ΠΕΛΕΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Ὥσπερ Πελεκάν, τετρωμένος τὴν πλευρὰν Σου, Λόγε, σοὺς θανόντας παῖδας ἐζώωσας, ἐπιστάξας ζωτικοὺς αὐτοῖς κρουνούς.

Ἀπὸ τὸν ὄρθρο τοῦ Μ. Σαββάτου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 26 (ΙΣΟΓΕΙΟΝ)
ΑΘΗΝΑΙ

Ὑπεύθυνος Συντάξεως Ἀγλ. Ζάννου Χαρ. Τρικούπη 26

Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου Ν. Παναγόπουλος Ἀγ. Κωνσταντίνου 14

Διανέμεται Δωρεάν

Ἀριθ. Δελτίου 17 Χειμῶνας 1962-63

ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ

Χριστούγεννα. Πέρα,ἐκεῖ μακριά,τ'ἀστέρι δείχνει τό δρόμο.

Πέρα,ἐκεῖ μακριά,οἱ ἄγγελοι τραγουδᾶνε.

Ἐκεῖ,μές στή σπηλιά,ὁ Χριστός γεννήθηκε. Γεννήθηκε, κ' ἡ φύση τραγουδάει κι ὅλα λάμπουν πιό πολύ στόν Ἥλιο τῆς Αὐγῆς.

Μαζί μέ τόν Χριστό κι ὁ Ἥλιος γεννιέται καί πάλι.

Ὁ Ἥλιος, τό Φῶς. Ὁ Χριστός, ἡ Ἀγάπη.

Τό ἀστέρι δείχνει τό δρόμο. Οἱ Μάγοι μές στή βαθειά σιωπή προχωροῦνε. Νά ὁ δρόμος, κοίτα. Μές στή βαθειά σπηλιά ἡ Ἀγάπη γεννιέται.

Κοίτα τό δρόμο,φτάσε στό ἀπόκρυφο μυστήριο τῆς καρδιᾶς σου.

Ὦ θαῦμα θεϊκό,ὁ Θεός - Χριστός κατέβηκε στή γῆ,ὁ Θεός- Χριστός μές στήν καρδιά γεννιέται.

Μές στό σκοτάδι τῆς σπηλιᾶς κοίτα πώς λάμπει τ'ἄστρο,καί πέ, γιά πές: Τώρα ὁ Ἥλιος ρίχνει τ'ὁλόχρυσό του φῶς.

Ὁ Ἥλιος τῆς Ζωῆς μές στήν καρδιά μας ἀνατέλλει.

Ὁ Χριστός -Ἀγάπη κατέβηκε στή γῆ. Ὁ Χριστός -Ἀγάπη γεννᾶ μές στήν καρδιά μας.

Ὦ ὑπέρτατη Χαρά!..Καί τώρα στήν καρδιά πῶς τραγουδοῦν οἱ Ἄγγελοι, κ' οἱ Μάγοι γονατίζουνε κ'ἐκστατικοί τό Θεῖο Μυστήριο προσκυνᾶνε.

Μέσ'ἀπ'τῆς νύχτας τά σκοτάδια γεννήθηκε τό Φῶς.

Μέσ'ἀπ'τό Θάνατο ἀνάβλυσε ἡ Ζωή.

Μέσ'ἀπ'τόν Πόνο ἡ Χαρά.

Μή φοβᾶσαι τό σκοτάδι, μή φοβᾶσαι τόν Πόνο.

Μές στό σκοτάδι,μές στή σιωπή,μές στήν ὀδύνη γεννιέται τό μυστήριο τῆς Ζωῆς.

Κατάλαβε τόν πόνο τῆς καρδιᾶς σου.

Δές τόν βαθύ σου ἐγωισμό. Τή μοναξιά σου κοίτα.

Νύχτα. Σκοτάδι. Σιωπή. Μόνος ἀντίλαλος τό κλάμα τῆς καρδιᾶς σου.

Μά νά, μιά ἀχτίδα πρωτολάμπει. Ὤ θαῦμα θεϊκό. Ἀκοῦς; Οἱ ἄγγελοι ξυπνοῦν καί μές στή χαραυγή πῶς τραγουδοῦν:

" Χριστός γεννιέται σήμερα ".

Καί μέσα στῆς καρδιᾶς σου τή σπηλιά, ἡ Ἀγάπη, τῆς ζωῆς ἡ μόνη Χαρά, γεννιέται.

Κ'ἔγινε τό κλάμα σου τραγούδι.

Ὁ Ἥλιος ἀχτιδοβολεῖ μές στό καινούργιο φῶς, κ'ἡ φύση ὁλόγυρά σου ξύπνησε, πῆρε ψυχή, κι ὅλα γελοῦν καί χαίρονται στό θεϊκό τό Φῶς καί τό αἰώνιο τό τραγούδι τραγουδοῦν.

Ὁ Χριστός, τό Φῶς, ἡ Ἀγάπη, ἡ Χαρά, ὅλα Ἕνα, μέσα στά βάθη τῆς ψυχῆς γεννήθηκαν.

Ἀδέλφια, σκύψτε στήν καρδιά σας καί δεῖτε ἐκεῖ βαθειά πῶς ὁ Χριστός γεννιέται.

Ἀγλ. Ζάννου

ΤΟ ΑΣΤΡΟΝ ΤΗΣ ΜΥΣΤΙΚΗΣ ΒΗΘΛΕΕΜ

Διψᾶ ἡ αὐχμηρά γῆ τήν οὐρανίαν δρόσον.

Ἀναζητοῦσι τό φῶς οἱ ἐν τῇ σκοτίᾳ.

Τείνονται ὡς χεῖρες ἐναγωνίως δεομένων οἱ κλάδοι οἱ γυμνοί. Ὑψοῦνται ὡς κλάδοι γυμνοί πρός τόν νεφοσκεπῆ χειμερινόν οὐρανόν αἱ χεῖρες τῶν ἀπεγνωσμένων.

Καί ὅμως ὑπάρχει ἐν τῷ βάθει ἑνός ἑκάστου ἡ ἀστείρευτος πηγή ἐξ ἧς ἀναβλύζει ἡ δρόσος τοῦ οὐρανοῦ, διότι ἐν τῷ βάθει ἑνός ἑκάστου ὑπάρχει ὁ οὐρανός.

Ὑπάρχει τό οὐράνιον ἄστρον τό φωτίζον τήν μακράν ὁδόν, τήν ἄγουσαν πρός τό σπήλαιον, πρός τήν φάτνην ἔνθα συντελεῖται ἐν ἡμῖν ἡ γέννησις τῶν θείων δυνάμεων τῆς ἀγάπης.

Λάμπει ἀείποτε τό ἄστρον τῆς μυστικῆς Βηθλεέμ πρός νέον ἄγον ἑκάστοτε σπήλαιον, πρός νέαν ἄγον ἐπί μᾶλλον καί μᾶλλον ἐσωτέραν φάτνην.

Ἀπό καταβολῆς κόσμου λάμπει ἐν ἡμῖν καί λάμπει δι' ἡμῶν πρός ἀλλήλους τό ἄστρον τῆς ἀγάπης, τό φωτίζον τά ἔσω καί ἀπεργαζόμενον τήν ἀπόκρυφον ἁρμονίαν τῶν ἐναντίων, τήν ἀέναον σύνθεσιν τῶν ἀντιθέτων, τήν εἰρήνην τοῦ Κυρίου.

Ι.Μ.Σ.

ΦΡΑ ΑΝΤΖΕΛΙΚΟ Η ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ

ΠΑΙΔΙΟΝ ΝΕΟΝ

Σάν τούς μάγους καί μεῖς
στό στρατί περπατᾶμε τῆς Ζήσης.

Μυριοχρόνιασε πιά τό ταξίδι μας
καί χωρίς "ὁδηγόν τόν λαμπρόν τόν ἀστέρα"
ποιός μπορεῖ νά μᾶς πεῖ ποῦ νά πᾶμε;

Καί στόν κόρφο μας πάντα κρατᾶμε
τόν χρυσό, τό λιβάνι, τή σμύρνα.

Τό ταξίδι μας καθημερνά
μέ γκαμῆλες ξεκούραστες κάνουμε πάντα.

'Απ'τόν τόπο μας πότε μισέψαμε
τό ξεχάσαμε πιά.
Ποῦ τ'ἀστέρι τῆς ρότας μας
θά μᾶς δείξει τό τέλος τῆς στράτας;
Τί θά δοῦμε σάν κάποτες φτάσουμε;
Σέ ποιό βρέφος θά πρέπει τά δῶρα νά δώσουμε;
Δέν τό ξέρουμε.
Στά χαρτιά μας διαβάζουμε:
Στό "παιδίον τό νέον,τόν ἀπ'αἰώνων Θεόν".

Δημήτρης Θεοδωρίδης

Ο ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ Ο ΧΑΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΞΑΝΑΚΕΡΔΙΣΜΕΝΟΣ

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι στήν οὐσία θεϊκός. Σά γιός τοῦ Θεοῦ πού εἶναι, συμμερίζεται τή φύση τοῦ Πατέρα του, παίρνει μέρος στή Θεϊκότητά Του. Ἡ ἀληθινή λοιπόν κατοικία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ κόσμος τῆς Θεϊκότητας. Ἐκεῖ "ζῶμεν καί κινούμεθα καί ἐσμέν" (1) ἀπό αἰῶνα σέ αἰῶνα. Μέσα σ'αὐτό τόν κόσμο τό δικό του τό Ἐγώ τοῦ ἀνθρώπου ἀφιερώνεται στίς ἰδιαίτερές του τίς ἐνέργειες. Ζεῖ ζωή γεμάτη χαρά καί λαμπρότητα, ζωή πού ξεπερνάει ὅ,τι μπορεῖ νά συλλάβει ἀνθρώπινος νοῦς. Ἔχει ὅμως νά μάθει ἕνα μάθημα, ν'ἀποχτήσει μιά πείρα πού ἀπ'τό δικό του τόν κόσμο δέ μπορεῖ νά τοῦ δοθεῖ. Αὐτό ἀναγκάζει τό Ἐγώ νά ξετυλίξει τή συνείδησή του στούς κόσμους τῆς ἐξωτερικῆς ἐκδήλωσης, ὅπου μαζί μέ τήν πολλαπλότητα βασιλεύει κ'ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στό "ἐγώ" καί στό "μή ἐγώ". Μονάχα ἐκεῖ μπορεῖ τό Ἐγώ χρησιμοποιώντας σώματα σχηματισμένα ἀπό τήν ὕλη αὐτονῶν τῶν κόσμων ν' ἀποχτήσει τήν αὐτοσυνείδηση, δηλαδή νά γνωρίσει τόν ἑαυτό του σάν ἄτομο χωριστό. Ὁ θεϊκός κόσμος, ἡ ἀληθινή κατοικία τοῦ Ἐγώ, εἶναι κόσμος ὅπου δέν ὑπάρχει τούτη ἡ διάκριση ἀνάμεσα στό "ἐγώ" καί στό "μή ἐγώ". Τό κάθε μέρος αὐτουνοῦ τοῦ κόσμου ἔχει τή γνώση τήν παγκόσμια, τή γνώση πού ἀνήκει στό σύνολο. Νά γιατί τή γνώση τοῦ ἑαυτοῦ του, γνώση πού τοῦ χρειάζεται, δέ μπορεῖ τό Ἐγώ νά τήν ἀποχτήσει ἐκεῖ. Μονάχα στόν τριπλό τόν κόσμο τῆς ἐξωτερικῆς ἐκδήλωσης, στόν κόσμο τό φυσικό, στόν κόσμο τό θυμικό καί στόν κόσμο τό νοητικό, ἡ δυαδικότητα τοῦ ὑποκείμενου καί τοῦ ἀντικείμενου δείχνει τήν ἀναγκαιότητά της γιά τήν ἀπόχτηση τῆς αὐτοσυνείδησης. Γιά νά διδαχτεῖ λοιπόν ἁπλώνεται τό Ἐγώ στούς ἐξωτερικούς κόσμους καί παίρνει ἀπό τήν ὕλη τους γιά νά φτιάξει σώματα δικά του. Εἶναι ἡ Ἔξοδος τῆς ψυχῆς στούς κόσμους τούς σκοτεινούς, πού συμβολικά τήν περιγράφει ἡ ἱστορία τῆς Γένεσης. Ὁ παράδεισος ὁ ἀρχικός δέν εἶναι κατάσταση πού μπορεῖ νά ἔχει διάρκεια, ὅσες κι ἄν εἶν'οἱ ὀμορφιές του, ὅσες κι ἄν εἶν'οἱ ἁρμονίες του. Ἡ ψυχή πρέπει νά γευτεῖ τόν καρπό τοῦ δέντρου τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ, τόν καρπό τῆς γνώσης, κι ἄς τόν πληρώσει μέ τόν παράδεισο. Σά νιώσει μέσα της ἡ ψυχή τόν πόθο νά γνωρίσει τούς κόσμους τούς ὑλικούς, ντύνεται μέ "ροῦχα ἀπό πετσί", φοράει σώματα φυσικά. Καί βρίσκεται τότε στήν ἀνάγκη νά ὑποταχτεῖ στίς συνθῆκες τῆς ὑλικῆς ὕπαρξης. "Μέ πόνους γεννάει τά παιδιά της". Τό τέλος τούτης τῆς ἐξορίας τῆς μακρόχρονης εἶναι ἡ λύτρωση, ἡ ἀναγέννηση. Σ'αὐτή φτάνει ἡ ψυχή ἅμα ξαναβρεῖ τή γνώση τῆς δικιᾶς της τῆς θεϊκότητας, ἅμα γεννηθεῖ ὁ Χριστός μές στήν καρδιά τ'ἀνθρώπου. Τότε ξαναβρίσκει τόν παράδεισο ἡ ψυχή, μά

---

(1). Σημ.μετ. Βλ.Πράξ. ιζ'28.

τούτη τή φορά μέ πλέρια συνείδηση. Τό Έγώ μές στό δικό του τόν κόσμο τό θεϊκό έχει στήν κατοχή του τούς καρπούς πού κέρδισε άπό τήν κάθοδο τῆς ψυχῆς στούς ὑλικούς κόσμους.

Βάν ντέρ Λέου (J.J.van der Leeuw).
'Από τούς "'Εξόριστους θεούς".Μετ.Μαρ.Ο'ικονόμου.

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

Καί πῆρα τήν κατηφοριά
πῆγα στά κάτω τά χωριά.
Μέ μάτια βουρκωμένα
τήν ὀμορφιά παράτησα
κ'έμίσεψα στά ξένα.
Χῶρες πολλές περπάτησα
βιός καί σειρῆνες εἶδα,
δέν στάθηκαν παγίδα,
κρατιέμαι στήν έλπίδα.
Γιατί γροικῶ μές στήν καρδιά
Κάποιον νά μοῦ μιλάει.

"Όσο κι ἄν παραπάτησες,
τόν τόπο σου δέν ξέχασες,
τόν ὅρκο σου δέν πάτησες,
τήν πίστη σου δέν ἔχασες.
Θά ρθεῖς μιά μέρα στήν παλιά
τήν ὀμορφιά σου πλάϊ".

Νά τήν πιστέψω τήν καρδιά;

Δημ. Θεοδωρίδης

ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΕΝΝΗΣΗ

Σύμφωνα μέ τίς Ουπανισάντ τό κλειδί τῆς παγκόσμιας συνείδησης βρίσκεται μές στή συνείδηση τῆς ψυχῆς. Τό νά γνωρίσει ὁ ἄνθρωπος τήν ψυχή του,μά ὄχι μέσ'άπό τό έγώ του,είναι τό πρῶτο βῆμα πού θά κάνει γιά νά φτάσει στήν ὑπέρτατη λύτρωση.Μᾶς χρειάζεται νά ξέρουμε μέ άπόλυτη βεβαιότητα πώς εἴμαστε πνεῦμα.Αὐτή τή γνώση μποροῦμε νά τήν άποχτήσουμε,ἄν κυριαρχήσουμε τόν έαυτό μας,ἄν ὑψωθοῦμε πανω άπό κάθε άλαζονεία,άπό κάθε ὄρεξη,άπό κάθε φόβο,ἄν ξέρουμε πώς οἱ ὑλικές ζημιές κι ὁ σωματικός θάνατος τίποτα δέ μποροῦνε ν'άφαιρέσουν ἀπ'τήν ἀλήθεια κι ἀπ'τό μεγαλεῖο τῆς ψυχῆς μας. Όταν τό κλωσσοπούλι σπάει τήν έγωκεντρική άπομόνωση τοῦ αὐγοῦ του,ξέρει πώς τό ξερό τό τσόφλι πού τόσον καιρό τό περιτύλιξε δέν άποτελοῦσε στ'ἀλήθεια μέρος τῆς ζωῆς του.Τό

τσόφλι εἶν' ἕνα πράμα νεκρό κι ἀνάπτυξη δέν παίρνει. Δέ δίνει στό πουλάκι τή δυνατότητα νά δεῖ τό ἀπέραντο Σύμπαν πού βρίσκεται ἀπέξω. Ὅσο κι ἄν εἶναι τό τσόφλι βολικά τέλειο καί στρογγυλεμένο, τό κλωσσοπούλι πρέπει νά τό χτυπήσει τό τσόφλι, νά τό σπάσει, γιά νά βγεῖ στό λέφτερο τόν ἀγέρα, στό λεύτερο τό φῶς, γιά νά φτάσει σέ κεῖνο πού εἶναι γιά τό πουλί ὁ ὁλικός σκοπός τῆς ζωῆς. Σανσκριτικά τό πουλί τό λένε "δυό φορές γεννημένο". Κι αὐτό τ' ὄνομα δίνεται καί στόν ἄνθρωπο πού τό λιγότερο δώδεκα χρόνια συνέχεια ἀσκήθηκε στήν αὐτοκυριαρχία καί στή σκέψη τήν εὐγενικιά. Στόν ἄνθρωπο πού ἀπό τούτη τήν ἄσκηση βγῆκε μέ ἀνάγκες ἁπλές καί μέ ἁγνή καρδιά, ἕτοιμος ν' ἀναλάβει ὅλες τίς εὐθύνες τῆς ζωῆς μέ πνεῦμα πλατύ κι ἀνυστερόβουλο. Πιστεύεται πώς ὁ ἄνθρωπος αὐτός ξαναγεννήθηκε, πώς βγαίνει ἀπό τό τυφλό τό περιτύλιγμα τοῦ ἐγώ στή λέφτερη ζωή τῆς ψυχῆς, πώς ἀπόχτησε ζωντανή σχέση μέ τόν περιγυρό του, πώς ἔγινε ἕνα μέ τό Ὅλο....

Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ. 'Από τή "Σαντάνα". Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου.

ΚΑΘΟΔΟΣ

Τά πράγματα στριμώχνονται καί δυνατά γελοῦνε στοῦ οὐρανοῦ τά πλάτη. Ἀπό τόν ἀχό πού κάνουν οἱ φωνές τους κινιέται ἡ προσοχή τῆς νόησης τοῦ ἀνθρώπου κι οἱ σκέψεις ἀνυπομονοῦννά γίνουν παῖχτες καί αὐτές, μέρος νά πάρουνε στά χίλια δυό παιχνίδια πού στήνουνε κάθε στιγμή τά πράγματα.

Τά ὄνειρά μας παρασέρνονται μές στά θολά νερά τοῦ ποταμιοῦ πού λέγεται ἀοριστία. Τότες τά χέρια τους τεντώνονται ἀπεγνωσμένα γιά νά γραπώσουνε τή γῆ, τό χῶμα, καί στόν ἀγώνα τους αὐτόν σκληραίνουνε γιά νά γενοῦνε πλίθες, πέτρες πού ἀπ' αὐτές θέ νά χτιστεῖ ἡ πόλη- ἄνθρωπος.

Σμάρια φωνές ἀπό τά περασμένα φτάνουνε ζητώντας μιάν ἀπάντηση ἀπ' τίς στιγμές τίς ζωντανές, καί τά φτεροκοπήματά τους γεμίζουν τόν ἀγέρα ἀφήνοντας σκιές τρεμάμενες.

Τής νόησής μας οἱ ἀκοίμητες οἱ σκέψεις ἀπαρατοῦνε τίς φωλιές τους καί πάνω ἀπό τήν ἔρημο τή σκοτεινή πετοῦν μέ παθιασμένη δίψα γιά μορφές. Εἶναι προσκυνητές χωρίς λαμπάδα καί λυχνάρι πού ψάχνουνε νά βροῦνε τήν ἀκτή τή φωτεινή ὅπου θέ νά βρεθοῦνε μές στά πράγματα.

Θά γητευτοῦν νά γίνουν στίχοι ποιητῆ, θά στεγαστοῦν σέ κάστρα πόλης πού ἀκόμα δέν ἐσχεδιάστηκε, θά στρατευτοῦν νά πολεμήσουνε σέ μάχες πού ἀκόμα δέ γινήκανε, θά προσκληθοῦν χέρι μέ χέρι ἑνωμένες νά φέρουνε στόν κόσμο τήν εἰρήνη πού ἀκόμα περιμένεται.

Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ. 'Από τό "Δῶρο τοῦ ἀγαπημένου".
Λεύτερη ἀπόδ. Δημ. Θεοδωρίδη.

ΕΝΑΡΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1962-1963

Στίς 16 'Οκτωβρίου ἔγινε στή σάλα τῆς Θ.'Ἑν.ἡ ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς περιόδου 1962-1963 μέ ὁμιλία τῆς Διαχειρ. ἀδ. 'Αγλ. Ζάννου.Τήν ὁμιλία της τή δημοσιεύουμε παρακάτω.

Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΘΕΟΣΟΦΙΑ

Μέ χαρά μαζευτήκαμε καί πάλι ἐδῶ σήμερα γιά ν'ἀρχίσομε τίς ἐργασίες μας.Μέ χαρά ἐρχόμαστε ὅλοι ἐμεῖς πού ἀγαποῦμε τή Θεοσοφία κ'ἐρευνοῦμε τό βαθύτερο νόημα τῆς ζωῆς. Γιατί ἡ Θεοσοφία ἐξηγεῖ ποιό εἶναι αὐτό τό βαθύτερο νόημα,ποιός εἶναι ὁ προορισμός τῆς ζωῆς μας.γιατί ζοῦμε,ἀπό ποῦ ἤρθαμε καί ποῦ πᾶμε. Θεοσοφία εἶναι ἡ ἔρευνα τοῦ ἀνθρώπου νά βρεῖ τήν 'Αλήθεια,τή Θεία Σοφία,καθώς κι ὅλη ἡ πείρα καί τό βίωμα πού μᾶς διδάσκουν ἐκεῖνοι πού τή βρῆκαν καί ζοῦνε μέσα σ'αὐτή.Θεοσοφία εἶναι ἡ μελέτη τῆς Θείας Σοφίας πού βρίσκεται παντοῦ,καί μέσα στούς νόμους τοῦ Σύμπαντος καί μέσα στό κάθε τί πού ζεῖ. Καί στόν ἄνθρωπο καί στό ζῶο καί στό φυτό καί στό ὀρυκτό. Στά πάντα. Δέν ὑπάρχει ζωή,δέν ὑπάρχει κίνηση καί μορφή χωρίς νά δονεῖται ἀπ'τή Δύναμη τῆς Θείας Σοφίας. Καί μέσα στό πιό μικρό χορταράκι καί μέσα στίς συμμετρικές γραμμές πού ἔχουν τά φύλλα ἤ τά πέταλα τοῦ λουλουδιοῦ, ἤ οἱ νιφάδες τοῦ χιονιοῦ·"Θεός ἀεί γεωμετρεῖ"εἶχε πεῖ ὁ Πλάτων.

Βλέπομε τήν προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου πού ἀγωνίζεται νά βρεῖ τή Θεία Σοφία,τήν Τελειότητα,τήν'Ομορφιά, τήν 'Αγάπη. Βλέπομε τούς φωτισμένους "Υἱούς τοῦ Θεοῦ",τούς Μεγάλους Μύστες,νά ζοῦν τό θεϊκό τό βίωμα καί νά τό διδάσκουν στούς ἀνθρώπους κ'ἔπειτα οἱ ἄνθρωποι ἀπ'τίς διδασκαλίες αὐτές νά φτιάχνουν τίς Παγκόσμιες Θρησκεῖες. Βλέπομε τούς φιλόσοφους νά προσπαθοῦν κι αὐτοί νά λύσουν τό μυστήριο τῆς ζωῆς καί νά καταλάβουν τό νόημά της,τούς καλλιτέχνες νά προσπαθοῦν νά φανερώσουν τήν'Ομορφιά - πού εἶναι ἡ τέλεια ἐκδήλωση τῆςΘεότητας,ἡ Παγκόσμια 'Αρμονία- καί τούς μεγάλους φιλάνθρωπους νά προσφέρουν μέ τήν ἀγάπη τους,μέ τή θυσία τους,τή ζωή τους ὁλόκληρη γιά τό καλό τῶν ἄλλων.'Ὅλοι αὐτοί ζοῦνε τή Θεοσοφία κι ἄς μήν τό ξέρουν.Κι ὅσοι ζοῦν καί ψάχνουν νά βροῦν τήν Τελειότητα,τήν'Αλήθεια,ὅσοι ζοῦν καί σκορποῦν ὁλόγυρά τους τήν'Ομορφιά καί τήν'Αγάπη εἶναι Θεόσοφοι. 'Ακόμα κι ἄν δέν γνωρίζουν τή Θεοσοφική διδασκαλία κι οὔτε εἶναι μέλη σέ καμμιά Θεοσοφική ὀργάνωση.

Πρέπει ὅλοι μας νά τό προσέξομε πολύ αὐτό,γιατί οἱ περισσότεροι ἀπό μᾶς δέν ξέρουν τί θά πεῖ στ'ἀλήθεια Θεοσοφία. Στήν πιό βαθειά της ἔννοια.Οἱ περισσότεροι ἀπό μᾶς νομίζουν πώς Θεοσοφία εἶναι μονάχα ἡ Θεοσοφική διδασκαλία.Μά Θεοσοφία, ὅπως εἴπαμε,εἶναι τό βίωμα ἤ ἡ ἔρευνα τῆς Θείας Σοφίας,εἶναι

ἡ Ἀρχαία Σοφία πού ὑπάρχει ἀπ' τά πρῶτα χρόνια πού ὁ Ἄνθρωπος ἄρχισε νά ψάχνει καί νά προσπαθεῖ νά λύσει τό ἀπέραντο Μυστήριο τῆς Ζωῆς.

Ἡ Θεοσοφική διδασκαλία διδάσκει ποιό εἶναι αὐτό τό νόημα τῆς ζωῆς, ποιοί εἶναι οἱ παγκόσμιοι Νόμοι πού κυβερνοῦν τό Σύμπαν, καθώς καί τήν ἰδιαίτερη προσωπική μας ζωή, καί γι' αὐτό ἐρχόμαστε ἐδῶ, γιά νά μπορέσομε νά φωτίσομε τόν νοῦ καί τήν καρδιά μας, νά μπορέσομε καί μεῖς ν' ἀνοίξομε τά μάτια μας καί νά δοῦμε τό θεϊκό τό Μονοπάτι. Τό Μονοπάτι πού μέ τή δική μας προσπάθεια θά μᾶς ὁδηγήσει στό τέρμα τῆς περιορισμένης μας ζωῆς, δηλαδή στήν Ἀπολύτρωση, στήν Ἀλήθεια.

Ἀλλά οἱ δρόμοι πού ὁδηγοῦν ἐκεῖ εἶναι πολλοί. Ἀμέτρητα τά μονοπάτια πού σκαρφαλώνουν στό Βουνό. Κι ὁ κάθε ἄνθρωπος ἀνάλογα μέ τή δικιά του ἰδιοσυγκρασία, μέ τόν δικό του χαρακτήρα, μέ τόν δικό του ἰδιαίτερο τρόπο πού βλέπει τά πράγματα καί τή ζωή, παίρνει ἤ κι ἀνοίγει τό δικό του τό ἰδιαίτερο τό μονοπάτι. Κι ὅλα στήν ἴδια τήν Κορφή φτάνουνε. Πόσο τεράστιο λάθος εἶναι ἐκεῖνος πού περπατᾶ στό ἕνα μονοπάτι νά νομίζει πώς μόνο τό δικό του θά τόν φτάσει πιό γρήγορα στόν σκοπό του, νά νομίζει πώς μόνο αὐτός περπατᾶ στόν σωστό τόν δρόμο καί πώς κάθε ἄλλος δρόμος δέν ὁδηγεῖ σωστά ἤ εἶναι πιό μακρύς κι ἀργεῖ πιό πολύ νά φτάσει. Μά κάθε ἄνθρωπος πού πατᾶ στόν δικό του τόν δρόμο, πού ἀνοίγει κι ἀνεβαίνει στό δικό του τό ἰδιαίτερο τό μονοπάτι, ὅσο κι ἄν εἶναι διαφορετικό ἀπ' τ' ἄλλα, ποτέ νά μή φαντάζεται πώς εἶναι τό πιό ἴσιο καί τό πιό γοργό. Ποτέ νά μή θελήσει νά μήν κοιτάξει τ' ἄλλα, νά μήν τά προσέξει, κι ἀκόμα πιό πολύ νά τά καταφρονέσει. Ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος γιά τόν ἄνθρωπο εἶναι ὁ δογματισμός, ἡ προσκόλληση, ἡ προκατάληψη. Γιατί δογματίζεται καί προσκολλιέται ἐκεῖνος πού πιστεύει πώς μονάχα ὁ δικός του ὁ δρόμος εἶναι ὁ σωστός. Κι αὐτός δέν μπορεῖ ποτέ νά εἶναι πραγματικός Θεόσοφος.

Θεόσοφος εἶναι ἐκεῖνος πού ὅλα τά ἐρευνᾶ, πού προσέχει καί μελετᾶ καί ὅλα τά φαινόμενα καί ὅλες τί ἰδέες καί ὅ,τι τοῦ φαίνεται διαφορετικό ἤ καί ἀντίθετο ἀκόμα ἀπ' τίς δικές του τίς προσωπικές ἰδέες. Μελετᾶ τήν κάθε ἀνθρώπινη σκέψη καί προσπαθεῖ νά βρεῖ τήν Ἀλήθεια πού εἶναι κρυμμένη παντοῦ, καί δέν προσκολλιέται σέ τίποτα, καί δέν δογματίζεται ἀπό τίποτα, καί εἶναι ἀνοιχτός, ἐλεύθερος κι ἀγκαλιάζει τά πάντα. Ὁ ἄνθρωπος πού ἀγαπάει ἀληθινά τίποτα δέν περιφρονεῖ, τίποτα δέν ἀποκλείει κι ἀπό τίποτα δέν χωρίζεται. Ξέρει πώς ἀπ' τήν πλάνη ξεκινᾶμε ὅλοι καί πώς ἡ ζωή μας εἶναι σάν μιά Πυραμίδα, πού κάτω εἶναι πιό φαρδιά κι ὅσο πάει λεπταίνει ὅλο καί πιό πολύ. Μπορεῖ ἡ βάση της νά εἶναι διαφορετικιά ἀπ' τήν κορφή της, μά ἡ Πυραμίδα εἶναι Μία. Ἔτσι κ' ἡ Ζωή εἶναι Μία, ἄν κ' οἱ ἐκδηλώσεις της εἶναι πολλές, ἀπ' τίς πιό πυκνές ὡς τίς πιό λεπτές. Ἀπ' τήν ἄγνοια φτάνομε στή γνώση, ἀπ' τό κακό στό καλό, ἀπ' τό

τό μίσος στήν άγάπη, άπ'τόν χωρισμό στήν ένωση.

Χωρισμός στ'άλήθεια δέν ύπάρχει,άφοῦ ὅλα εἶναι Ένα.'Αλλά έμεῖς μέσα στήν ἄγνοιά μας μέσα στόν έγωκεντρισμό μας νιώθομε σάν νἄμαστε χωρισμένοι ἀπ'τούς ἄλλους.'Ο έγωκεντρισμός προκαλεῖ αὐτή τήν αἴσθηση τοῦ ἀπατηλοῦ χωρισμοῦ.Κι αὐτός μᾶς κάνει νά φανταζόμαστε πώς μόνο ὁ δικός μας ὁ δρόμος εἶναι ὁ σωστός,πώς μόνο οἱ δικιές μας οἱ πίστεις καί θεωρίες εἶναι οἱ ἀληθινές καί πώς οἱ ἄλλες δέν εἶναι. Κ'ἔτσι ὁ ἄνθρωπος κλείνεται ὅλο καί πιό πολύ μέσα σ'αὐτόν τόν ἐγωκεντρισμό,μέσα στή στενότητα τοῦ νοῦ καί τῆς καρδιᾶς του καί τυφλωμένος δημιουργεῖ ὅλες τίς ἀναρίθμητες προκαταλήψεις,τούς δογματισμούς καί τούς φανατισμούς.Όπως εἴπαμε, αὐτός δέν μπορεῖ νά εἶναι ἀληθινός Θεόσοφος.'Εκεῖνος πού ἔχει ἐλεύθερη κι ἀνοιχτή σκέψη θά μελετήσει τό κάθε τί καί σύμφωνα μέ τή δικιά του ἀπροκατάληπτη κρίση θά παραδεχθεῖ ἤ θ'ἀπορρίψει γιά τόν ἑαυτό του ὅ,τι θεωρεῖ ὀρθό ἤ ὄχι.Εἴπαμε πώς ὁ κάθε ἄνθρωπος εἶναι διαφορετικός στήν ἐκδήλωσή του.Ό,τι εἶναι καλό γιά τόν ἕνα γιά τόν ἄλλο μπορεῖ νά μήν εἶναι. Κι ὅλοι μέσα ἀπ'τόν περιορισμό μας ἀντικρύζομε τήν πραγματικότητα ἀπό διαφορετική σκοπιά.'Αλλά καί τό ὀρθό μπορεῖ κανείς νά τό βρεῖ καί σέ θεωρίες πού ὡς τώρα ἦταν ἀντίθετες ἀπ'τίς δικές του.Πῶς ὁ ἄνθρωπος θέλει νά κρατάει αὐτό πού ὡς τώρα άγαποῦσε καί πίστευε καί πόσο φοβᾶται τό καινούργιο. Γιατί ὅ,τι ἔμαθε ὡς τά τώρα τό ἔχει ἀγαπήσει καί τόν ξεκουράζει, ἐνῶ κάτι πού δέν τό ξέρει, πού βάζει σέ κίνδυνο καί σέ ἀνησυχία τόν νοῦ καί τήν καρδιά του τόν κουράζει καί δέν τό θέλει. Φοβᾶται νά μήν τοῦ σαλέψει ἤ νά μήν τοῦ γκρεμίσει τό ὄχι στέρεο διανοητικό του οἰκοδόμημα. Αὐτή εἶναι ἡ στάση τοῦ νωθροῦ,τοῦ ρουτινιέρικου νοῦ. Κι ὁ νωθρός ἄνθρωπος εὐχαριστιέται μέ τό νά εἶναι ἥσυχος καί νά ζεῖ μέσα στή συνήθεια, μέσα σ'ὅ,τι ἔμαθε ὡς τά τώρα. Κι αὐτό τό ἔχει ἀγαπήσει καί δέν τό θέλει νά τό χάσει. Φοβᾶται νά κοιτάξει τό ἄλλο,τόξένο,τό καινούργιο.Μά Θεόσοφος δέν εἶναι ἐκεῖνος πού σταματᾶ, πού κλείνει τά μάτια,πού σκλαβώνει τή σκέψη του καί στενεύει τήν καρδιά του μονάχα μέ τό γνωστό του.'Αληθινός Θεόσοφος εἶναι ἐκεῖνος πού ποτέ δέν σταματᾶ,πού ἔχει πάντα ἀνοιχτά τά μάτια,πού ἔχει ἐλεύθερο κι ἀνοιχτό μυαλό, ἐλεύθερη καί ζωντανή καρδιά καί ψάχνει νά βρεῖ τό Άγνωστο. Θεόσοφος δέν εἶναι ἐκεῖνος πού περιφρονεῖ τίς γνῶμες τῶν ἄλλων καί δέν θέλει οὔτε κάν νά τίς προσέξει,καί κλείνει τ'αὐτιά νά μήν τίς ἀκούσει ἐπειδή δέν τίς θεωρεῖ σύμφωνες μέ τίς δικιές του, ἀλλά ἐκεῖνος πού σέβεται τήν κάθε γνώμη,ὅσο κι ἄν εἶναι ἀντίθετη ἀπ'τή δική του,καί σκύβει μέ προσοχή νά τήν ἀκούσει.Καί ποῦ τό ξέρει; Μέσα σ'αὐτή τήν πιό ἀντίθετη γνώμη μπορεῖ ν'ἀνακαλύψει μιά καινούργια ἀλήθεια πού ὡς τώρα δέν τήν εἶχε προσέξει.Μέσα στήν κάθε σκέψη,στήν κάθε θεωρία,στή

κάθε διδασκαλία βρίσκεται καί κάποια κρυμμένη ἀλήθεια. Μπορεῖ νἆναι πιό μικρή ἤ πιό μεγάλη ἀπ' τή δικιά του, ἀλλ' ἀπ' ἐκεῖνον καί μόνο ἐξαρτᾶται ν' ἀνακαλύψει ἄν πραγματικά εἶναι πιό μικρή ἤ πιό μεγάλη ἀπ' αὐτή πού πίστευε ὡς τώρα. Καί πόσες ἀκόμα παρεξηγήσεις γίνονται. Πόσες φορές νομίζομε πώς ὁ ἄλλος μᾶς λέγει μιά διαφορετικιά ἀλήθεια ἀπ' τή δικιά μας, ἀλλ' ἐπειδή ἦταν ἐκφρασμένη μέ διαφορετικό τρόπο, γι' αὐτό μᾶς φάνηκε διαφορετικιά, ἐνῶ στό βάθος της, στήν οὐσία της, ἦταν ὅμοια μέ τή δικιά μας. Ἀλλά ἀλοίμονο στόν ἄνθρωπο ἄν δέν προχωρεῖ ὁλοένα, ἄν δέν ἀνανεώνει τίς σκέψεις του καί δέν ψάχνει νά βρεῖ τίς πλάνες του, ἀκόμα καί μέσα στίς πιό ἀγαπημένες του σκέψεις, πίστεις, θεωρίες. Τό νερό, ἄν μένει στάσιμο, μουχλιάζει. Τό νερό πού γοργά κυλᾶ, πού συνεχῶς ἀνανεώνεται, μένει πάντα ζωντανό. Καί ζωντανός εἶναι ὁ νοῦς ἐκεῖνος πού ποτέ δέν σταματᾶ καί πού ξέρει πώς ὅσο ζεῖ μέσα στόν ἐγωκεντρισμό του δέν μπορεῖ νἆναι βέβαιος γιά τίποτα. Θἆναι βέβαιος γιά κάτι, μόνο ἀφοῦ τό σκεφθεῖ πάρα πολύ βαθειά, μέ ὅσο τό δυνατό πιό ἀπροκατάληπτο κ' ἐλεύθερο νοῦ, πιό ἀνοιχτή καί φωτεινή καρδιά.

Καί τότε θά δεῖ πώς ἡ πραγματικιά Ἀλήθεια βρίσκεται μέσα σ' ὅλες τίς θρησκεῖες πού δόθηκαν ὡς τώρα στόν κόσμο καί πού ἀνάλογα μέ τόν χρόνο καί τόν χῶρο, δηλαδή μέ τήν ἐποχή καί τόν τόπο πού δόθηκαν, φαίνονται διαφορετικιές ἡ μιά ἀπ' τήν ἄλλη. Θά δεῖ πώς ἡ Ἀλήθεια βρίσκεται μέσα στίς βαθειές διδασκαλίες καί σκέψεις πού ἔδωσαν οἱ μεγάλοι Διδάσκαλοι κ' οἱ μεγάλοι φιλόσοφοι στόν κόσμο, πώς βρίσκεται μέσα στούς ἐκστατικούς πειραματισμούς τῶν μυστικιστῶν, μέσα στίς ἐμπειρικές ἀνακαλύψεις τῶν ἀποκρυφιστῶν, μέσα στά πραγματικά ἔργα τέχνης, καί πιό πολύ ἀκόμα μέσα στήν ἀνοιχτή καρδιά ἐκείνων πού νιώθουν καί ζοῦνε τήν ἀληθινή ἀγάπη, τήν ἀληθινή ἀδελφότητα ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Αὐτή εἶναι ἡ ἀληθινή Θεοσοφία.

Μά ὅλα αὐτά μποροῦν νά ἐκφραστοῦν μέ τόσους καί τόσους τρόπους, πού νά φαίνονται ἀκόμα ἀντίθετοι ὁ ἕνας ἀπ' τόν ἄλλο, ἀλλά στό βάθος, ἅμα ξέρει καγένας νά τά δεῖ καθαρά, βρίσκονται σέ στενή ἁρμονική σύνθεση. Εἶναι σάν τίς μεγάλες συναυλίες, πού τό κάθε ὄργανο εἶναι διαφορετικό, μά πού ὅλα τό ἴδιο μουσικό θέμα ἁρμονικά ἐκφράζουν.

Ἔτσι λοιπόν ὅλοι μας πρέπει ν' ἀκοῦμε καί νά μελετοῦμε τό κάθε τί, κι ἄν μπορούσαμε, ἀκόμα κι ὅλες τίς διδασκαλίες πού ἔχουν δοθεῖ στόν κόσμο, κι ὄχι μονάχα τή μιά, πού σέ μᾶς εἶναι ἡ πιό γνωστή κ' ἡ πιό ἀγαπητή. Ἡ Θεοσοφία, ὅπως εἴπαμε, στήν πιό πλατειά της ἔννοια, εἶναι στήν οὐσία τους ὅλες οἱ θρησκεῖες, ὅλες οἱ διδασκαλίες κι ὅλες οἱ βαθειές φιλοσοφίες. Εἶναι καί ἡ μελέτη τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ, τοῦ Πνευματισμοῦ καί τῆς Ἐπιστήμης. Καί θἆναι μεγάλο τό λάθος μας ἄν ἀποκλείσομε κάτι ἀπ' ὅλα αὐτά. Ὅλα θά τά ἀκοῦμε καί θά τά μελετοῦμε μέ βαθειά προσοχή, μά ὅπως εἴπαμε, σύμφωνα μέ τόν δικό μας ἐλεύθερο νοῦ, ἄλλα θά τά δεχόμαστε γιά τόν ἑαυτό μας κι ἄλλα ὄχι, χωρίς γι' αὐτό νά φοβόμαστε νά τ' ἀκοῦμε ἤ νά συγχιζόμαστε ὅταν δέν εἶναι σύμφωνα μέ τίς δικές μας ἰδέες. Δυστυχῶς αὐτό γίνεται πολύσυ-

χνά καί βλέπομε ἀνθρώπους πού χρόνια ὁλόκληρα μελετοῦν τή Θεοσοφία, νά συγχίζονται ὅταν κάποιος ἐκφράσει μιά διαφορετικιά ἄποψη. Κι ἄν ἀκόμα ὁ ἄλλος ἔχει λάθος, Θεοσοφία χωρίς ἀνοχή πῶς νοεῖται; Πρέπει ν'ἀκοῦμε τό κάθε τί μέ σεβασμό καί κατανόηση.

'Ο σεβασμός κ'ἡ κατανόηση τοῦ ἄλλου ἔχουν πολύ πιό μεγάλη σημασία κι ἀξία ἀπ'ὅλες τίς θεωρίες μας, ὅσο σωστές κι ἄν εἶναι. Μπορεῖ νά πιστεύομε στή Μετενσάρκωση, στό Κάρμα καί σ'ὅλες τίς Θεοσοφικές διδασκαλίες, μά νά ἔχομε μιά στενή καρδιά ἤ ἕναν μικρό δογματικό νοῦ. Καί ἔχουν πολύ πιό μεγάλη ἀξία ἐκεῖνοι πού ἔχουν ἀνοιχτή καρδιά κ'ἐλεύθερο νοῦ-κι αὐτοί ζοῦν πραγματικά τή Θεοσοφία-κι ὅμως δέν ἔχουν ἰδέα οὔτε γιά τή Μετενσάρκωση οὔτε γιά τό Κάρμα.

'Η πράξη κάνει τόν ἀληθινό Θεόσοφο κι ὄχι ἡ θεωρία. Ὁ πρῶτος σκοπός τῆς Θεοσοφικῆς διδασκαλίας εἶναι ἡ Ἀδελφότητα κ'ἔπειτα ἔρχονται οἱ ἄλλοι. Καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει Ἀδελφότητα χωρίς ἀνοχή, κατανόηση, ἀγάπη.

Αὐτή εἶναι ἡ γραμμή πού ἀκολουθεῖ ἡ Θεοσοφική Ἕνωση. 'Η ἀγάπη, ἡ κατανόηση κι ὁ σεβασμός γιά κάθε ἰδέα, γιά κάθε διδασκαλία, κι ἄς νομίζομε ἀκόμα πώς δέν εἶναι σύμφωνες μέ τή δικιά μας τή Θεοσοφική διδασκαλία.

Φυσικά ὅμως ἀνοχή, κατανόηση κι ἀγάπη δέν θά πεῖ κατ'ἀνάγκη καί συνεργασία. Οὔτε καί πώς πρέπει νά κάνομε αὐτό πού θέλει ὁ ἄλλος ὅταν δέν τό θεωροῦμε ὀρθό. Κατανόηση κι ἀγάπη δέν εἶναι οὔτε ἀδύναμος συναισθηματισμός πού ἀψηφᾶ τόν νοῦ, οὔτε ἀδύναμη ὑποχώρηση πού ἀψηφᾶ τό σωστό.

Δυό ἄνθρωποι πού τραβοῦν διαφορετικό δρόμο κ'ἔχουν διαφορετικιές ἀπόψεις μπορεῖ ν'ἀγαποῦν καί νά σέβονται ὁ ἕνας τόν ἄλλο, ἀλλά ἕνα ἔργο δέν θά μπορέσει ποτέ νά προχωρήσει, νά ἐπιτύχει στόν προορισμό του, ἄν δέν ὑπάρχουν συντονισμένες προσπάθειες, ὁμοφωνία, κοινή κατεύθυνση. Οἱ ἀντιδράσεις, οἱ διαφορετικές γνῶμες καί πάνω ἀπ'ὅλα ἡ ἀνελεύθερη ἐκδήλωση, ἡ προσπάθεια τῆς ἐπιβολῆς τοῦ ἕνα πάνω στόν ἄλλο, δέν εἶναι δυνατό νά δώσουν στό ἔργο μιά ἀληθινή προώθηση, ἀλλά συνεχῶς θά δημιουργοῦνται προσκόμματα κ'ἐμπόδια.

'Η διάσπαση καταστρέφει τήν ἁρμονία. Καί χωρίς ἁρμονία ἐπιτυχία δέν γίνεται.

Αὐτό βέβαια δέν μᾶς ἐμποδίζει, ὅπως εἴπαμε, νά μελετοῦμε τήν Ἀλήθεια, πού ἐκδηλώνεται μέ μύριους τρόπους.

Καί στίς ὁμιλίες πού γίνονται ἐδῶ, πρέπει ν'ἀκοῦμε ὅλες τίς ἀπόψεις μ'ἀνοιχτή κ'ἐλεύθερη σκέψη. Νά μήν ἔχομε οὔτε δογματισμό, οὔτε προσκόλληση στίς δικιές μας ἀπόψεις κι οὔτε ἐχθρότητα γιά τίς ἀντίθετες ἤ ἀκόμα κι ἀμυντική στάση.

Πάνω ἀπ'ὅλα στέκει ἡ πνευματική ἐλευθερία. Χωρίς τήν ἀληθινή ἐλευθερία κανένα πνευματικό ἔργο δέν μπορεῖ νά ἐπιτύχει.

Ὅπως εἶπε ὁ μεγάλος Θεόσοφος Ἀραντεΐλ, "Ὁ κάθε μελετητής πρέπει νά βρεῖ τή δική του Θεοσοφία, τή δική του γνώση τῆς ζωῆς".

Κι ὁ Γκάντι εἶχε πεῖ: "Ὁ κάθε ἄνθρωπος ἔχει τή δική του ἀλήθεια. Κ'οἱ Ἄγγλοι ἔχουν δίκηο γιατί ἀκολουθοῦν τή δική τους ἀλήθεια, ἀλλά κ'ἐμεῖς ἔχομε τή δική μας. Ἐγώ εἶμαι Ἰνδός καί

προσπαθῶ νά ἐλευθερώσω τά τετρακόσια ἑκατομμύρια τῶν συμπατριωτῶν μου. Κι ἀκολουθῶ τή δική μου ἀλήθεια χωρίς γι αὐτό νά μισῶ τήν ἀλήθεια τῶν Ἄγγλων".

Ἔτσι καί κάθε ἀληθινός Θεόσοφος σάν τόν Γκάντι ν'ἀγαπᾶ καί νά σέβεται τήν ἀλήθεια τῶν ἄλλων, δίχως αὐτό νά τόν ἐμποδίζει νά πιστεύει καί νά ἐργάζεται καί νά δίνει τή ζωή του ὁλόκληρη, ὅπως τήν ἔδωσε κ'ἐκεῖνος, γιά τή δικιά του τήν ἀλήθεια.

Εὔχομαι ἡ χρονιά αὐτή νἆναι γιά τή Θεοσοφική Ἕνωση μιά ἀληθινή Θεοσοφική χρονιά.

'Αγλ. Ζάννου

ΠΑΣΚΑΛ, ΡΟΥΣΩ, ΜΑΙΤΕΡΛΙΝΚ, ΠΟΛΕΜΗΣ

Μέ τό χειμωνιάτικο Δελτίο μας τό φετινό τελειώνει τό 1962 κ'ἔτσι τελειώνει κι ὁ γιορτασμός γιά τά τρακόσια χρόνια ἀπό τό θάνατο τοῦ Πασκάλ, γιά τά διακόσια πενήντα ἀπό τή γέννηση τοῦ Ρουσσώ καί γιά τά ἑκατό ἀπό τή γέννηση τοῦ Μαίτερλινκ καί τοῦ Πολέμη. Δημοσιεύουμε καί σ'ἐτοῦτο τό Δελτίο μας κάτι ἀπ'τόν καθένα τους.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ "ΣΤΟΧΑΣΜΟΥΣ" ΤΟΥ ΠΑΣΚΑΛ

α) Γιά τά περασμένα καθόλου δέν πρέπει νά στενοχωριόμαστε, ἀφοῦ τό μόνο πού ἔχουμε νά κάνουμε εἶναι νά λυπόμαστε γιά τά σφάλματά μας. Μά ἀκόμα λιγότερο πρέπει νά ἐνδιαφερόμαστε γιά τόν καιρό τό μελλοντικό, ἀφοῦ καθόλου δέ μᾶς ἀφορᾶ κι ἀφοῦ ἴσως νά μή φτάσουμε σ'αὐτόν ποτέ. Ὁ μόνος καιρός πού εἶναι στ' ἀλήθεια δικός μας εἶναι ὁ καιρός ὁ τωρινός. Σ'αὐτό τόν καιρό πρέπει νά κατευθύνουμε τίς σκέψεις μας. Κι ὅμως ὁ κόσμος εἶναι τόσο ἀνήσυχος πού ποτέ δέ σκέφτεται τή ζωή τήν τωρινή καί τή στιγμή πού ζεῖ. Ἄλλο δέ συλλογίζεται παρά τή στιγμή πού θά ζήσει (1). Ὁ Κύριος θέλησε νά μήν ἁπλωθεῖ ἡ πρόνοιά μας πιό πέρα ἀπό τή μέρα τή σημερινή. Αὐτό εἶναι τό σύνορο πού πρέπει νά κρατήσουμε καί γιά τή σωτηρία μας καί γιά τήν εὐτυχία μας (μέρ. Β' ἄρθρ. ιζ κεφ. 29)(2).

β) Ὁ ἅγιος Αὐγουστίνος μᾶς λέει, πώς μέσα στόν κάθε ἄνθρωπο ὑπάρχει ἕνα φίδι, μιά Εὔα κ'ἕνας Ἀδάμ. Τό φίδι εἶναι οἱ αἰσθήσεις μας καί τό φυσικό μας, ἡ Εὔα εἶναι ἡ ἀχόρταγη ὄρεξη κι ὁ Ἀδάμ εἶναι ἡ λογική.

Ἡ φύση μας ἀδιάκοπα μᾶς βάνει σέ πειρασμό, ἡ ἀχόρταγη ὄρεξη ἐπιθυμεῖ συχνά. Μά ἡ ἁμαρτία δέ θά ἐχτελεστεῖ ἄν ἡ λογική δέ δώσει τή συγκατάθεσή της (μέρ. Β' ἄρθρ. ιη' κεφ. 5).

Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου

---

(1). Σημ. μετ: Ἡ σημασία πού δίνει ὁ Πασκάλ στήν τωρινή στιγμή μᾶς θυμίζει ὅσα λέει ὁ Κρισναμούρτι γιά τό Τώρα (βλ. Δελτ. 11 σελ. 17).

(2). Σημ. μετ: "Τόν ἄρτον ἡμῶν τόν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον".

Η ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

"Ας ὑποθέσουμε πώς ἡ κατάχρηση τῆς ἐλευθερίας εἶναι τόσο φυσικό νά γίνει ὅσο καί ἡ κατάχρηση τῆς ἐξουσίας.Μά θά ὑπάρχει πάντα τούτη ἡ διαφορά.'Η κατάχρηση τῆς ἐλευθερίας καταντάει βλαβερή στό λαό πού τήν κάνει.Καί τιμωρώντας τόν γιά τό λάθος του τόν ἀναγκάζει νά βρεῖ γιατρειά."Ετσι σέ τούτη τήν περίπτωση τό κακό πού συμβαίνει εἶναι μιά κρίση καί τίποτα ἄλλο.Δέ μπορεῖ νά γίνει μόνιμη κατάσταση."Ομως ἡ κατάχρηση τῆς ἐξουσίας φέρνει βλάβη στό ἀδύνατο κι ὄχι στό δυνατό.Καί γι'αὐτό εἶναι ἀπό τή φύση της δίχως μέτρο,δίχως φρένο,δίχως ὅρια.Καί δέ μπορεῖ παρά νά καταλήξει στήν καταστροφή ἐκεινοῦ πού τοῦ γίνεται αἰσθητή.

('Από τά "Γράμματα ἀπό τό βουνό".
Μέρ.Α'γράμμα θ')
Μετάφρ.Μαρ.Οἰκονόμου

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΟΙ ΠΟΘΟΙ

Κλαίω τά μαραμένα χείλη
πού δέ γνωρίσαν τά φιλιά,
κλαίω τούς πόθους πού ἀργοσβύσαν
χωρίς ἐκπλήρωση καμμιά.

Πάντα ἡ βροχή στόν κάμπο πέρα!
Τό χιόνι πάντα ἐδῶ κοντά!
'Ενῶ στοῦ ὀνείρου μου τήν πόρτα
λύκοι μέ μάτια ἀστραφτερά

κυττᾶνε μές στήν κουρασμένη
ψυχή μου τό αἷμα τῶν ἀρνιῶν,
πού χωρίς οἶκτο εἴχανε χύσει
στόν πάγο ἀπάνω τῶν λιμνῶν.

Καί τώρα μόνο τό φεγγάρι
σκορπάει μονότονο ἕνα φῶς
πάνω στή χλόη τοῦ φθινοπώρου
πού λιώνει ὁ πόθος μου ὁ βουβός.

Μωρίς Μαίτερλινκ.'Από τά "Θερμοκήπια".
Διασκευή Γιάννη Χατζίνη

Η ΒΑΘΕΙΑ ΖΩΗ

....Μέσα στήν άπλή κι άναπόφευκτη καθημερινή πραγματικότητα κάθε ἄνθρωπος πρέπει νά βρεῖ ἕναν ἰδιαίτερο τρόπο γιά νά ζήσει μιά ἀνώτερη ζωή.Καί στή ζωή μας δέν ὑπάρχει πιό ὡραῖος σκοπός ἀπ'αὐτόν.'Εκεῖνο πού μᾶς διακρίνει τόν ἕνα ἀπ'τόνἄλλο εἶναι οἱ σχέσεις πού ἔχομε μέ τό ἄπειρο.'Ο ἥρωας εἶναι ἀνώτερος ἀπ'τόν μικρόψυχο πού περπατάει δίπλα του, γιατί σέ μιά ὁρισμένη στιγμή τῆς ὕπαρξής του εἶχε πιό ζωντανή συνείδηση μιᾶς ἀπ'αὐτές τίς σχέσεις."Αν εἶναι ἀλήθεια πώς ἡ δημιουργία δέν σταματᾶ στόν ἄνθρωπο καί πώς ἀνώτερα κι ἀόρατα ὄντα μᾶς περιτριγυρίζουν,αὐτά τά ὄντα εἶναι ἀνώτερα ἀπό μᾶς γιατί ἔχουν σχέσεις μέ τό ἄπειρο πού ἐμεῖς δέν μποροῦμε οὔτε κάν νά τίς φανταστοῦμε.

Μποροῦμε νά πολλαπλασιάσομε αὐτές τίς σχέσεις. Στή ζωή κάθε ἀνθρώπου μιά μέρα ὁ οὐρανός μοναχός του ἄνοιξε καίσχεδόν πάντα αὐτή τή στιγμή ἀρχίζει γιά τόν ἄνθρωπο ἡ ἀληθινή πνευματική του ὕπαρξη.Αὐτή τή στιγμή δίχως ἄλλο σχηματίστηκε τό ἀόρατο καί τό αἰώνιο πρόσωπο πού δείχνομε στούς ἀγγέλους καί στίς ψυχές.Μά γιά τούς πιό πολλούς ἀνθρώπους ὁ οὐρανός δέν ἀνοίγει ἔτσι παρά στήν τύχη.Δέν ἔχουνε διαλέξει τό πρόσωπο πού μ'αὐτό μέσα στό ἄπειρο οἱ ἄγγελοι θά τούς ἀναγνωρίσουν,καί δέν ξέρουνε νά ἐξευγενίσουνε καί νά ἐξαγνίσουνε τά χαρακτηριστικά πού γεννηθήκανε ἀπό μιά χαρά,ἀπό μιά λύπη,ἀπό ἕναν τρόμο,ἤ ἀπό μιά τυχαία σκέψη.

Γεννιόμαστε στ'ἀληθινά τή μέρα πού γιά πρώτη φορά νιώθομε πολύ βαθειά πώς στή ζωή ὑπάρχει κάτι τό σοβαρό καί τό ἀναπάντεχο.Μερικοί διαπιστώνουν ξαφνικά πώς εἶναι μοναχοί τους κάτω ἀπ'τόν οὐρανό."Αλλοι δίνοντας ἕνα φιλί ἤ χύνοντας ἕνα δάκρυ ἀντιλαμβάνονται μέσα σέ μιά στιγμή πώς "ἡ πηγή τοῦ κάθε τί πού εἶναι πιό καλό καί πιό ἅγιο,ἀπ'τό σύμπαν ὡς τόν Θεό,εἶναι κρυμμένη πίσω ἀπό μιά νύχτα γεμάτη ἀστέρια πολύ μακρινά",κ'ἕνας τρίτος εἶδε ἕνα θεϊκό χέρι ν'ἁπλώνεται ἀνάμεσα στή χαρά του καί στή δυστυχία του.Κ'ἕνας ἄλλος κατάλαβε πώς οἱ νεκροί ἔχουν δίκηο."Ενας ἄλλος εἶχε συμπόνια, ἄλλος θαυμασμό κι ἄλλος φόβο.Πολύ συχνά δίχως νά γίνει τίποτα τό ἐξαιρετικό...

....Πρέπει νά εἴσαστε προσεκτικοί στίς εὐτυχισμένες στιγμές πού ὁ οὐρανός ἀνοίγει μές στή σιωπή κι ὁλοένα συνέχεια ἀνοίγει.

...:Τά χαμόγελα ὅπως καί τά δάκρυα ἀνοίγουν τίς πόρτες ἑνός ἄλλου κόσμου...

...'Η μεγάλη "ἠθική προσωπικότητα"πάντα σφυρηλατιέται μέσα στά βάθη τῆς ζωῆς,καί τό ἰδανικό ὅλο καί μεγαλώνει χάρη στίς ἀδιάκοπες "ἀποκαλύψεις τῆς θειότητας".Κάθε ἄνθρωπος μπορεῖ νά φτάσει πνευματικά στίς κορυφές τῆς ἀρετῆς καί κάθε στιγμή ξέρει τί θἄπρεπε νά κάνει γιά νά φερθεῖ σάν ἥρωας ἤ σάν ἅγιος. Αλλά δέν εἶναι αὐτό πού ἔχει σημασία.Πρέπει ἡ πνευματική ἀτμόσφαιρα νά μεταμορφωθεῖ ὁλόγυρά μας σέ τέτοιο βαθμό πού νά μοιάζει μέ τήν ἀτμόσφαιρα πού εἶχαν οἱ χῶρες τῆς χρυσῆς ἐποχῆς(τοῦ Σβέντεμποργκ),πού ὁ κέρας δέν ἄφηνε τό φέ-

να βγεῖ ἀπ᾽τά χείλια. Τότε φτάνει μιά στιγμή πού τό παραμικρό κακό πού θἄθελε κανείς νά κάνει πέφτει στά πόδια μας σάν μιά μολυβένια μπάλα πάνω σ᾽ἕναν μπρούντζινο δίσκο, καί πού δίχως νά τό καταλάβομε σχεδόν ὅλα ἀλλάζουν καί γίνονται ὀμορφιά, ἀγάπη κι ἀλήθεια. Μ 'αὐτή ἡ ἀτμόσφαιρα τυλίγει μόνο ἐκείνους πού φροντίζουν ν᾽ἀερίζουν ἀρκετά συχνά τή ζωή τους μισανοίγοντας καμμιά φορά τίς πόρτες τοῦ ἄλλου κόσμου. Γιατί τότε κοντά σ᾽αὐτές τίς πόρτες μπορεῖ κανείς νά δεῖ. Κοντά σ᾽ αὐτές τίς πόρτες μπορεῖ ν᾽ἀγαπήσει. Γιατί τό ν᾽ἀγαπᾶς τόν "πλησίον "σου δέν εἶναι μονάχα νά τοῦ τά δώσεις ὅλα, νά ὑπηρετήσεις, νά βοηθήσεις, νά περιθάλψεις τούς ἄλλους. Μπορεῖ νά μήν εἶσαι οὔτε καλός, οὔτε ὡραῖος, οὔτε εὐγενικός, ἀκόμα καί μέσα στίς πιό μεγάλες θυσίες, καί μιά ἀδελφή τοῦ ἐλέους πού πεθαίνει στό προσκέφαλο τοῦ τυφικοῦ μπορεῖ νά ἔχει μνησίκακη ψυχή, μικρή, τιποτένια. Τό ν᾽ἀγαπᾶς τόν "πλησίον" σου μέσα στά στέρεα βάθη εἶναι τό ν᾽ἀγαπᾶς τό αἰώνιο πού ὑπάρχει μέσα του, γιατί ὁ "πλησίον" πιό πολύ ἀπ᾽ὅλα μᾶς φέρνει πιό κοντά στόν θεό, δηλαδή σ᾽ὅτι πιό ἁγνό καί καλό ὑπάρχει στόν ἄνθρωπο καί μονάχα μέ τό νά μένετε πάντα δίπλα στίς πόρτες πού σᾶς εἶπα πρωτύτερα, θ᾽ἀνακαλύφετε τή θειότητα μές στίς ψυχές. Καί τότε θά μπορέσετε νά πεῖτε σάν τόν᾽ Ιωάννη-Παῦλο: "Ὅταν θέλω ν᾽ἀγαπήσω πολύ βαθειά ἕνα ἀγαπητό πρόσωπο καί νά τοῦ συγχωρέσω τό κάθε τί, δέν ἔχω παρά νά τό κοιτάξω γιά λίγη ὥρα μέσα στή σιωπή". Πρέπει νά μάθομε νά βλέπομε, γιά νά μάθομε ν᾽ἀγαποῦμε. ....Τό νἄναι κανείς καλός μπορεῖ νά εἶναι τό νά βρίσκεται μέσα σέ κάποιο φῶς κι ὅλοι νά βρίσκονται μές στά σκοτάδια. Νά γιατί χρειάζεται νά προσπαθεῖ κανείς νά ὑψώσει τή ζωή του καί νά τείνει πρός τίς κορφές ὅπου τοῦ εἶναι πιά ἀδύνατο νά κάνει τό κακό. Νά γιατί χρειάζεται νά συνηθίσει τό μάτι του νά βλέπει τά γεγονότα καί τούς ἀνθρώπους μέσα σέ μιά θεϊκιά ἀτμόσφαιρα.

Μωρίς Μαίτερλινκ. ᾽Αποσπάσματα ἀπό τό δοκίμιο "᾽Η βαθειά ζωή" τῆς συλλογῆς "᾽Ο θησαυρός τῶν ταπεινῶν". Μετάφρ. ᾽Αγλ. Ζάννου

ΦΩΤΙΣΜΕΝΑ ΠΑΘΗ

Τό ζήτημα δέν εἶναι νά μήν ἔχουμε πάθη, βίτσια, ἐλαττώματα. Αὐτό εἶν᾽ ἀδύνατο ὅσο εἴμαστε ἄνθρωποι καί ζοῦμε ἀνάμεσα σέ ἀνθρώπους, ἀφοῦ κάνουμε τό λάθος νά ὀνομάζουμε πάθος, βίτσιο ἤ ἐλάττωμα ὅ,τι ἀποτελεῖ τό φόντο τῆς ἀνθρώπινης φύσης. Τό ζήτημα εἶναι νά ξέρουμε κεῖνα πού ἔχουμε, νά ξέρουμε ὡς καί τίς λεπτομέρειές τους καί τά μυστικά τους. Καί νά βλέπουμε τήν ἐνέργειά τους ἀπό τόσο ψηλά πού νά μποροῦμε νά τά κοιτᾶμε δίχως νά φοβόμαστε μή μᾶς βάλουνε κάτω ἤ μήν ξεφύγουν ἀπ᾽τόν ἔλεγχο μας καί πᾶν ἀσυλλόγιστα καί βλάψουν ἐμᾶς ἤ τούς γύρω μας.

Μόλις δεῖς ἀπό τέτοιο ὕψος τά ἔνστικτά σου νά ἐνεργοῦν, ἀκόμα καί τά κατώτερα, ἀκόμα καί τά πιό ἐγωιστικά φτάνει νά μήν εἶσαι θεληματικά κακός κ᾽εἶναι δύσκολο νά εἶσαι ὅταν ὁ νοῦς ἀποκτήσει τή διαύγεια καί τή δύναμη πού εἶν᾽ἀπαραίτη -

τες γιά τούτη τήν παρατηρητικότητα - μόλις έτσι τά δεῖς νά λειτουργοῦνε, γίνονται ἄβλαβα σάν παιδάκια πού ἡ μάνα τους κι ὁ πατέρας τους τά ἔχουνε κοντά τους καί τά ἐπιβλέπουνε. Μπορεῖ καί νά τά χάσεις γιά μιά στιγμή ἀπό μπροστά σου, μπορεῖ καί νά ξεχάσεις λίγη ὥρα νά τά ἐπιβλέπεις. Ἀσήμαντο θά εἶναι τό κακό πού ἴσως νά κάνουνε. Γιατί ἡ ὑποχρέωση πού θάχουνε νά τό διορθώσουν αὐτό τό κακό εἶναι φυσικό νά τά ἀναγκάζει νά εἶναι προσεχτικά. Κ'ἔτσι χάνουνε τή συνήθεια νά βλάφτουνε.

Μωρίς Μαίτερλινκ. Ἀπό τό δοκίμιο "Ἡ εἰλικρίνεια" τῆς συλλογῆς "Ὁ διπλός κῆπος ". Μετάφρ. Μαρίας Οἰκονόμου

ΝΥΧΤΑ ΤΟΥ ΓΕΝΑΡΗ

Ἡ παγωμένη νύχτα τοῦ Γενάρη
τά νεκρωμένα μέλη της τεντώνει,
κι ἀπό ψηλά τό ξάγρυπνο φεγγάρι
μέ τό χλωμό του φῶς τή σαβανώνει...

Ἀπ'ἔξω ἀπό μαρμάρινο παλάτι
μέ τόσα παραθύρια φωτεινά,
ἀκούγετ'ἡ κατάρα ἑνός διαβάτη
πού τρέμει ἀπό τή γύμνια καί πεινᾶ:

"Νἆχα κ'ἐγώ τήν πλούσια φορεσιά σου
"σ'ἀρχοντικό τραπέζι καθισμένος!
"Νἆχα γιά μιά στιγμή τή ζεστασιά σου
"στό πουπουλένιο στρῶμα σου γερμένος!"

Μέσα στό μαρμαρόχτιστο παλάτι
μέ στεναγμούς ὁ ἄρχοντας περνᾶ
καί κλαίγοντας φθονεῖ κάθε διαβάτη
πού ἀκούραστος στούς δρόμους τριγυρνᾶ.

"Νἆχα κ'ἐγώ μιά ἀληθινή εὐτυχία,
"μιά ἀγάπη, μιά λαχτάρα, μιά ἐλπίδα!
"Νἆχα τοῦ νοῦ τήν ποθητή ἡσυχία
"πού οὔτε στόν ὕπνο μου ποτέ τήν εἶδα!"

Καί τούς ἀκούει τό ξάγρυπνο φεγγάρι
καί πλέει ἀγάλια-ἀγάλια καί γελᾶ,
καί στή θλιμμένη νύχτα τοῦ Γενάρη
τό σάβανό του ρίχνει ἀπό ψηλά.

Ἰωάννης Πολέμης. Ἀπό τά "Ἀλάβαστρα"

Η ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΟΣΤΡΟ ΣΤΟ ΓΑΛΛΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ(1)

Δέν ἀνήκω σέ καμμιά ἐποχή. Ἔξω ἀπό χρόνο καί τόπο τό πνευματικό μου "εἶναι" ζεῖ τήν αἰώνια του ὕπαρξη. Καί σά βυθίζουμαι στίς σκέψεις μου, ἀνατρέχω τή δρομή τῶν αἰώνων.

Ἄν ἁπλώσω τό πνεῦμα μου μακριά ἀπό τούτη μου τήν ὕπαρξη πού τώρα ἀντιλαμβάνεσθε, γίνουμαι τότε κεῖνος πού ἐπιθυμῶ.

Μετέχω ἐνσυνείδητα τοῦ ἀπόλυτου Ὄντος. Ρυθμίζω τίς πράξεις μου ἀνάλογα μέ τό περιβάλλον πού βρίσκομαι.

Τ' ὄνομα μου δηλώνει τήν ἀποστολή μου. Τό διάλεξα ὅπως διάλεξα καί τό ἔργο μου, γιατί ἔχω ελευθερία εκλογῆς.

Πατρίδα μου εἶναι ὁ τόπος πού βρίσκομαι κάθε φορά.

Σεῖς ἀνατρέχετε στά περασμένα, ἐπικαλεῖσθε προγόνους πού σταθήκανε ξένοι γιά σᾶς. Ἤ ἀποβλέπετε σέ ὑστεροφημία ἀπό ματαιοδοξία, γιά αἴγλη πού ὅμως δέ σᾶς ἀνήκει.

Ἐγώ εἶναι κεῖνος πού εἶμαι.

Ἔχω ἕναν πατέρα. Διάφορα περιστατικά τῆς ζωῆς μέ σπρώξανε νά συλλάβω μεγάλες καί συνταραχτικές ἀλήθειες. Μά τά μυστήρια τῆς καταγωγῆς μου καί οἱ σχέσεις πού μέ δένουν μέ τόν ἄγνωστο σέ σᾶς πατέρα μου εἶναι καί μένουν μυστικά δικά μου.

Κεῖνοι πού θά κληθοῦνε νά τά ἐξιχνιάσουνε μακάρι νά τό κατορθώσουν, ὅπως τό πέτυχα καί γώ, ἀφοῦ μέ κατανοήσουν καί μέ ἀναγνωρίσουν.

Ὅσο γιά τόν τόπο καί τή στιγμή πού ἐδῶ καί σαράντα χρόνια ἀκριβῶς σχηματίστηκε τό ὑλικό μου σῶμα πάνω σ' αὐτή τή γῆ, καθώς καί γιά τήν οἰκογένεια πού διάλεξα γιά τοῦτο τό σκοπό, θέλω νά τά ἀγνοῶ.

(I). Ὁ τόσο συκοφαντημένος ἀποκρυφιστής καί μύστης βρέθηκε κατηγορούμενος στό Γαλλικό Δικαστήριο γιά κλοπή τοῦ περιδέραιου τῆς βασίλισσας Μαρίας Ἀντουανέττας,

Θέλω νά μή θυμᾶμαι τό παρελθόν καί τοῦτο γιά νά μή μεγαλώνω τίς εὐθύνες ἐκεινῶν πού μέ γνωρίσανε,τίς τόσο βαρειές.

Δέ γεννήθηκα ἀπό σάρκα. Οὔτε ἀπό ἀνθρώπινη θέληση.Γεννήθηκα "ἐκ πνεύματος".

Τό ὄνομά μου,ἐκεῖνο πού εἶναι γιά μένα καί ἀπό μένα,ἐκεῖνο πού διάλεξα γιά νά παρουσιαστῶ ἀνάμεσά σας, σᾶς τό κάνω γνωστό. Κεῖνο πού μοῦ χαρίσανε ὅταν γεννήθηκα, κεῖνο πού μοῦ δώσανε τόν καιρό τῆς νιότης μου,τά ὀνόματα πού μ'αὐτά μέ γνώρισαν ἄλλοι χρόνοι κι ἄλλοι τόποι,τά παράτησα ὅπως θά παρατοῦσα ροῦχα παλιᾶς μόδας καί ἄχρηστα πιά.

Νά με ἐγώ. Εὐγενικός καί διαβατικός.Μιλάω καί ἡ ψυχή σας δονεῖται ἀναγνωρίζοντας λόγους ἀρχαίους. Φωνή πού ὑπάρχει σέ σᾶς,πού ἔχει ὅμως σιγήσει ἀπό πολύν καιρό, ἀποκρίνεται στήν πρόσκληση τῆς δικῆς μου. Μέ τή δράση μου ἡ εἰρήνη ξαναγυρίζει στίς ψυχές σας. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀδελφοί μου,ὅλες οἱ χῶρες μοῦ εἶναι ἀγαπητές. Τίς διατρέχω γιά νά μπορέσει τό πνεῦμα νά κατεβεῖ παντοῦ καί νά διοχετευτεῖ σέ μᾶς.

Ἀπό τούς βασιλιάδες,πού τή δύναμή τους τή σέβομαι, ἄλλο δέ ζητάω παρά φιλοξενία στίς χῶρες τους.Καί σά μοῦ τή δώσουν τίς διατρέχω κάνοντας ὅσο τό δυνατόν περισσότερα καλά κ' ὕστερα φεύγω. Δέν εἶμαι διακριτικός διαβάτης;

Ὅπως ὁ ἄνεμος ἀπό τό Νοτιά, ὅπως τό λαμπερό φῶς τοῦ μεσημεριοῦ,πού κάνει τά πράματα νά φαίνονται καθαρά καί ἐνεργητική τήν ἐπικοινωνία μέ τό Θεό,ἔρχουμαι πρός τό Βορρά,πρός τήν ὁμίχλη καί τό κρύο,ἀφήνοντας ἐκεῖ ἀπ'ὅπου περνάω μερικά ψίχουλα τοῦ εαυτοῦ μου,λυώνοντας,μικραίνοντας σέ κάθε περίσταση,ἀλλά ἀποκαλύπτοντας σέ σᾶς λίγο φῶς,λίγη ζεστασιά,λίγη δύναμη,ὥσπου νά φτάσω τέλος καί ὁριστικά νά μείνω στό τέρμα τοῦ δρόμου μου,κεῖ πού θ'ἀνθίσει τό ρόδο στό σταυρό.Εἶμαι ὁ Καλλιόστρο.

Τί παραπάνω χρειαζῶστε; Ἄν εἶστε παιδιά τοῦ Θεοῦ, ἄν ἡ ψυχή σας δέν ἦτανε τόσο ματαιόδοξη καί φιλοπερίεργη, θά εἴχατε κιόλας ἐννοήσει.Ὅμως ἐσεῖς θέλετε λεπτομέρειες,σημεῖα καί παραβολές.Ἀκοῦστε λοιπόν.Ἄς ἀνατρέξουμε στό μακρινότεροπαρελθόν,μιά καί τό θέλετε.Κάθε φῶς ἀπ'τήν Ἀνατολή προέρχεται. Κάθε μύηση ἀπ'τήν Αἴγυπτο.Ὅπως καί σεῖς,ἔτσι καί γώ ἤμουνα κάποτε τριῶν χρονῶν.Κατοπινά ἑπτά.Ἔπειτα βρέθηκα στήν ὥριμη ἡλικία.Ἀπό τότες ἔπαψα νά μετράω τά χρόνια μου.Τρεῖς ἑπτάδες χρόνια κάνουνε εἰκοσιένα χρόνια καί πραγματοποιοῦνε τήν πληρότητα τῆς ἀνθρώπινης ἀνάπτυξης.Κατά τήν πρώτη μου παιδική ἡλικία ἔζησα σέ καθεστώς αὐστηρότητας ἀλλά καί δικαιοσύνης.Ὑπόφερα στήν ἐξορία ὅπως ὁ Ἰουδαῖος ἀνάμεσα στούς ἀλλόφυλους.Ἀλλά,ὅπως παράστεκε τόν Ἰουδαῖο ὁ Θεός,ὅπως στίς ὁδοιπορίες του τόν φύλαξε ἄγγελος,ἔτσι δυνατός ἄγγελος ξαγρυπνοῦσε ἀπό πάνω μου,ὁδηγώντας τά ἔργα μου,φωτίζοντας τήν ψυχή μου,ἀναπτύσσοντας τίς δυνάμεις πού κρύβουνται μέσα μου. Αὐτός ἦταν ὁ δάσκαλός μου καί ὁ ὁδηγός μου.

Τό λογικό μου ἔπαιρνε τή μορφή του καί ἑταχτοποιόνταν.

'Αναρωτιόμουνα, μελετοῦσα τόν ἑαυτό μου καί ἔπαιρνα συνείδηση τοῦ περιβάλλοντος. Ταξίδεψα. Ταξίδεψα πολύ, τόσο γύρω ἀπ' τούς κύκλους τῶν συλλογισμῶν μου ὅσο καί στούς Ναούς καί στά τέσσερα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντα. Μά ὅσες φορές ἐπιχείρησα νά καταλάβω τήν προέλευση τοῦ "εἶναι" μου καί ν'ἀνεβῶ μέχρι τό Θεό, σέ στιγμές ψυχικῆς ἔξαρσης, τό λογικό μου ἀνίσχυρο σώπαινε καί μέ παρατοῦσε στούς στοχασμούς μου. 'Αγάπη αὐθόρμητη μέ τράβαγε πρός κάθε ὕπαρξη. 'Ακαταμάχητος πόθος, βαθειά συναίσθηση τῶν ὑποχρεώσεών μου πρός κάθε τί πού ὑπάρχει στή γῆ καί στόν οὐρανό, μ'ἔσπρωχνε καί μ'ἔριχνε στή ζωή. Καί ἡ προοδευτική ἀνάπτυξη πού παίρναν οἱ ἱκανότητές μου στίς σφαῖρες τῆς δράσης, τοῦ ἀγώνα, τῆς κατανίκησης τῶν ἐμποδίων, στάθηκε ἡ μάχη πού τάχτηκα νά κάνω ἐνάντια στίς δυνάμεις τοῦ περιβάλλοντος. 'Εγκαταλείφτηκα. Δοκιμάστηκα. Πάλεψα μέ τόν ἄγγελο σάν τόν'Ιακώβ, πάλεψα μέ ἀνθρώπους καί μέ δαίμονες. Οἱ τελευταῖοι, ὕστερα ἀπό τήν κατατρόπωσή τους, μοῦ φανερώσανε τά μυστικά πού βασιλεύουνε στό σκοτάδι, γιά νά μήν περιπλανηθῶ σέ δρόμους πού δέν ὑπάρχει περίπτωση νά ξαναγυρίσεις ἀπ' αὐτούς.

Κάποια μέρα, ὕστερα ἀπό τόσα χρόνια καί τόσες περιπλανήσεις, ὁ οὐρανός θυμήθηκε τόν ὑπηρέτη του κι ἀντάμειψε τίς προσπάθειές του. Ντυμένος σά γαμπρός, ἀξιώθηκα τή χάρη νά παρουσιαστῶ, σάν τό Μωυσή, μπροστά στόν Αἰώνιο. 'Από τότε, ἐκτός ἀπ' τό νέο ὄνομα, πῆρα καί ειδική ἀποστολή. Λεύτερος καί ἐξουσιαστής τῆς ζωῆς, μοναδική μου σκέψη εἶχα πῶς νά τή χρησιμοποιήσω γιά τό ἔργο τοῦ Θεοῦ. "Ηξερα καλά ὅτι τά ἔργα μου καί τά λόγια μου εἴχανε τήν ἐπιδοκιμασία Του, ὅπως καί γώ δόξαζα τ' ὄνομά Του καί τή βασιλεία Του στή γῆ. 'Υπάρχουνε ὄντα πού δέν ἔχουνε πιά προστάτη ἄγγελο. "Ενα ἀπό τοῦτα εἶμαι καί γώ.

Αὐτή, Κύριοι, ἦταν ἡ παιδική μου ζωή, ἡ νεανική, πού θέλησε νά τή μάθει τ'ἀνήσυχο καί περίεργο πνεῦμα σας. "Αν κράτησε πολύ ἤ λίγο, ἄν κύλησε στή χώρα σας ἤ ἀλλοῦ, τί σᾶς ἐνδιαφέρει;, Δέν εἶμαι λεύτερος ἄνθρωπος; Τό ἦθος μου θά κρίνετε, δηλαδή τίς πράξεις μου. Πέστε, παρακαλῶ ἄν αὐτές εἶναι καλές ἤ κακές. "Αν ἔχετε δεῖ δυναμικότερες. Καί ἀπό δῶ καί πέρα μήν ἀσχολεῖσθε μέ τήν ἐθνικότητά μου, μέ τήν τάξη ὅπου ἀνήκω καί μέ τίς θρησκευτικές μου ἰδέες.

"Αν κανένας ἀπό σᾶς ἀκολουθώντας τούς μακάριους δρόμους πού πῆραν οἱ περιοδεῖες μου, ἔρθει κοντά στούς τόπους τῆς 'Ανατολῆς πού εἴδανε τή γέννησή μου, ἄς θυμηθεῖ καί μένα, ἄς προφέρει τ'ὄνομά μου καί οἱ ὑπηρέτες τοῦ πατέρα μου θά τοῦ ἀνοίξουνε τίς πόρτες τῆς ἅγιας πολιτείας.

Τότε ἐπιστρέφοντας ἄς πεῖ στούς ἀδελφούς του ἄν στάθηκα ὑπερβολικός στίς διηγήσεις πού σᾶς ἔκανα, ἄν τά ἔργα μου ἦταν αὐθαίρετα, τόν καιρό πού ἡ χώρα σας μούδινε φιλοξενία.

'Από παλιό τεκτονικό περιοδικό. Διασκευή Λάμπη Λούκου.

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

ΘΕΑΤΡΟ

Α') Ο "ΠΑΡΣΙΦΑΛ" ΤΟΥ ΒΑΓΚΝΕΡ

Τό τελευταῖο ἔργο τοῦ Ρίχαρντ Βάγκνερ εἶναι ὁ "Πάρσιφαλ ". Σ'ὅλα του τά ἔργα βλέπομε τήν τιτανική δύναμη πού σάν ἡφαίστειο ξεχυνόταν ἀπ'αὐτή τήν ψυχή, μιά ἀπ'τίς πιό πολυσύνθετες ψυχές πού φανερώθηκαν στόν κόσμο. Μέσα του πάλευαν τεράστιες ἀντιθέσεις, ἐκρήξεις βίαιου πάθους, λαχτάρες τρυφερῆς στοργῆς καί μαζί μ'αὐτά ἕνας βαθύτατος ἰδεαλισμός, ἕνας ὁραματισμός ἄγνωστων Κόσμων, ἕνα πέταγμα γιά τούς πιό ὑψηλούς οὐρανούς. Ἡ σκλαβιά τοῦ πάθους κι ὁ πόθος γιά τή Λύτρωση. Σ'ὅλα του τά ἔργα βλέπομε τίς δυό αὐτές ἀντιθέσεις.

Στόν "Λόενγκριν", ὅπως εἴχαμε πεῖ τήν προηγούμενη φορά,εἴδαμε τόν ἀγγελιοφόρο τ'Οὐρανοῦ,τόν ἀγγελιοφόρο τῆς Θείας Δύναμης κι Ἀγάπης, τόν γυιό τοῦ Πάρσιφαλ, νά κατεβαίνει ἀπ'τό ὑψηλό Βουνό του, γιά νά δώσει τή δικαιοσύνη καί τήν ἀγάπη στήν Ἔλσα.Στήν ψυχή πού μές στήν ἀδικία, τόν πόνο καί τή μοναξιά, αὐτή τή θεϊκιά Δικαιοσύνη, τή θεϊκιά Ἀγάπη λαχταρᾶ.

Ἔπειτα ἀπ'τόν "Λόενγκριν" ἀκολούθησαν ἄλλα ἔργα πού δέν ἔχουν ὅμως αὐτόν τόν ἁγνό ἰδεαλισμό καί μυστικισμό, μαζί μέ τίς βαθειές ἀποκρυφιστικές γνώσεις, πού ἔχουν ὁ "Λόενγκριν", κι ὁ " Πάρσιφαλ".

Ὅπως λέγουν, τότε ὁ Βάγκνερ εἶχε ἐπηρεαστεῖ ἀπ' τή βαρειά ἀπαισιόδοξη φιλοσοφία τοῦ Σοπενχάουερ. Μά ὅταν πιά ἔφτασε στά γερατειά, ἡ ψυχή του ἔνιωσε καί πάλι τήν ἀνάγκη γιά ἕνα καινούργιο πέταγμα,ἔνιωσε τόν βαθύτατο πόθο γιά τή Λύτρωση. Τό βίαιο πάθος εἶχε σβύσει καί μιά γαλήνη ἄλλου κόσμου ἄρχισε νά τοῦ ρίχνει τό φῶς της. Σάν τόν Ἥλιο τήν ὥρα πού γέρνει νά δύσει κ' ἡ χρυσή του γραμμή φωτίζει τά μαῦρα κύματα, πού γαληνεύουνε σιγά σιγά στόν ἐρχομό τῆς δύσης.

Ἦταν ἡ ὥρα τῆς δύσης. Ὁ "Πάρσιφαλ" ἦταν τό ἔργο τό στερνό τοῦ Βάγκνερ, ὁ στερνός του χαιρετισμός στή Γῆ.

Θά ξαναποῦμε τά λόγια πού εἴχαμε πεῖ στήν εἰσαγωγή τοῦ "Λόενγκριν", γιά νά δοῦμε καί πάλι ποιό ἦταν τό βουνό τό Μονσαλβάτ, καί ποιό τ'ἅγιο κύπελλο, τό Γκράαλ(1).

Ἕνας παληός κελτικός θρύλος, πού τόν τραγουδοῦσαν οἱ τροβαδοῦροι, ἔλεγε πώς κάπου μακριά, πολύ μακριά, στά βάθη τῆς Ἀνατολῆς, στά βάθη τῆς Ἰνδίας, σ'ἕνα ψηλό βουνό πού Μονσαλβάτ λεγόταν, ἀπάνω στήν κορφή του, ἄστραφτε ὁλόλευκος ἕνας μαρμάρινος Ναός Ναός καί φρούριο συνάμα. Κάτω ἀπ'τούς θόλους του, πού τούς στολίζανε πολύτιμα πετράδια, ἀγγέλων χορωδίες ὕμνους ψέλνανε,μές στά μεθυστικά τ'ἀρώματα τῶν θυμιατῶν. Κ'ἐκεῖ, στή βαθειά ἐρημιά,

---

(1).Ἡ παλιά γαλλική λέξη γκράαλ σημαίνει κύπελλο.

μακριά άπ'τόν άντίλαλο τῆς Γῆς, ζοῦσε ένα τάγμα'Ιπποτῶν. Ἦταν οἱ φύλακες τοῦ Κύπελλου,τοῦ Γκράαλ,τοῦ 'Ιεροῦ τοῦ Κύπελλου πού ὁ 'Ιησοῦς,στόν Μυστικό τόν Δεῖπνο,μέσα στήν κούπα του ἅγιασε τόν Ἄρτο καί τόν Οἶνο.Καί λίγες μέρες ἔπειτα,ὁ 'Ιωσήφ τῆς 'Αριμαθαίας,κάτω άπ'τόν Σταυρό τό ἔβαλε καί μάζεψε τοῦ 'Ιησοῦ τό αἷμα. Κ'ἔτσι τό Κύπελλο,τό Γκράαλ,κρατοῦσε μές στήν κούπα του τοῦ 'Ιησοῦ τή Δύναμη,τό θεϊκό τό Φῶς. Μά δέν ἔπρεπε ποτέ οὔτε νά τ'ἀγγίξει ἀνθρώπου χέρι βέβηλο. Ὅταν πέθανε ὁ 'Ιωσήφ, οἱ ἄγγελοι στόν οὐρανό τό πῆρανε,μ'ἀργότερα τό δώσανε στόν Τιτουρέλλο πού ἦταν ἁγνός καί ἄξιος νά γίνει ὁ φύλακάς του.'Εκεῖνος ἔχτισε τό φρούριο-ναό στοῦ Βουνοῦ τήν κορυφή,ἐκεῖ πού κανένας δέ μποροῦσε νά τό φτάσει,παρά μονάχα μέσα άπό ένα λαβύρινθο άπό κρυμένα μονοπάτια.'Εκεῖ ὁ Τιτουρέλλος μάζεψε κοντά του λίγους πιστούς κι ἁγνούς συντρόφους , ἄξιους νά γίνουνε κι αὐτοί οἱ φύλακες τοῦ Κύπελλου, καί τούς ὀνόμασε τοῦ Ἅγιου Γκράαλ 'Ιππότες.

'Εκεῖ ψηλά,μακριά άπό τῆς Γῆς τήν καταχνιά,οἱ 'Ιππότες ζούσανε τήν τέλεια τή Γαλήνη,τή θεϊκιά χαρά. Μά σάν μαθαίνανε τά ἱερά τά μυστικά, δέν ἔπρεπε νά τά κρατήσουνε μονάχα γιά τόν ἑαυτό τους.Ἔπρεπε'Αγγελιοφόροι τ'Οὐρανοῦ νά γίνουνε, στή Γῆ νά κατεβοῦνε,τό Φῶς,τή Δύναμη καί τή Χαρά νά δώσουν. Κι ὅταν μιά ἁγνή ἀνθρώπινη καρδιά,σπαράζοντας μέσα στόν πόνο καί τήν ἀδικία,καλοῦσε τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ,τότε κάποιος 'Αγγελιοφόρος θἄφτανε,τό δίκηο,τήν ἀγάπη νά τῆς δώσει.Μά ποιός ποτέ μποροῦσε νά γνωρίσει τ'ἁγνό Παιδί τοῦ Οὐρανοῦ;Καί ποιός μέσα στῆς νύχτας τό σκοτάδι μπορεῖ τοῦ Ἥλιου τήν ἀχτίδα νά τή δεῖ;Χάνεται ἡ θεϊκιά ἡ Δύναμη ὅταν τό βέβηλο τό χέρι θελήσει νά τήν πιάσει.Κ'ἔτσι ἔπρεπε ὁ 'Αγγελιοφόρος τ' Οὐρανοῦ στή Γῆ ἀγνώριστος νά μείνει. Σάν τ'ὄνομά του τόλεγε,ἤ θἄχανε τή Δύναμή του ἤ πάλι στό βουνό του θά γυρνοῦσε.

'Ο θρύλος ἔλεγε πώς τό Μονσαλβάτ βρισκόταν "πολύ μακριά, στά βάθη τῆς 'Ανατολῆς,στά βάθη τῆς'Ινδίας",ἀλλά ὁ Βάγκνερ τό ἔβαλε στή βόρεια Γοτθική 'Ισπανία.Κι αὐτό ἦταν πολύ πιό λογικό,γιατί τί σχέση ἔχουν οἱ ἱππότες μέ τή μακρινή'Ανατολή;

Στόν"**Λόενγκριν**" βλέπομε τό σύμβολο τοῦ ἱπποτικοῦ πνεύματος.'Ο δυνατός,ὁ καθαρός ἔρχεται άπ'τόν μακρινό,ἀνώτερο Κόσμο γιά νά προστατέψει τούς ἀδύνατους καί τούς κατατρεγμένους. Τό βουνό τό Μονσαλβάτ εἶναι ὁ μακρινός ὁ ἄγνωστος ὁ Κόσμος, ἐκεῖ πού πάλι ὁ **Λόενγκριν** ξαναγυρίζει. Μά τώρα ἐδῶ,στόν "Πάρσιφαλ",δέν εἶναι πιά μακρινός καί ἄγνωστος. Τώρα μπαίνομε μές στήν καρδιά του,βλέπομε τή Μυσταγωγία στόν Ναό τοῦ Μονσαλβάτ κι ἀντικρύζομε τό Φῶς πού βγαίνει άπ'τοῦ Χριστοῦ τό αἷμα.

Εἶναι αὐγή,χαράματα.Λίγο πιό κάτω άπ'τόν Ναό, σ'ένα βαθύσκιο δάσος καί δίπλα σέ μιά λίμνη ὁ γέρο Γκουρνεμάντζ ξυπνᾶ δύο νέα ἀγόρια πού δίπλα του κοιμόντουσαν στίς ρίζες κάποιου δέντρου." Ξυπνᾶτε φύλακες τοῦ δάσους κ'ἡ ὥρα φτάνει πού

στό φορεῖο του θά φέρουν τόν ἄρρωστο τό βασιλιά μας κ'ἱερέα'Αμφόρτα. Στή λίμνη τήν ἱερή θέ νά βουτήξει γιά νά γιατρέψουν τά νερά της τήν ἀνοιχτή του τήν πληγή.Νά,φτάνουνε οἱ 'Ιππότες"Γιά πεῖτε μου πῶς εἶναι ὁ 'Αμφόρτας;""'Ο πυρετός τόν καίγει""Ψάξτε παντοῦ γιά βότανα καί φίλτρα.Παντοῦ μέσα στό Σύμπαν. Μά νά,γιά δές μιά καβαλάρισσα πῶς ἔρχεται τρεχάτη,μέ τ'ἄτι της τό φτερωτό.'Αγγίξανε τά πόδια του στό χῶμα κ'ἡ χαίτη του τά χόρτα μαστιγώνει."Εφτασε ἡ Κούντρυ λαχανιασμένη.Σάν ἀγρίμι τοῦ δάσους πῶς μοιάζει,μέ τά χυτά μαλλιά της,τά λαμπερά της μάτια,τήσκούρα φορεσιά της καί τή φιδένια ζώνη"."Τό βάλσαμο σᾶς ἔφερα.Στήν 'Αραβία τό βρῆκα".Καί τώρα φέρνουν τόν'Αμφόρτα,τόν νέο λαβωμένο βασιλιά,τόν γυιό τοῦ Τιτουρέλλου."Σταθεῖτε λίγο. Τί νύχτα φριχτή.Μά τώρα ἐδῶ στό δάσος πῶς λάμπει ἡ αὐγή.Τῆς ἱερῆς τῆς λίμνης τό νερό τόν πόνο μου ἄς γιάνει. Ποῦ νἆναι ὁ Γκάβαν;""Εφυγε. Τά βότανά του δέ σέ γιάτρεψαν καί πῆγε κι ἄλλα νἄβρει ". 'Αλοί σ'αὐτόν ἄν πέσει στοῦ Κλίνγκσορ τήν παγίδα. Κι ἄλλος ποιός θά μέ χτυπήσει ἀκόμα; "Ω πῶς προσμένω ν'ἀληθέψει ὁ θεῖος χρησμός: "'Η συμπόνια τόν κάνει σοφό τόν ἀγνό τόν τρελλό". Ποιός νἆναι αὐτός; 'Ο θάνατος ἐλπίζω". "Πάρε βασιλιά τό βότανο αὐτό. Νά,δές τήν Κούντρυ,πού ἀπ'τήν'Αραβία τὄφερε γιά σένα"."Σ'εὐχαριστῶ πού πάντα ἐσύ,δίχως ξεκούραση,ὑπηρετεῖς".

Πῆραν τόν 'Αμφόρτα στή λίμνη νά τόν πᾶνε,κ' οἱ ἄλλοι μεῖναν κεῖ καί γιά τήν Κούντρυ κουβεντιάζουν."Σάν ἀγρίμι στά χόρτα ξαπλώνει.Μιά μάγισσα θέ νἆναι. Γιά κοίτα πῶς γυαλίζουνε τά μάτια της σάν μᾶς κοιτᾶ". Κι ὁ Γκουρνεμάντζ τούς λέγει:"Καί τί σᾶς νοιάζει τί εἶναι τώρα; Τώρα ξοφλᾶ παληᾶς ζωῆς τά περασμένα κρίματα. Τρέχει,πετᾶ,ξανάρχεται,ζῆλο γεμάτη κι ὅλους μας πάντα ὑπηρετεῖ"."Κι ὅμως δέν φταίει αὐτή πού τόσες συμφορές μᾶς ἤρθανε""Ναί,τόσες φορές σάν ἤτανε μακριά,ἐρχότανε μιά συμφορά. 'Ο Τιτουρέλλος κάποτε τήν εἶδε μές στό δάσος,κάτω ἀπ'τά δέντρα,βαθειά νά κοιμᾶται μέ σῶμα ἀκούνητο καί παγωμένο ὡσάν νεκρό."Ετσι κ'ἐγώ τήν εἶδα σάν τό στερνό τό χτύπημα μᾶς βρῆκε, ὅταν ἐκεῖνος ὁ κακός ἀπό τά κάτω τά βουνά μᾶς ἦρθε. Πές μας Κούντρυ ποῦ ἤσουνα σάν ὁ καλός μας βασιλιάς τή λόγχη του ἔχασε;('Ηταν ἡ λόγχη ἡ ἱερή πού τοῦ Σωτήρα μας τήν πλευρά εἶχε σχίσει κ' οἱ ἄγγελοι μαζί μέ τό Κύπελλο,τό Γκράαλ,στόν Οὐρανό τήν εἶχαν πάρει κ'ἔπειτα τή δώσανε στόν Τιτουρέλλο). Γιατί δέ λές;"Α. θαυμαστή κι ἅγια λόγχη πῶς χάθηκες,καί πῶς σέ κλέψανε τά μολυσμένα ἐκεῖνα χέρια; Μ'αὐτή τή λόγχη ἡ γενναία καρδιά τοῦ 'Αμφόρτα πάντα νικήτρα ἦταν. Μά ἦρθε ξαφνικά ἕνα οὐρί τῆς Κόλασης. Στά χάδια της τόν μέθησε. Ξάφνου μιά τρομερή κραυγή. Τρέχω.....' Η λόγχη χάθηκε....Κι'ἀκούγω ἕνα ἄγριο γέλιο. 'Ο Κλίνγκσορ ἔφυγε κρατώντας μές στά χέρια του τή λόγχη. Κι ἀπό ἐκείνη τή στιγμή ἄνοιξε ἡ πληγήστοῦ βασιλιᾶ τά στήθη. 'Η πληγή πού καίει καί πονεῖ καί μέ τίποτα δέν κλείνει. "Οταν ὁ Τιτουρέλλος πῆρε ἀπ' τοῦ ἄγγελου τά χέριατ'ἅγιο Γκράαλ καί τήν ἱερή τή λόγχη κ'ἔχτισε

έτοῦτο τό Ναό, μάζεψε τριγύρω του τούς πιό άγνούς και δίκαιους ἀδελφούς,πού μέ τή δύναμη τοῦ Γκράαλ θά κατεβαίνανε τόν κόσμο νά λυτρώσουν. Μαζί μ'αὐτούς κι ὁ Κλίνγκσορ ἦταν.Μά εἶδαν πώς δέν ἦταν ἄξιος καί τοῦ εἴπανε νά φύγει.Τότε ἐκεῖνος, γεμάτος λύσσα θέλησε τό ἅγιο Γκράαλ αὐτός νά πάρει.Κάτω στίς χαμηλές πεδιάδες,ἔψαξε,μελέτησε τῆς μαύρης τῆς μαγείας τά μυστικά. Ἦρθε καί πάλι ἐδῶ κοντά,κι ὁ τόπος γύρω ἔγινε ἕναμεγάλο περιβόλι γεμάτο μέ διαβολικές γυναῖκες,πού στούς γενναίους ἱππότες τήν παγίδα στήνανε καί μές στά πλανερά τά δίχτυα τους σκλάβους τούς κρατοῦσαν. Κ'ἔτσι οἱ φύλακες τοῦ Γκράαλ, φεύγαν ἕνας-ἕνας. Ὁ γέροντας ὁ Τιτουρέλλος πέθανε κι ὁ γυιός του θέλησε νά σταματήσει τῆς μαύρης μαγείας τή ντροπή. Μ ἀλοίμονο, θύμα της ἔπεσε κι αὐτός. Κι ὁ Κλίνγκσορ τώρα θέλ ε ι τοῦ Γκράαλ ὁ κύριος νά γενεῖ."Ω ποιός θά πάρει πάλι πίσω τή λόγχη τήν ἱερή; Μιά μέρα πού ὁ 'Αμφόρτας,μές στά δάκρυα ,στόν ἅγιο τό βωμό παρακαλοῦσε,τότε ἀπ' τό Γκράαλ πετάχτηκε ἕνα φῶς καί μιά φωνή ἀκούστηκε:"Ἡ συμπόνια τόν κάνει σοφό τόν ἀγνό τόν Τρελλό. Μάθε νά προσμένεις αὐτόν πoὔχω διαλέξει". Μά τί 'ναι τώρα τοῦτες οἱ φωνές;" "Τόν βέβηλο, τόν βέβηλο"."Στή λίμνη τήν ἱερή ἕνας ἀγριόκυκνος μέ κρεμασμένη τή φτερούγα πέφτει."Ενα βέλος τόν ἔχει τρυπήσει. Ποιός ἦρθε ἐδῶ, τά ἱερά πουλιά νά κυνηγήσει; Ποιός εἶσαι, νέο ἀγόρι ἐσύ; Γιατί τόν κύκνο σκότωσες;" "Στό πέταγμα τό πέταγμα τραβῶ".Κι ὁ Γκουρνεμάντζ τοῦ λέγει πάλι:"Γιατί στόν τόπο τόν ἱερό νά κάνεις φόνο; Γιά δές ὅλα τά ζῶα πού μέ στοργή κοντά σου ἔρχονται. Ἀκούγεις τό τραγοῦδι τοῦ πουλιοῦ; Τί σούκανε ὁ ὁλόασπρος κύκνος πού μέ χαρά κι ἀγάπη στό ταίρι του πετοῦσε; Τίποτα τά μάτια σου δέν εἴδανε; Ὦ κύκνε ἀγαπημένε. Γιά δές τ'ἀστραφτερά του τά φτερά πού τώρα ἀπό τό αἷμα του κοκκίνησαν.Τά μάτια του,ὦ κοίταξε τά μάτια του πώς σέ κοιτᾶν". Τό ἀγόρι μέ τό χέρι του τό πρόσωπο σκεπάζει."Πές μου γιατί τό ἔκανες αὐτό;" "Δέν ξέρω"."Ποιός εἶναι ὁ πατέρας σου;" "Δέν ξέρω"."Ποιός τό δρόμο σοῦ ἔδειξε κ'ἦρθες ἐδῶ;" "Δέν ξέρω"."Ποιό τ'ὄνομά σου εἶναι;""Εἶχα πολλά.Τώρα δέν ξέρω πῶς μέ λένε"."Τίποτα δέν ξέρεις; Τίποτα; Γιά λέγε". "Εἶχα μιά μάνα,Χερτζελάϊντ τή λένε. Μέναμε μακριά μές στό πυκνό τό δάσος κ'ἐγώ ὁλημέρα ἔτρεχα καί μέ τά βέλη αὐτά τά ζῶα κυνηγοῦσα"."Τό παιδί ὀρφανό γεννήθηκε",ἡ Κούντρυ φώναξε στά χόρτα ξαπλωμένη."Στόν πόλεμο σκοτώθηκε ὁ πατέρας του κ'ἡ μάνα του γιά νά τό προστατέψει στό δάσος τό μεγάλωσε καί τόκανε ἁπλό, κουτό". Καί τό ἀγόρι εἶπε πάλι:"Μιά μέρα μές στό δάσος εἶδα κάτι ἀνθρώπους πού λάμπανε μές στίς γυαλιστερές τους φορεσιές. Μαζί τους θέλησα νά πάω, μ'αὐτοί γελάσανε καί φύγαν."Ετρεξα,ἔτρεξα,νύχτα καί μέρα πάντα τούς ψάχνω.Τά βέλη μου μέ σώσανε ἀπ' τ'ἄγρια τά θεριά κι ἀπ' τούς γίγαντες." "Ναί,εἶπε ἡ Κούντρυ πάλι. Τό παιδί,γεμάτο δύναμη καί θάρρος, ὅλους,τούς γίγαντες καί τά θεριά τούς ἔ-

κανε νά φοβηθοῦνε"."Ἐμένα; Ποιός ἐμένα μέ φοβήθηκε;" "Οἱ κακοί". "Οἱ κακοί; Καί ποιοί εἶναι οἱ καλοί;" "Ἡ παρατημένη μάνα σου, πού τόσα δάκρυα ἔχυσε. Μά τώρα πιά δέν κλαίει.Τώρα ἔχει πεθάνει". "Πέθανε ἡ μάνα μου; Πῶς;" "Ταξίδευα."Ἄκουσα τό ν ρόγχο της. Καί τώρα ἐσένα, ὦ ἄμυαλο παιδί,σέ χαιρετᾶ ἡ καρδιά της". Μ'αὐτό, μές στήν τρελλή του ἀπελπισία πετάχτηκε νά τή χτυπήσει, μά ὁ Γκουρνεμάντζ τό κράτησε. "Κουτό παιδί"."Πνίγομαι" Ρίξαν νερό στό πρόσωπό του κι ὁ Γκουρνεμάντζ ξανᾶπε. "Τό ἅγιο τό Γκράαλ τό λέγει. Τό κακό ἀπ'τό καλό νικιέται πάντα. Καί τώρα πᾶμε. "Ἄν εἶσαι ἁγνός, τό Γκράαλ τροφή,νερό θέ νά σοῦ δώσει. " "Ποιό'ναι τό Γκράαλ;" " Τά λόγια τίποτα δέ λένε. Κι ἄν εἶσαι αὐτός πού διάλεξε, θά σέ διδάξει. Κοίτα. Γιά ἐκεῖ κανένα μονοπάτι δέν τραβᾶ. Κανείς τόν δρόμο δέν τόν βρίσκει ἄν μοναχός του δέν τόν ἀνοίξει". "Εἶμαι μακριά ἀκόμα". "Βλέπεις παιδί μου;Ἐδῶ ὁ χῶρος γεννιέται ἀπό τόν χρόνο ".

Καί τώρα προχωροῦνε. Τό δάσος χάθηκε, πελώριοι βράχοι ἀνοίγουν, κι ἀνάμεσά τους ἕνα πέρασμα στενό ἀνεβαίνει . Φτάσανε τώρα στόν Ναό καί μπήκανε μές στή μεγάλη αἴθουσα.Στή μέση, ἡ Ἅγια Τράπεζα κι ὁλόγυρα οἱ Ἱππότες στέκουν. Στό φορεῖο τόν Ἀμφόρτα φέρνουνε καί μπρός του μιά πομπή κρατάει τό ἅγιο τό κιβώτιο, πού τό ἱερό τό Γκράαλ φυλάγει. Τό βάζουνε στήν Ἅγια Τράπεζα καί πάνω ἀπό τό θόλο τοῦ Ναοῦ φωνές ἀγγελικές ἀντιλαλοῦνε."Γιά τόν ἁμαρτωλό μέ τίς μύριες ἀγωνίες τό αἷμα Του χύθηκε". "Καί τώρα στόν ἥρωα τόν σωτήρα μέ τί χαρά τό αἷμα μου δίνω". "Τό σῶμα Του ἐδόθηκε γιά μᾶς καί μέ τόν θάνατό Του μέσα μας ζεῖ. Ἡ πίστη γεννιέται καί πάλι τό Πνεῦμα φανερώνεται, κι ὁ Κύριος μᾶς καλεῖ στόν Ἅγιο του τόν Δεῖπνο. Τόν Οἶνο γευτεῖτε κι ἀπό τόν ζωντανό τόν Ἄρτο πάρτε ζωή". Καί ξαφνικά τοῦ Τιτουρέλλου ἀντήχησε ἡ φωνή."Ὦ γυιέ μου Ἀμφόρτα κάμε ἐσύ τήν Θεία τή Λειτουργία. Καί γιά τό ἁμάρτημά σου, πόνα κ' ὑπηρέτα. Ξεσκέπασε τό Γκράαλ"."Ἀλοίμονο πατέρα μου σέ μένα. Ὤ νά πεθάνω πιά. Τό Γκράαλ ἄς μείνει σκεπασμένο. Πῶς νά τό δῶ; Τί'ναι ὁ φριχτός ὁ πόνος τῆς πληγῆς μπροστά στόν ἄλλο,τόν πιό φριχτό, τό νἆμαι ἐδῶ , στή θέση αὐτή, ἐγώ ὁ καταραμένος; Ἐγώ ὁ ἁμαρτωλός ὁ φύλακας τοῦ Ἅγιου τῶν Ἁγίων;... Μέσ'ἀπ'τή σκοτεινή τήν ἄβυσσο, ὅπου ἡ ψυχή ξεπλένεται, σέ Σένα Κύριε τοῦ Ἐλέους θά φτάσουμε. Ἡ ὥρα κοντεύει. Ἕνας φωτοστέφανος στό ἅγιο τό ποτήρι κατεβαίνει. Τό πέπλο πέφτει. Μές στό καθάριο κρύσταλλο τό αἷμα τό χυμένο πῶς γίνεται ὁλοπόρφυρο, πῶς λάμπει. Καί τρέμοντας ἀπό τήν ἔκσταση, μέσα στή θεία ἀνατριχίλα, ἀνοίγω τή ν καρδιά μου νά δεχτεῖ τό ἁγιασμένο τό αἷμα. Καί τότε τό δικό μου τ'ἀκάθαρτο αἷμα ἀπ'τήν πληγή μου ξεπετιέται καί ξέχειλα στοῦ αἰσθησιασμοῦ τόν κόσμο πέφτει. Καί καταρράχτης τό φράγμα γκρεμίζει τό αἷμα τῆς δικιᾶς Του πληγῆς πού ἀπό τήν ἴδια λόγχη ἔχει χυθεῖ."Ἄνοιξε τοῦ Σωτήρα ἡ πληγή καί κύλησαν τά πορφυρένια δάκρυα- ὤ ἀνείπωτη συμπόνια γιά τήν ἀνθρώπινη ντροπή.Κ'ἐγώ ἐ-

δῶ, μές στόν Ναό, ὁ φύλακας τοῦ ἅγιου βάλσαμου, ἀφήνω ἀπ'τή δική μου τήν πληγή, τό ἁμαρτωλό, τό φλογερό, τό αἷμα τοῦ πόθου νά κυλάει."Ὦ κούραση!.."Ὦ τύψη!...Θεέ τοῦ 'Ελέους λυπήσου με καί τήν πληγή μου κλεῖσε. Νά φύγω λυτρωμένος, κι ἁγνός νά ξαναζήσω". Κι ὁ 'Αμφόρτας ἔπεσε ὡσάν νεκρός. Κ' οἱ φωνές ἀντηχήσαν καί πάλι: "Ἡ συμπόνια τόν κάνει σοφό τόν ἁγνό τόν Τρελλό. Μάθε νά προσμένεις αὐτόν πού 'χω διαλέξει". Κ'ἡ διαταγή τοῦ Τιτουρέλλου ἀκούστηκε καί πάλι. "Τό Γκράαλ νά φανεῖ". Μέ κόπο ἀργά σηκώθηκε ὁ 'Αμφόρτας καί τ'ἅγιο τό κιβώτιο τό ξεσκέπασε, καί πῆρε τό κρυστάλλινο τό Κύπελλο στά χέρια. Κ'οἱ φωνές τραγουδήσαν καί πάλι: "Τό σῶμα μου πάρτε, τό αἷμα μου πάρτε. Σέ σᾶς ἡ ἀγάπη μου τά δίνει. Πάρτε γι'ἀνάμνηση τό σῶμα μου, τό αἷμα μου πάρτε". 'Η αἴθουσα σκοτείνιασε καί μέσ'ἀπ'τό πορφύρινο τό κύπελλο ἔλαμψε ἕνα φῶς.Τώρα ὁ 'Αμφόρτας μ'ἔκσταση, ὡσάν στή θεϊκιά τή Μεταμόρφωση, - σηκώνει τ'ἅγιο Κύπελλο, τήν εὐλογία νά δώσει στόν Ἄρτο καί στόν Οἶνο. Ὅλοι στά γόνατα ἔχουν πέσει. Κι ἀκούστηκε καί πάλι τοῦ Τιτουρέλλου ἡ φωνή: "Χαρά, ὤ ἀνείπωτη χαρά.Πάνω μας ἔλαμψε τοῦ Θεοῦ ἡ Χάρη".

'Η Μυσταγωγία τέλειωσε. Καί τώρα φεύγουν οἱ 'Ιππότες φέλνοντας τόν μυστικό τόν ὕμνο τοῦ Ἄρτου καί τοῦ Οἴνου." Χαρά σ'ἐκεῖνον π'ἀγαπᾶ". Κ'οἱ φωνές ἀντηχήσαν καί πάλι: "Εἰρήνη σ'ὅποιον ἀγαπᾶ. Εἰρήνη σ'ὅποιον ξέρει νά πιστεύει."

Μά ἔπειτα ἀπ'τήν ἱερή τήν ἔκσταση ὁ 'Αμφόρτας ἄρχισε καί πάλι νά πονεῖ, κ' ἔβαλε τό χέρι στήν καρδιά μέ δυνατή κραυγή. Ὅλοι κοντά του τρέξανε, τόν πήρανε καί φύγαν. Ἄδειασε ἡ αἴθουσα κι ὁ Γκουρνεμάντζ πῆγε κοντά στό ἀγόρι,ποὖχε τά χέρια πάνω στήν καρδιά καί τιναζότανε ἀπ'τούς σπασμούς τοῦ 'Αμφόρτα. "Τί κάνεις ἐκεῖ; " Τό παιδί δέ μίλησε καί τήν καρδιά κρατοῦσε."Δέν εἶσαι τίποτα. Ἕνας τρελλός μονάχα εἶσαι. Φύγε ἀπ'ἐδῶ. Τόν δρόμο σου ἀκολούθα, κι ἄσε τούς κύκνους ἥσυχους. 'Εσένα μόνο οἱ χῆνες σοῦ ταιριάζουν. Φύγε ἀπ'ἐδῶ". Καί φουρκισμένος ὁ Γκουρνεμάντζ τόν πέταξε ἔξω. Καί πάλι ἀντήχησε ἡ φωνή: " 'Η συμπόνια τόν κάνει σοφό τόν ἁγνό τόν Τρελλό. Χαρά σ'αὐτόν πού ξέρει νά πιστεύει".

'Εδῶ τελειώνει ἡ Πρώτη Πράξη. Στό ἐρχόμενο τεῦχος θά γράφουμε τήν ἑρμηνεία της κ'ἔπειτα θά προχωρήσουμε στίς ἄλλες δυό.

'Αγλ. Ζάννου

Β' Η ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΛΕΣΙΝΓΚ ΓΙΑ ΤΑ ΤΡΙΑ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙΑ

Μέ τή γνωστή παραβολή τῶν τριῶν δαχτυλιδιῶν ἐκφράζει τίς φωτεινές του ἰδέες γιά τήν ἀνεξιθρησκεία ὁ μεγάλος γερμανός λογοτέχνης καί κριτικός Γκότχολντ Ἔφραϊμ Λέσινγκ (Gotthold Ephraïm Lessing, (1729 - 1781), τῆς προκλασικῆς ἐποχῆς τῆς γερμανικῆς λογοτεχνίας, ὁ πρόδρομος τοῦ Γκαῖτε καί τοῦ Σίλλερ.

Ἡ παραβολή αὐτή βρίσκεται στό ποιητικό δράμα τοῦ Λέσινγκ, "Νάθαν ὁ σοφός". Σ'ἐτοῦτο τό δράμα, πού ἡ πλοκή του ξετυλίγεται στήν Ἱερουσαλήμ τόν καιρό τῶν Σταυροφόρων, παρουσιάζονται πλάϊ πλάϊ οἱ τρεῖς κυρίαρχες μονοθεϊστικές θρησκεῖες, ὁ ἰουδαϊσμός, ὁ μωαμεθανισμός καί ὁ χριστιανισμός. Εὐγενικές μορφές τίς ἀντιπροσωπεύουνε. Τόν ἰουδαϊσμό ὁ ἥρωας τοῦ ἔργου, ὁ Νάθαν. Τό μωαμεθανισμό ὁ σουλτάνος Σαλαντίν. Τό χριστιανισμό ἕνας ἱππότης ναΐτης.

Ὁ σουλτάνος καλεῖ στό παλάτι του τό σοφό καί τόν ρωτάει ποιά ἀπό τίς τρεῖς θρησκεῖες εἶναι ἡ ἀληθινή. Κ'ἡ ἀπάντηση τοῦ σοφοῦ εἶναι ἡ παρακάτω παραβολή (πράξ. Γ' σκ. ζ').

Σέ χρόνια πολύ πολύ παλιά ζοῦσε στήν Ἀνατολή ἕνας ἄνθρωπος πού εἶχε ἕνα πολύτιμο δαχτυλίδι. Ἡ πέτρα ἤταν ὀπάλι μ'ἀντιφεγγίσματα π'ἀλλάζανε χρώματα. Κ'εἶχε τή μυστική δύναμη νά κάνει ἀγαπητό στό Θεό καί στούς ἀνθρώπους κεῖνον πού μ'ἀσάλευτη πίστη σ'αὐτή φοροῦσε τό δαχτυλίδι. Ὁ κάτοχος τοῦ θαυμαστοῦ δαχτυλιδιοῦ τ'ἄφησε κληρονομιά στόν πιό ἀγαπημένο του γιό μέ τήν παραγγελία νά τ'ἀφήσει κι αὐτός στό γιό του τόν πιό ἀγαπημένο, τά πρωτοτόκια μήτε κι αὐτός νά μήν τά λογαριάσει. Κι ὅρισε νά εἶναι κάθε φορά ὁ κάτοχος τοῦ δαχτυλιδιοῦ ὁ ἀρχηγός τοῦ σπιτιοῦ.

Ἔτσι ἀπό γενιά σέ γενιά περνοῦσε πάντα τό δαχτυλίδι στόν πιό ἀγαπημένο γιό. Μά ἔφτασε κάποτε σ'ἕναν πατέρα πού εἶχε τρεῖς γιούς ἴδια ὑπάκουους κ'ἴδια ἀγαπημένους. Καί δέ μποροῦσε αὐτός ἀπόφαση νά πάρει σέ ποιόν ἀπό τούς τρεῖς νά τ'ἀφήσει... Ὧρες ὧρες πού τύχαινε νά βρεθεῖ μόνος του πότε μέ τόν ἕνα γιό καί πότε μέ τόν ἄλλονε, αἰσθανότανε τήν καρδιά του νά πλημμυρίζει ἀπό στοργή γι'αὐτόν καί τοῦ φαινότανε πώς αὐτός ἦταν ἀπ'ὅλους ὁ πιό ἄξιος νά πάρει τό ἀτίμητο τό δαχτυλίδι. Εἶχε λοιπόν τήν ἀδυναμία νά τό τάξει καί στούς τρεῖς. Νιώθοντας νά ζυγώνει ἡ ὥρα τοῦ θανάτου του βρισκότανε σέ μεγάλη ἀνησυχία. Δέν ἤθελε στό ἕνα του παιδί μονάχα νά κρατήσει τό λόγο του καί τ'ἄλλα δυό νά τά γελάσει. Φώναξε τό λοιπόν κάποιο χρυσικό, τοὔδωσε τό δαχτυλίδι καί τοῦ εἶπε νά βάλει ὅλη του τήν τέχνη καί νά τοῦ φτιάξει δυό δαχτυλίδια ἀπαράλλαχτα μέ κεῖνο. Σάν ἔφερε ὁ χρυσικός τά τρία τά δαχτυλίδια ὁ πατέρας δέ μπόρεσε νά ξεχωρίσει τό παλιό ἀπ'τά καινούργια. Χαρούμενος, εὐτυχισμένος, φώναξε τά παιδιά του ἕνα ἕνα χωριστά κ'ἔδωσε στό καθένα τους τήν εὐλογία του κι ἀπό ἕνα δαχτυλίδι.

Ἅμα πέθανε ὁ πατέρας, παρουσίασε ὁ κάθε γιός τό δαχτυλίδι του μέ τήν ἀξίωση νά γίνει αὐτός ὁ ἀρχηγός τοῦ σπιτιοῦ. Ἀρχινήσανε συζητήσεις, ξεσπάσανε τσακωμοί. Στό τέλος πήγανε στό δικαστή νά τούς λύσει τή διαφορά. Ὁ καθένας τους ὑποστήριξε τά δικαιώματά του κι ὁρκίστηκε πώς ἀπ'τό χέρι τοῦ πολυσέβαστου καί πολυαγαπημένου του πατέρα τό πῆρε τό δαχτυλίδι. Ὁ δικαστής βρέθηκε σέ ἀμηχανία. Στό τέλος τούς εἶπε:

–Ἄν θέλετε νά βγάλω ἀπόφαση, φύγετε ἀπό δῶ. Ἄν θέλετε ὁρμήνια νά σᾶς δώσω, ἀκοῦστε τη. Ἄς πάρει ὁ καθένας ἀπό σᾶς τό δαχτυλίδι πού τοὔδωσε ὁ πατέρας σας κι ἄς τό πιστεύει ἀληθινό. Τή δύναμη πού κρύβεται μές στήν πέτρα τοῦ δαχτυλιδιοῦ ἄς προσπαθήσει νά τή φανερώσει μέ τά καλά του ἔργα, μέ τόν καλό του χαραχτήρα. Κι ἅμα φανερωθεῖ ἡ δύναμη στά ἐγγόνια σας καί στά δισέγγονά σας, μέσα σέ χιλιάδες χρόνια, θά παρουσιαστεῖτε σ'ἐτοῦτο δῶ τό δικαστήριο. Θά δικάσει ἄνθρωπος πιό σοφός ἀπό μένα καί θά βγάλει ἀπόφαση.

Τό ἐπεισόδιο αὐτό τό πῆρε ὁ Λέσινγκ ἀπό ἕνα διήγημα τοῦ "Δεκαήμερου" τοῦ Βοκκάκιου, ὅπως πῆρε κι ὁ Σαίξπηρ τήν ὑπόθεση θεατρικῶν του ἔργων ἀπό τό κλασικό αὐτό ἰταλικό λογοτέχνημα. Μά ὁ Λέσινγκ στό δράμα του καί ἰδιαίτερα στή μορφή τοῦ κεντρικοῦ ἥρωα καί στήν παραβολή ἔδωσε βαθύ φιλοσοφικό περιεχόμενο. Ἡ ἀξία τοῦ "Νάθαν τοῦ σοφοῦ" δέ στηρίζεται σέ δραματικές ὀξύτητες, δέ στηρίζεται στήν τραγική σύγκρουση τοῦ ἀνθρώπου μέ τή μοίρα. Ἡ παρουσία τοῦ σοφοῦ τίς σταματάει τίς συγκρούσεις. Γιατί, ὅπως λέει ὁ Μαίτερλινκ στό βιβλίο του "Ἡ σοφία καί ἡ εἱμαρμένη" (1) ὁ σοφός ἔχοντας νικήσει τό τυφλό τό ἔνστιχτο δημιουργεῖ γύρω του μιά ζώνη φωτεινῆς συνειδητότητας, πού παραλύει τή δύναμη τῆς μοίρας. Ὁ "Νάθαν ὁ σοφός" εἶναι δράμα χωρίς ἔντονη ἐξωτερική δράση καί ἡ ἀξία του βρίσκεται στή φιλοσοφική του πνοή, στήν ἀνωτερότητα τῶν ἰδανικῶν, στήν εὐγένεια πού χαραχτηρίζει πρόσωπα, ἰδέες, αἰσθήματα. Ἡ παρουσία τοῦ ἥρωα σκορπάει ἁπλόχερα τήν ειρήνη τῆς σοφίας. Τή συγκίνηση τή γαληνεμένη πού μᾶς δίνει αὐτό τό ἔργο τοῦ Λέσινγκ μποροῦμε νά τήν παραβάλουμε μέ κείνη πού νιώθουμε ἀκούγοντας τήν Ἐνάτη συμφωνία τοῦ Μπετόβεν.

Λαμποκοπάει τό φιλοσοφικό νόημα τῆς ὡραίας παραβολῆς μέσ' ἀπ'τήν ἴδια τή γοητευτική ἁπλή ἀφήγηση τοῦ παραμυθιοῦ. Λαμποκοπάει καί τοῦ κεντρικοῦ ἥρωα ἡ ὑπέροχη πνευματικότητα. Ὁ Νάθαν τοῦ Λέσινγκ δέν εἶναι μονάχα ἐπινοητικός σάν τό πρότυπό του, τό Μελχισεδέκ τοῦ Boccacio. Ὁ Μελχισεδέκ λέει στό σουλτάνο τήν παραβολή γιά νά ξεφύγει ἀπό κακοτοπιές. Ὁ Νάθαν τή

---

(1). Βλ. προηγούμενο τεῦχος (16ο, Φθινόπωρο 1962) σελ. 19.

λέει επειδή αισθάνεται τό χρέος τοῦ ἀληθινά πνευματικοῦ ανθρώπου ν'ἀνταποκριθεῖ σέ μιά γνήσια πνευματική ἀνάγκη τοῦ συνανθρώπου του.Σέ ψυχή διψασμένη νά μήν ἀρνηθεῖ τό ζωντανό νερό πλατύτερης καί βαθύτερης ἀλήθειας,τ'ἀθάνατο νερό τῆς πανάρχαιας κι ἀστέρευτης πηγῆς.

'Ο Νάθαν καθρεφτίζει μιά ἐξαιρετική προσωπικότητα πού θαύμαζε ὁ Λέσινγκ ὁλόψυχα. Τό συνομήλικο καί φίλο τοῦ διαλεχτοῦ γερμανοῦ συγγραφέα,τόν ἑβραῖο φιλόσοφο Μωυσή Μέντελσον(Moses Mendelssohn, 1729-1788),τόν παππού τοῦ μουσικοσυνθέτη Μέντελσον - Μπαρτολντύ.'Ο Μωυσής Μέντελσον εἶναι ὁ φωτισμένος ὀστοχαστής πού ἐμπνευσμένος κι ἀπό τήν πλατιά τήν ἀβεξιθρησκεία, καί τή μεγαλόπνοη τή συνθετική σύλληψη τοῦ Μαϊμονίδη (Μωυσῆ μπέν Μαϊμόν,1135-1204), τοῦ σπουδαιότερου ἑβραίου φιλόσοφου τοῦ Μεσαίωνα,γύρεψε νά συνταιριάξει τά ἰουδαϊκά δόγματα μέ τίς θρησκευτικές ἰδέες τῶν φιλοσόφων τοῦ Διαφωτισμοῦ.'Ενσαρκώνει λοιπόν ὁ Νάθαν τά ἀνώτερα ἰδανικά τοῦ Λέσινγκ,τά ἰδανικά τοῦ Διαφωτισμοῦ,πού λαμπερό σημάδι τῆς εὐεργετικῆς τους ἐπίδρασης εἶναι πώς οἱ Χριστιανοί ἀνοίξαν οἱ ἴδιοι διάπλατα τίς πύλες τῶν γκέττο καί γκρεμίσανε τά τείχη τους.'Εκφράζει τό ὅραμα μιᾶς θρησκείας ἀδογμάτιστης καί πανανθρώπινης, πού οἱ πιστοί τηςθά φωτίζονται ἀπό τόν ἥλιο τῆς ἐλεύθερης σκέψης κι ὅπως λέει κι ὁ Ρουσώ στόν "Αἰμίλιο"(1) θά λατρεύουνε τό Δημιουργό"ἐν πνεύματι καί ἀληθείᾳ" σύμφωνα μέ τό λόγο τοῦ Χριστοῦ(2).'Εκφράζει τήν πίστη τοῦ Λέσινγκ πώς τήν ἀξία τῆς θρησκείας τή φανερώνουνε τά ἔργα πού ἐμπνέει,οἱ χαραχτῆρες πού συντελεῖ στή διαμόρφωσή τους.

'Ο Νάθαν εἶναι ὁ τύπος τοῦ ἀληθινοῦ σοφοῦ,τοῦ δέχτη καί πομποῦ τῆς λάμψης τοῦ μυστικοῦ ὀπάλιου,τῆς θαυμαστῆς δαχτυλιδόπετρας πού εἶν'ἄσπρη κι ἀδιάφανη σάν τό γάλα καί πού ρίχνει ἀλλαξόχρωμες ἀντιφεγγιές.'Ο ἀληθινός σοφός ξέρει πώς πέρα ἀπό τίς μεταβλητές μορφές τίς αἰσθητές,πέρα κι ἀπό τή νόηση,ὑπάρχει ἡ ἀναλλοίωτη κι ἀσύλληπτη Θεϊκή Πραγματικότητα.Πώς τά μύρια χρώματα κ'οἱ μύριες ἀντιχρωμιές τό ἀθώρητο ἀντικαθρεφτίζοντας τό φεγγοβόλημα τοῦ ἀδιάφανου πέπλου τῆς"Ισιδας,ἀπόκρυφα ἑνώνονται στήν ὁλόλευκη σύνθεση τῆς Αἰώνιας'Αλήθειας.'Ο ἀληθινός σοφός,αὐτός πού πραγματικά συνειδητοποίησε τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ,αὐτός πού βλέποντας πιό μακριά,ὅπως λέει ὁ Μαίτερλινκ, ἀγαπάει τούς ἀνθρώπους πιό βαθιά(3),ἔχει τή μαγική δύναμη τοῦ μυθικοῦ ὀπάλιου.Τή δύναμη νά "κερδίζει"τίς καρδιές.Νά τούς ἐμπνέει τήν ἀγάπη,νά τίς κάνει ἄξιες ν'ἀγαπᾶνε.

'Η ἀληθινή σοφία,ἡ ἑνωτική γνώση τῆς ἑνότητας,μιλώντας μέ παραβολές ἀγγίζει τό ζωντανό βάθος τῆς ἀνθρώπινης καρδιᾶς.Τραβάει τό μέταλλο τῆς καρδιᾶς σά μυστικός μαγνήτης.Γιά νά τό μεταστοιχειώσει σά"φιλοσοφική λίθος"σέ λαγαρό χρυσάφι.

Μαρία Οἰκονόμου

---

(1).Βλ.προηγούμενο Δελτίο(16ο Φθινόπωρο 1962) σελ. 16

(2).Ιω. δ'24.

(3).Βλ. 16ο Τεῦχος σελ. 20.

ΑΝΕΚΤΙΚΟΤΗΣ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΙΣΟΤΙΜΙΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ

Δέν μοῦ ἀρέσει ἡ λέξις "ἀνεκτικότης",ἀλλά δέν βρίσκω καλύτερη.'Η ἀνεκτικότης μπορεῖ νά συνεπάγεται τήν ὑπόθεση, πού δέν ἔχει ἄλλωστε καμμία ἀξία,ὅτι ἡ πίστις ἑνός ἄλλου εἶναι κατώτερη ἀπό τήν δική μας,ἐνῶ ἡ "ἄχιμσά" μᾶς διδάσκει νά τρέφουμε γιά τήν θρησκευτική πίστη τοῦ ἄλλου τόν ἴδιο σεβασμό πού τρέφουμε καί πρός τήν δική μας πίστη- τῆς ὁποίας ἀναγνωρίζουμε ἔτσι τήν ἀτέλεια.'Η παραδοχή αὐτή θά εἶναι εὔκολη γιά ὅποιον ἀναζητεῖ τήν'Αλήθεια,γιά ὅποιον ὑπακούει στόν νόμο τῆς 'Αγάπης."Αν εἴχαμε φθάσει στό πλῆρες ὅραμα τῆς'Αλήθειας, δέν θά εἴμαστε πιά ἐρευνητές,θά εἴχαμε γίνει ἕνα μέ τόν Θεό,διότι ἡ'Αλήθεια εἶναι ὁ Θεός.'Αλλά,ἀφοῦ βρισκόμαστε ἀκόμη στό στάδιο τῆς ἀναζητήσεως,συνεχίζουμε τήν ἀναζήτησή μας καί ἔχουμε συνείδηση τῆς ἀτέλειάς μας.Καί, ἄν ἐμεῖς οἱ ἴδιοι εἴμαστε ἀτελεῖς,καί ἡ θρησκεία, ὅπως ἐμεῖς τήν νοοῦμε, πρέπει νά εἶναι ἐπίσης ἀτελής.Δέν ἔχουμε συλλάβει τήν θρησκεία στήν τελειότητά της,ὅπως δέν ἔχουμε συλλάβει τόν Θεό.'Αφοῦ ἡ θρησκεία,ὅπως ἐμεῖς τήν νοοῦμε,εἶναι ἀτελής,εἶναι πάντοτε ἐπιδεκτική ἐξελίξεως καί νέας ἑρμηνείας.'Η πρόοδος πρός τήν' Αλήθεια,πρός τόν Θεό,εἶναι δυνατή μόνο διά τῆς ἐξελίξεως αὐτῆς.Καί ἄν ὅλα τά θρησκευτικά συστήματα πού διανοοῦνται οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀτελῆ,δέν μπορεῖ νά γίνει λόγος γιά ἀνωτερότητα ἤ κατωτερότητα τοῦ ἑνός σέ σχέση μέ τό ἄλλο."Ολες οἱ πίστεις ἀποτελοῦν ἀποκαλύψεις τῆς'Αλήθειας,ἀλλά εἶναι ὅλες ἀτελεῖς καί ὑποκείμενες σέ πλάνες.'Ο σεβασμός τόν ὁποῖο τρέφουμε πρός ἄλλες πίστεις δέν πρέπει νά μᾶς ἐμποδίζει νά βλέπουμε τά ἐλαττώματά τους.Πρέπει ἐπίσης νά ἔχουμε σαφῆ συνείδηση τῶν ἐλαττωμάτων τῆς δικῆς μας πίστεως καί ὅμως νά μήν τήν ἐγκαταλείπουμε γιά τόν λόγον αὐτόν,ἀλλά νά προσπαθοῦμε νά ὑπερνικήσουμε τά ἐλαττώματα αὐτά."Αν θεωρούσαμε χωρίς μεροληψία ὅλες τίς θρησκεῖες,ὄχι μόνο δέν θά διστάζαμε νά εἰσδεχθοῦμε στήν δική μας ὅλα τά ἐπιθυμητά χαρακτηριστικά τῶν ἄλλων,ἀλλά καί θά τό θεωρούσαμε αὐτό σάν καθῆκον μας.

Τίθεται τότε τό ἐρώτημα:γιατί τόσες διάφορες πίστεις;'Η ψυχή εἶναι μία,ἀλλά τά σώματα τά ὁποῖα ἐμψυχώνει εἶναι πολλά. Δέν μποροῦμε νά μειώσουμε τόν ἀριθμό τῶν σωμάτων,ὅμως ἀναγνωρίζουμε τήν ἑνότητα τῆς ψυχῆς."Οπως ἕνα δέντρο ἔχει ἕναν μόνο κορμό ἀλλά πολλά κλαδιά καί φύλλα,ἔτσι ὑπάρχει καί μία μόνη ἀληθινή καί τέλεια θρησκεία,γίνεται ὅμως πολλαπλή περνώντας διά μέσου τοῦ ἀνθρώπου.'Η μοναδική θρησκεία εἶναι πέρα ἀπό τό πεδίο τῆς γλώσσας.'Ατελεῖς ἄνθρωποι δέν μποροῦν νά τήν ἐκφράσουν παρά μόνο μέ τήν γλῶσσα τήν ὁποία διαθέτουν,τά δέ λόγια τους ἑρμηνεύονται ἀπό ἄλλους ἀνθρώπους,ἐξ ἴσου ἀτελεῖς.Ποία ἑρμηνεία ἀπ'ὅλες πρέπει νά δεχθοῦμε σάν σωστή; 'Ο καθένας ἔχει δίκιο ἀπό τήν σκοπιά του,ἀλλά δέν ἀποκλείε-

ται να έχουν όλοι άδικο.'Εντεῦθεν ἡ ἀνάγκη ἀνεκτικότητος,πού δέν σημαίνει ἀδιαφορία τοῦ ἀτόμου ἀπέναντι στήν πίστη αὐτή. 'Η ἀνεκτικότης μᾶς δίνει μία δύναμη πνευματικῆς διεισδύσεως πού ἀπέχει τόσο πολύ ἀπό τόν φανατισμό ὅσο καί ὁ Βόρειος Πόλος ἀπό τόν Νότιο Πόλο.'Η ἀληθινή γνώση τῆς θρησκείας καταρρίπτει τούς φραγμούς ἀνάμεσα στίς διάφορες πίστεις.Καλλιεργώντας μέσα μας τήν ἀνεκτικότητα γιά ἄλλες ἀντιλήψεις, ἀποκτοῦμε μιά ἀληθινώτερη κατανόηση τῆς δικῆς μας πίστεως.

Εἶναι φανερό ὅτι ἡ ἀνεκτικότης δέν θίγει τήν διάκριση μεταξύ καλοῦ καί κακοῦ,μεταξύ σωστοῦ καί λανθασμένου.'Εδῶ θέλησα νά μιλήσω ἁπλῶς γιά τίς κυριώτερες θρησκευτικές ἀντιλήψεις τοῦ κόσμου.'Όλες τους στηρίζονται σέ κοινές βάσεις. Όλες τους ἔχουν δώσει μεγάλους ἁγίους.

Μοχάντα Γκάντι.'Απόσπασμα ἀπό τίς"'Επιστολές πρός τό 'Ασράμ"(1).

Μετάφρ.Κ. Μεραναίου

Η ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΑΝΕΞΙΘΡΗΣΚΕΙΑ

'Ο ἀληθής Θεόσοφος εἶναι ἀπολύτως ἀνεξίθρησκος.Γνωρίζει ὅτι εἰς τά ἀνώτερα ἐπίπεδα τῆς ἐξελίξεως κάθε σύμβολον,κάθε τύπος θρησκευτικός ὀφείλει νά ὑποχωρῇ εἰς ὑψηλοτέρας καί ἁγνοτέρας ἀντιλήψεις.'Αντιλαμβάνεται τόν μεταξύ ὅλων τῶν θρησκειῶν ὑφιστάμενον σύνδεσμον καί ἐννοεῖ ὅτι αἱ ἄφθαρτοι ἀλήθειαι, αἱ ἀποτελοῦσαι τήν βάσιν των,παραμένουσιν ἀκλόνητοι,ἐνῶ πάντα τά λοιπά,τύποι,ἱεροτελεστίαι καί σύμβολα,εἶναι πράγματα μεταβλητά,παροδικά συμβεβηκότα ἀνήκοντα εἰς τήν ἱστορίαν.'Απομακρυνόμενος τῶν τύπων καί τῶν θρησκευτικῶν συμβόλων,διευθύνει τήν σκέψιν του πρός τό μέλλον.'Εκεῖ βλέπει ἀνυψουμένην ὑπεράνω ὅλων τῶν ναῶν καί τῶν ἀποκλειστικῶν θρησκευμάτων μίαν εὐρυτέραν θρησκείαν,περιλαμβάνουσαν ὅλας τάς ἄλλας,ἡ ὁποία δέν θά ἔχῃ οὔτε τύπους,οὔτε δόγματα,οὔτε φραγμούς,ἀλλά θά ἐκδηλώνῃ τά πραγματικά γεγονότα καί τάς παγκοσμίους'Αληθείας, μίαν'Εκκλησίαν ὑπεράνω ὅλων τῶν αἱρέσεων,ὅλων τῶν'Εκκλησιῶν, ἐκτείνουσαν τάς κραταιάς χεῖρας της, διά νά προστατεύῃ καί νά εὐλογῇ.'Οραματίζεται ἀνεγειρόμενον Ναόν,ἔνθα ὁλόκληρος ἡ 'Ανθρωπότης,γονυπετοῦσα ἐν κατανύξει,θά ἐνώσῃ τάς σκέψεις καί τάς πεποιθήσεις της εἰς μίαν καί τήν αὐτήν κοινωνίαν'Αγάπης καί ὅπου,κατά τόν'Ιησοῦν Χριστόν,"οἱ ἀληθινοί προσκυνηταί προσκυνήσουσι τῷ Πατρί ἐν πνεύματι καί ἀληθείᾳ"."Πνεῦμα ὁ Θεός καί τούς προσκυνοῦντας Αὐτόν ἐν πνεύματι καί ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν".

Καλλιόπη Κουτσογιάννη.'Από τήν διάλεξιν "Χριστιανισμός καί Θεοσοφία" "Θεοσοφικαί ὁμιλίαι" τεῦχ.Α'σελ. 17).

---

(1).Σημ.συντ. Τό 'Ασράμ εἶναι 'Ιερό καταφύγιο καί σχολή πού ἵδρυσε ὁ Γκάντι κοντά στό 'Αχμεταμπάντ.'Η λέξη 'Ασράμ σημαίνει "Σπίτι εἰρήνης".

Η ΠΡΟΑΙΩΝΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΚΑΙ Η ΜΠΑΓΚΑΒΑΝΤ ΓΚΙΤΑ

συνέχεια ἀπό τό προηγούμενο τεῦχος.

Ὁ ἰνδουϊσμός στήν πρώτη ἀπό τοῦτες τίς τέσσερις τίς διδασκαλίες δίνει τήν πιό κατηγορηματική διατύπωση. Ὁ Θεϊκός Βυθός εἶναι τό Βράχμαν, πού τίς τρεῖς ὄψεις του, τή δημιουργία, τή συντήρηση καί τή μεταμόρφωση, τίς ἐκφράζει ἡ ἰνδουϊκή Τριάδα. Μιά ἱεραρχία ἀπό ἐκδηλώσεις συνδέει τήν ἄψυχη φύση μέ τόν ἄνθρωπο, μέ τούς θεούς, μέ τούς Ἀνώτερους Θεούς καί μέ τήν ἀδιαφοροποίητη Θεϊκή Οὐσία, πού εἶναι πέρα ἀπ' ὅλα.

Στό μαχαγιανικό βουδδισμό (1) ὁ Θεϊκός Βυθός ὀνομάζεται Πνεῦμα ἤ Ἁγνό Φῶς τοῦ Κενοῦ. Τή θέση τῶν Ἀνώτερων Θεῶν τήν παίρνουν οἱ Ντυάνυ Βοῦδδες.

Ἰδέες σάν κι αὐτές συμβιβάζονται στήν ἐντέλεια μέ τό χριστιανισμό. Καί πραγματικά τίς εἴχανε στό νοῦ τους καί εἴτε ξεκάθαρα εἴτε μέ ὑπονοούμενα τίς ἐκφράσανε πολλοί καθολικοί καί προτεστάντες μυστικιστές γιά νά διατυπώσουνε φιλοσοφία συνταιριασμένη μέ τίς παρατηρήσεις τῆς ὑπερλογικῆς τους ἐνόρασης. Ὁ Ἔκχαρτ (2) καί ὁ Ρούυσμπρουκ (3) ἄς ποῦμε παραδέχονται πώς τῆς Τριάδας θεμέλιο εἶναι μιά "Ἄβυσσος Θεϊκῆς Οὐσίας", ὅπως τό Βράχμαν εἶναι τό θεμέλιο τοῦ Βράχμα, τοῦ Βισνοῦ καί τοῦ Σίβα. Ὁ Σοῦζο (4) μάλιστα μᾶς ἔδωσε ἕνα διάγραμμα πού εἰκονίζει τίς σχέσεις πού ὑπάρχουν ἀνάμεσα στή Θεϊκή Οὐσία, στόν Τριαδικό Θεό καί στά δημιουργήματα. Σ' αὐτή τήν πολύ περίεργη καί ἐνδιαφέρουσα εἰκόνα, τό μυστηριακό σύμβολο τοῦ Θεϊκοῦ Βυθοῦ μιά ἁλυσίδα ἐκδήλωσης τό συνδέει μέ τά τρία πρόσωπα τῆς Τριάδας. Καί τήν Τριάδα πάλι μιά καθοδική σκάλα τή συνδέει μέ τούς ἀγγέλους καί μέ τούς ἀνθρώπους. Οἱ ἄνθρωποι, ὅπως δείχνει καθαρά ἡ εἰκόνα, μποροῦνε νά διαλέξουν ἀνάμεσα σέ δυό δρόμους. Ἤ νά ζήσουνε τή ζωή τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀνθρώπου, τή ζωή τοῦ χωριστικοῦ ἐγώ, καί σ' αὐτή τήν περίπτωση εἶναι χαμένοι (γιατί ὅπως λέει ἡ "Theologia Germanica" (5) τό μόνο πού καίγεται στήν Κόλαση εἶναι τό ἐγώ). Ἤ νά ταυτιστοῦνε μέ τόν ἐσωτερικό ἄνθρωπο καί σ' αὐτή τήν περίπτωση τούς εἶναι μπορετό, ὅπως δείχνει ὁ Σοῦζο, νά ξαναναβοῦνε μέ τήν ἑνωτική γνώση ὡς τήν Τριάδα, ἀκόμα καί πιό πάνω ἀπ' τήν Τριάδα, ὡς τήν ὑπέρτατη ἑνότητα τοῦ Θεϊκοῦ Βυθοῦ.

---

(1). Σημ. μετ. Βλ. προηγούμενο Δελτίο (16°, φθινόπωρο 1962) σελ. 44 σημ. 1.
(2). Σημ. μετ. Γερμανός μυστικιστής (1260-1327).
(3). Σημ. μετ. Φλαμανδός μυστικιστής (1293-1381).
(4). Σημ. μετ. Γερμανός μυστικιστής (1295-1366), μαθητής τοῦ Ἔκχαρτ.
(5). Σημ. μετ. Σύγγραμμα τοῦ Σοῦζο.

Στή μωαμεθανική παράδοση μιά τέτοια ἐκλογίκευση τῆς ἄμεσης μυστικῆς ἐμπειρίας θά ἐρχότανε σέ ἐπίφοβη σύγκρουση μέ τήν καθιερωμένη πίστη. Διαβάζοντας ὡστόσο ὁρισμένα σουφικά κείμενα σχηματίζουμε τήν ἐντύπωση πώς αὐτοί πού τά γράφανε εἴχανε τήν ἀντίληψη ὅτι τό'Αλ Χάκ, τό Πραγματικό, εἶναι ὁ Θεϊκός Βυθός, τοῦ Ἀλλάχ ἡ ἑνότητα, ὅπου ἔχουνε τή ρίζα τους οἱ ἐνεργητικές καί προσωπικές ὄψεις τοῦ Θεοῦ.

Τή δεύτερη διδασκαλία τῆς προαιώνιας φιλοσοφίας, πώς ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά γνωρίσει τό Θεϊκό Βυθό μέ τήν ἄμεση ἐνόραση, πού εἶναι ἀνώτερη ἀπό τή συλλογιστική σκέψη, τή βρίσκουμε σ'ὅλες τίς μεγάλες θρησκεῖες τοῦ κόσμου. Τό φιλόσοφο πού τοῦ φτάνει νά ξέρει κάτι γιά τήν Ὑπέρτατη Πραγματικότητα θεωρητικά κι ἀπ'ὅ,τι ἀκούει νά λένε, τόν παραβάλλει ὁ Βούδδας μέ τσοπάνη πού βόσκει ξένες ἀγελάδες. Ὁ Μωάμεθ μεταχειρίζεται μιά ἀκόμα πιό ἁπλή μεταφορά σταυλική. Λέει πώς ὁ φιλόσοφος πού δέν κατάλαβε τή μεταφυσική του εἶναι γάϊδαρος φορτωμένος βιβλία. Οἱ χριστιανοί, οἱ ἰνδουϊστές καί οἱ ταοϊστές δάσκαλοι δέν τονίσανε λιγότερο πόσο παράλογες εἶναι οἱ ἀξιώσεις τῆς ἁπλῆς μάθησης καί τῆς ἀναλυτικῆς σκέψης. Ὅπως λέει τό ἀγγλικανικό προσευχητάριο, "ἡ αἰώνια ζωή μας καί τώρα καί ὕστερα ἀπό τό θάνατό μας βρίσκεται στή γνώση τοῦ Θεοῦ". Κι αὐτή ἡ γνώση δέν εἶναι συλλογιστική, εἶναι "τῆς καρδιᾶς", εἶναι ὑπερλογική ἐνόραση, ἄμεση, συνθετική καί ἄχρονη.

Ἡ τρίτη διδασκαλία τῆς προαιώνιας φιλοσοφίας, αὐτή πού βεβαιώνει πώς εἶναι διπλή ἡ φύση τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι βασική διδασκαλία σ'ὅλες τίς μεγάλες θρησκεῖες. Γιά τήν ἑνωτική γνώση τοῦ Θεϊκοῦ Βυθοῦ ἀπαραίτητες προϋποθέσεις εἶναι ἡ αὐταπάρνηση καί ἡ ἀγάπη. Μονάχα μέ τήν αὐταπάρνηση καί τήν ἀγάπη μποροῦμε νά βγάλουμε ἀπό πάνω μας τό κακό, τήν ἀνοησία καί τήν ἄγνοια, πού ἀποτελοῦν ἐκεῖνο πού ὀνομάζουμε προσωπικότητά μας καί μᾶς ἐμποδίζουνε ν'ἀποχτήσουμε ἐπίγνωση τῆς θεϊκῆς σπίθας πού φωτίζει τόν ἐσώτερο ἄνθρωπο. Μά ἡ σπίθα πού ὑπάρχει μέσα μας συγγενεύει μέ τό Θεϊκό Βυθό. Ταυτίζοντας τόν ἑαυτό μας μέ τή σπίθα τή θεϊκή, μποροῦμε νά φτάσουμε στοῦ Θεϊκοῦ Βυθοῦ τήν ἑνωτική γνώση. Αὐτά τά ἐμπειρικά γεγονότα τῆς πνευματικῆς ζωῆς τά ἔχουν ἐκλογικεύσει οἱ θεολογίες τῶν διαφόρων θρησκειῶν. Οἱ ἰνδουϊστές βεβαιώνουνε κατηγορηματικά πώς εἶσαι Αὐτό-πώς τό Ἄτμαν πού ζεῖ μέσα σου εἶναι τό Βράχμαν. Γιά τόν καθιερωμένο χριστιανισμό δέν ὑπάρχει ταυτότητα ἀνάμεσα στή σπίθα καί στό Θεό. Γίνεται ἡ ἕνωση τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος μέ τό Θεό. Κ'εἶναι ἕνωση τόσο ὁλοκληρωτική πού γι'αὐτή μεταχειρίζονται τή λέξη "θέωση". Μά δέν εἶναι ἕνωση ἴδιων οὐσιῶν. Σύμφωνα μέ τή χριστιανική θεολογία ὁ ἅγιος "θεώνεται". Μά ὄχι ἐπειδή τό Ἄτμαν εἶναι τό Βράχμαν. Ἡ θέωση γίνεται ἐπειδή τό ἀνθρώπινο πνεῦμα τό ἐξαγνισμένο τό ἀφομοίωσε ὁ Θεός στή Θεϊκή Οὐσία μέ τή δύναμη τῆς Χάρης. Ἀνάλογη διάκριση μοιάζει νά κάνει ἡ ἰσλαμική θεολογία. Ὁ σουφί ὁ Μανσούρ ἐ-

χτελέστηκε έπειδή στίς λέξεις "ένωση"καί"θέωση" έδωσε τήν κυριολεχτική τήν έννοια πού έχουνε στήν παράδοση τήν ίνδουϊκή. Μά γιά τούς σκοπούς πού έπιδιώκουμε σέ τούτη δώ τή μελέτη έκεϊνο πού έχει σημασία είναι πώς αύτές τίς λέξεις πραγματικά τίς μεταχειρίζονται οί χριστιανοί καί οί μωαμεθανοί γιά νά περιγράφουνε τή μεταφυσική όλοκλήρωση μέ τήν ένόραση τήν άμεση,τήν ύπερλογική.

Όσο γιά τόν τελικό προορισμό τοϋ άνθρώπου όλες οί άνώτερες θρησκεϊες είναι άπόλυτα σύμφωνες.Ό σκοπός τής άνθρώπινης ζωής είναι ή άνακάλυψη τή Άλήθειας,ή ένωτική γνώση τής Θεότητας.Ό βαθμός τής ένωτικής γνώσης όπου θά κατορθώσει νά φτάσει ό άνθρωπος έδώ στή γή καθορίζει τό βαθμό τής ένωτικής γνώσης στή μεταθανάτια κατάσταση.Ή θεώρηση τής Άλήθειας είναι ό σκοπός,ή δράση είναι τό μέσο.Στήν Ίνδία,στήν Κίνα,στήν άρχαία Έλλάδα,στή χριστιανική Εύρώπη,αύτό πιστεύτηκε πώς είναι ή πιό φανερή καί άξιωματική άπόδειξη όρθοδοξίας.Ή έφεύρεση τής άτμομηχανής δέν έφερε μόνο έπανάσταση στά τεχνικά μέσα τής βιομηχανίας.Άκόμα πιό σημαντική έπανάσταση έφερε στή φιλοσοφία.Έπειδή οί άτμομηχανές μπορούσανε νά γίνονται όλο καί πιό άποτελεσματικές,ό άνθρωπος τής Δύσης πίστεψε πώς άνθρωποι καί κοινωνίες μπορούνε νά φτάσουνε σέ άντίστοιχη βελτίωση ήθική καί πνευματική.Έδωσε προσοχή καί έμπιστοσύνη στό ούτοπικό μέλλον κι όχι στήν Αίωνιότητα.Τίς έξωτερικές συνθήκες τίς θεώρησε πιό σπουδαΐες άπό τίς ψυχικές καταστάσεις πού προκαλοϋν οί έξωτερικές συνθήκες.Καί παραδέχτηκε ότισκοπόςτής άνθρώπινης ζωής είναι ή πράξη καί μέσο ή θεώρηση γι' αύτό τό σκοπό. Τοϋτες τίς άνορθόδοξες διδασκαλίες,τίς ψεύτικες καί ίστορικά πλανεμένες,τίς διδάσκουνε τώρα συστηματικά στά σκολειά μας.Τίς λένε καί τίς ξαναλένε κάθε μέρα οί άνώνυμοι συγγραφεϊς τής ρεκλάμας τών βιβλίων,πού περισσότερο άπό κάθε άλλο δάσκαλο προμηθεύουνε σέ ένήλικους εύρωπαίους καί άμερικάνους τήν τρεχούμενη τή βιοθεωρία τους. Καί στάθηκε τόσο άποτελεσματική ή προπαγάνδα ώστε άκόμα καί συνειδητοί χριστιανοί τή δέχονται αύτή τήναΐρεση άνεξέταστα καί καθόλου δέν τό παίρνουν είδηση πώς είναι άπόλυτα άταίριαστη μέ τή θρησκεία τους καί μέ κάθε άλλου άνθρώπου τή θρησκεία.

Άλντος Χάξλεϋ(Aldous Huxley) , διαλεχτός σύγχρονός μας άγγλος λογοτέχνης καί κριτικός.Άπό τήν είσαγωγή του στής Μπαγκαβάντ Γκιτά τήν άγγλική μετάφραση τών Σβάμι Πραμπαβανάντα(Swami Prabhavananda) καί Κρίστοφερ Ίσεργουντ (Christopher Isherwood).

Μετάφρ. Μαρ.Γ.Οίκονόμου

Η ΒΑΣΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ

Ἄν ρίξουμε μιά γενική ματιά στίς μεγάλες θρησκεῖες τοῦ κόσμου θά ἰδοῦμε πώς ἔχουν τίς ἴδιες θρησκευτικές, φιλοσοφικές, καί ἠθικές ἰδέες. Αὐτό ἀναγνωρίζεται ἀπό ὅλον τόν κόσμο, δέν ὑπάρχει ὅμως συμφωνία στό γιατί ὑπάρχει αὐτή ἡ ὁμοιότητα.

Μερικοί ὑποστηρίζουν ὅτι οἱ θρησκεῖες γεννήθηκαν ἀπό τήν ἀνθρώπινη ἄγνοια, καλλιεργημένη ἀπό τή φαντασία, καί μ' αὐτήν τήν καλλιέργεια ἐξελίχτηκαν σιγά σιγά ὡς τό σημεῖο πού τίς βλέπουμε σήμερα, ἀπό τίς χοντροκομένες μορφές τοῦ ψυχισμοῦ καί τοῦ φετιχισμοῦ. Ὅτι οἱ ἀναλογίες πού ὑπάρχουνε μεταξύ τους προέρχονται ἀπό παγκόσμια φυσικά φαινόμενα πού δέν παρατηρήθηκαν στήν ἐντέλεια καί ἐξηγήθηκαν μέ τρόπους φανταστικούς. Τούτη ἡ σχολή λέει πώς τό γενικό κλειδί εἶναι ἡ λατρεία τοῦ Ἡλιου καί τῶν ἄστρων. Ἄλλη σχολή παραδέχεται πώς τό γενικό κλειδί, ἄλλο τόσο παγκόσμιο, εἶναι ἡ λατρεία τοῦ φαλλοῦ. Ὁ φόβος, ὁ πόθος, ἡ ἄγνοια καί ὁ θαυμασμός - λένε - κάνανε τόν ἄγριο νά προσωποποιήσει τίς φυσικές δυνάμεις· ἔπειτα οἱ παπάδες ἐκμεταλλεύτηκαν τούς τρόμους καί τίς ἐλπίδες του καί τίς θολές φαντασιοπληξίες καί τίς ἀνήσυχες ἐρωτήσεις του. Οἱ μύθοι γίνανε "Γραφές" καί τά σύμβολα πραγματικά περιστατικά. Κι ἀφοῦ ἡ βάση ἦταν ἡ ἴδια, ἡ ὁμοιότητα πού ἔχουν τ' ἀποτελέσματα ἥτανε ἀναπόφευκτη.

Αὐτά λένε οἱ δόκτορες τῆς "συγκριτικῆς μυθολογίας" καί οἱ ἀγαθοί ἄνθρωποι πού τούς ἀκοῦνε, μόλο πού δέν τούς πιστεύουνε, σωπαίνουνε μπροστά στά τόσο ἄφθονα ἐπιχειρήματά τους. Δέν μποροῦνε βέβαια ν' ἀρνηθοῦν τούτη τήν ὁμοιότητα, ἀναρωτιοῦνται ὅμως μέ κάποια ἀνησυχία. Μπορεῖ ποτέ νάναι καρπός τῆς φαντασίας τῶν ἀγρίων ἤ τῆς ἄγνοιας πού πάει φαχτά οἱ πιό ἀγαπημένες ἐλπίδες καί οἱ πιό ὑψηλές ἰδέες πού μπόρεσε νά συλλάβει ὁ ἀνθρώπινος νοῦς; Ὅλοι οἱ μεγάλοι ἀρχηγοί τῆς φυλῆς, οἱ ἥρωες τῆς ἀνθρωπότητας, ζήσανε, ἐργαστήκανε, ὑπόφεραν καί πέθαναν μέσα στήν πλάνη γιά τίς αἰσχρότητες τῶν βαρβάρων;

Ἡ δεύτερη ἐξήγηση τῆς κοινῆς βάσης πού σκεπάζει τή διαφορετικότητα τῶν ἀνθρώπινων θρησκειῶν βεβαιώνει πώς ὑπάρχει μιά ἀρχική διδασκαλία πού φύλακες της εἶναι μιά ἀδελφότητα μεγάλων πνευματικῶν ἐκπαιδευτῶν. Αὐτοί οἱ "Διδάσκαλοι", καρποί περασμένων ἐξελικτικῶν κύκλων, πήρανε τήν ἀποστολή νά ἐκπαιδεύσουν καί νά ὁδηγήσουν τήν ἀνθρωπότητα πού γεννήθηκε στόν πλανήτη μας. Μεταβίβασαν διαδοχικά στίς φυλές τους καί στά ἔθνη τους τίς βασικές ἀλήθειες τῆς θρησκείας μέ μορφή πού νά προσαρμόζεται καλύτερα στίς εἰδικές ἀνάγκες ἐκείνων πού ἔπρεπε νά τήνε δεχτοῦν.

Σύμφωνα μέ τουτο τό σύστημα, τίς μεγάλες θρησκεῖες τίς ἵδρυσαν μέλη αὐτῆς τῆς ἀδελφότητας τῆς μοναδικῆς πού βοηθήθηκαν στήν ἀποστολή τους ἀπό μιά πλειάδα ἄλλα μέλη λιγότερο ἀ-

ναπτυγμένα ἀπ'αὐτούς,μυημένους καί μαθητές διάφορων βαθμῶν, πού διαπρέπανε στήν πνευματική τους ἐνόραση,στίς φιλοσοφικές γνώσεις τους ἤ στήν καθαρότητα τῆς ἠθικῆς σοφίας τους.

Αὐτοί οἱ ἄνθρωποι διεύθυναν τά ἔθνη πού γεννιόντουσαν καί τούς ἔδωσαν τόν πολιτισμό τους καί τούς νόμους τους. Τά διοικήσανε σάν μονάρχες,τά διδάξανε σάν φιλόσοφοι,τά ὁδηγήσανε σάν ἱερωμένοι."Ετσι ὅλα τά ἔθνη διατηρήσανε στή μνήμη τους ἀνθρώπους δυνατούς,ἡμίθεους καί ἥρωες καί τούτων τῶν ἀνθρώπων τά χνάρια διατηρηθήκανε στή λογοτεχνία,στήν ἀρχιτεκτονική καί στή νομοθεσία τῶν ἐθνῶν.

Μπροστά στήν παγκόσμια παράδοση φαίνεται δύσκολο ν' ἀρνηθοῦμε τήν ὕπαρξη τέτιων ἀνθρώπων.Τά γραπτά μνημεῖα πού ὑπάρχουν ἀκόμα,τά προϊστορικά ἀρχιτεκτονικά μνημεῖα, πού τά περισσότερά τους εἶναι τώρα ἐρείπια,καί ἄλλες μαρτυρίες,πού ὁ ἀμαθής μπορεῖ νά μήν τίς παραδεχτῆ,εἶναι ἀπόδειξη τῆς ὑπαρξής τους.Τά ἱερά βιβλία τῆς'Ανατολῆς μαρτυρᾶνε πιστότατα τό μεγαλεῖο ἐκείνων πού τάγραφαν. Γιατί ποιός ἀπό τά πιό κοντινά μας χρόνια ἤ κι ἀπ'τή σύγχρονη ἐποχή,μπορεῖ νά συγκριθῆ μέ τήν ὕφιστη πνευματικότητα τῆς θρησκευτικῆς σκέψης τους μέ τή διανοητική λαμπρότητα τῆς φιλοσοφίας τους καί μέ τό πλάτος καί τήν καθαρότητα τῆς ἠθικῆς τους;

Καί ὅταν βλέπουμε μέσα σ'αὐτά τά βιβλία διδασκαλίες γιά τό Θεό,τόν ἄνθρωπο,τό Σύμπαν,ὅμοιες στήν οὐσία τους κάτω ἀπό ἐξωτερική καί φαινομενική μόνο ποικιλία,δέν εἶναι βέβαια παράλογο νά παραδεχτοῦμε τήν ἐξάρτησή τους ἀπό ἕνα μόνο σῶμα ἀρχικῆς κεντρικῆς διδασκαλίας.

Λοιπόν σέ τοῦτο τό σῶμα κεντρικῆς διδασκαλίας δίνουμε τό ὄνομα "Θεϊκή Σοφία",ἤ μέ τήν ἑλληνική μορφή του Θ Ε Ο Σ Ο - Φ Ι Α.

'Αφοῦ λοιπόν ἡ Θεοσοφία εἶναι ἡ κοινή βάση ὅλων τῶν θρησκειῶν,δέ μπορεῖ ν'ἀνταγωνίζεται καμιά τους.'Αντίθετα, τίς καθαρίζει φανερώνοντας τήν ὑψηλή ἐσωτερική σημασία πού ἔχουνε πολλά δόγματα πού ἔτσι,ὅπως παρουσιάζονται στήν ἐξωτερική τους ἐμφάνιση τή διαστρεβλωμένη ἀπό τήν ἄγνοια καί τήν πρόληψη,κατάντησαν νά φαίνονται σφαλερά.Στήν καθεμιά ἀπό τοῦτες τής μορφές ἡ Θεοσοφία ἀναγνωρίζει καί ὑπερασπίζει τόν ἑαυτό της.

Προσπαθάει νά ξεσκεπάσει τή Σοφία τήν κρυμμένη στήν καθεμιά τους.Γιά νά γίνει κανείς θεόσοφος δέ χρειάζεται νά πάψει νά εἶναι χριστιανός ἤ βουδιστής ἤ ἰνδουϊστής. Φτάνει γιά τόν κάθε ἄνθρωπο νά εἰσχωρήσει στήν καρδιά τῆς δικῆς του τῆς πίστης,ν'ἀγκαλιάσει τίς πνευματικές ἀλήθειες της με μεγαλύτερη σταθερότητα καί νά νιώσει μέ πλατύτερο πνεῦμα τίς ἱερές διδασκαλίες της.'Η Θεοσοφία ἄλλοτε γέννησε τίς θρησκεῖες,σήμερα τίς δικαιολογεῖ καί τίς ὑποστηρίζει.Εἶναι ὁ βράχος πού ἀπ'αὐτόν ἔχουνε κοπῆ ὅλες,εἶναι ἡ κοιλότητα τοῦ νταμαριοῦ ἀπό ὅπου βγῆκαν ὅλες.'Η Θεοσοφία ὑποστηρίζει μπροστά στό δικαστήριο τῆς διανοητικῆς κριτικῆς τίς βαθύτερες ἐπιθυ-

μίες καί τίς εὐγενικότερες συγκινήσεις τῆς ἀνθρώπινης καρδιᾶς, ἐπαληθεύει τίς ἐλπίδες πού ἔχουμε γιά τόν ἄνθρωπο καί μᾶς ξαναδίνει ἐξευγενισμένη τήν πίστη μας στό Θεό.

Αὐτό γίνεται ὁλοένα φανερώτερο ὅσο περισσότερο μελετᾶμε τίς ἱερές γραφές τοῦ κόσμου. Ἄν ἀπ'ὅλα μαζί τά ὑλικά ξεχωρίσουμε μόνο λίγα, θά φτάσουνε γιά νά ὁριστῆ τό πρᾶγμα, γιατί βάζουνε τό ζήτημα στή θέση του καί ὁδηγοῦνε σέ νέες ἀποδείξεις.

Τίς βασικές πνευματικές ἀλήθειες τῆς κάθε θρησκείας μποροῦμε νά τίς συνοψίσουμε ἔτσι:

1. Μία Ὕπαρξη πνευματική, αἰώνια, ἄπειρη, ἀσύλληπτη ἀπό τό νοῦ μας.
2. Ἀπ'αὐτήν προέρχεται ὁ ἐκδηλωμένος Θεός πού ἀπό μονάδα ἀναπτύσσεται σέ Δυάδα καί ἀπό Δυάδα σέ Τριάδα.
3. Ἀπό τήν ἐκδηλωμένη Τριάδα προέρχονται ἀναρίθμητες πνευματικές ὀντότητες, ὁδηγοί τῆς κοσμικῆς δράσης.
4. Ἑπομένως καί ὁ ἄνθρωπος, ἀντικατρέφτισμα τοῦ ἐκδηλωμένου Θεοῦ, ἀποτελεῖται ἀπό μιά βασική τριάδα. Τό ἐσωτερικό καί πραγματικό "ἑαυτό" εἶναι αἰώνιο καί ἕνα μέ τό παγκόσμιο "ΕΑΥΤΟ".
5. Ἐξελίσσεται μέ ἀπανωτές ἐνσαρκώσεις πού σ'αὐτές τόνε τραβάει ὁ πόθος καί πού μ'αὐτές ἐλευτερώνεται μέ τή γνώση καί μέ τή θυσία καί γίνεται πραγματικά θεϊκός ὅπως δυναμικά ἦτανε πάντα.

Ἄν. Μπέζαντ. Ἀπό τήν "Ἀρχαία Σοφία". Μετ. Τ. Βρατσάνου.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΡΥΘΡΟΔΕΡΜΟΥ ΣΟΦΟΥ

Α' ΠΑΝΤΑΧΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Πρέπει καλά νά καταλάβουμε πώς ὅλα τά δημιούργησε τό Μεγάλο Πνεῦμα. Πρέπει νά ξέρουμε πώς τό Μεγάλο Πνεῦμα εἶναι μέσα σέ ὅλα, στά δέντρα, στά χόρτα, στά ποτάμια, στά βουνά καί σ'ὅλα τά τετράποδα καί τά πετούμενα. Καί τό πιό σημαντικό εἶναι πώς ὑπάρχει καί πέρα ἀπ'ὅλα τά πράματα κι ἀπ'ὅλα τά ὄντα.

Β' ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΑΠΟ ΦΥΛΗ

Ὅπως ἀγαπᾶμε τόν Βακάν-Τάνκα (1) πρῶτα ἀπ'ὅλα καί πάνω ἀπ'ὅλα, ἔτσι πρέπει ν'ἀγαπᾶμε καί τό διπλανό μας καί νά σφίξουμε τούς δεσμούς πού μποροῦνε νά μᾶς ἑνώσουνε μ'αὐτόν, ἀκόμα κι ἄν ἀνήκει σέ ἄλλη φυλή.

Χεχάκα Σάπα, σύγχρονός μας ἰνδιάνος σοφός.

Ἀπό τό βιβλίο του "Οἱ μυστικές ἱεροτελεστίες τῶν Ἰνδιάνων τῆς φυλῆς Σιού" (Δεκέμβρης 1947). Μεταφρ. Μαρ. Οἰκονόμου.

---

(1). Σημ. μετ. Τό Μεγάλο Πνεῦμα.

Ο ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΘΕΟΙ

Ἄν ὁ τίτλος τοῦ ἄρθρου εἶναι παράδοξος,πιό παράδοξο εἶναι κατά τήν ταπεινή μου γνώμη τό νά ψάχνουμε νά βροῦμε τί εἶναι ὁ Θεός.

Καί ὅμως ὁ ἄνθρωπος ποτέ δέν ἔπαψε κι οὔτε ποτέ θά πάψει νά ψάχνει,γιατί,ὅπως δηλώνει τό ἑλληνικό ὄνομά του,εἶναι ἕνα ὄν πού"κρατεῖ τά μάτια πρός τ'ἀπάνω"καί προσπαθεῖ νά ἐξερευνήσει ὁλόκληρο τό ὕψος τό δυσανάβατο,ὡς τό ἄφταστο Ζενίθ,καί ὁλόκληρο τό βάθος τό δυσθεώρητο καί ἀπροσμέτρητο,ὡς τό ἄλλο τόσο ἄφταστο Ναδίρ.

Λοιπόν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς γιά νά δώσει μιάν ἀποτελεσματική διέξοδο σ'αὐτή τήν προσπάθεια κατασκεύασε διάφορες θεωρίες γιά τήν ὑπόσταση τοῦ Θεοῦ,θεωρίες πού διαβάζουμε στά διάφορα φιλοσοφικά συγγράμματα.

Ἔχουμε λοιπόν,νομίζω,ὅλοι διαβάσει ἤ ἀκούσει τίς διάφορες αὐτές θεωρίες,ὅλες κατασκευάσματα τοῦ φτωχοῦ ἀνθρώπινου νοῦ.Ἔχουμε δηλαδή ἀκούσει ὅτι ὁ Θεός εἶναι ἕνα πρόσωπο, ἕνας Μεγάλος Δημιουργός,ἐντελῶς διάφορος ἀπό τά δημιουργήματά του,πού ὑπάρχει ἔξω ἀπ'αὐτά.Ἔχουμε ἀκούσει τήν πανθεϊστική θεωρία πού σύμφωνα μ'αὐτή Θεός εἶναι τό Πᾶν,ὁλόκληρη δηλαδή ἡ ὁρατή καί ἀόρατη φύση.Ἔχουμε ἀκόμα ἀκούσει τήν πανενθεϊστική θεωρία,πού σύμφωνα μ'αὐτή ὁ Δημιουργός Θεός, ἄν καί εἶναι διαφορετικός ἀπό τά δημιουργήματά του,ὑπάρχει ὅμως σ'ὅλα δίχως ἐξαίρεση.Καί ἔχουμε ἀκούσει,ἀκούσει,ἀκούσει!

Ἄλλοι λοιπόν πιστεύουμε τή μιά θεωρία,ἄλλοι τήν ἄλλη,ὅλους ὅμως ἐμᾶς πού ἀσχολούμαστε μέ τή Θεοσοφία μᾶς ἑνώνει, θαρρῶ,ἡ πίστη μας στό Δημιουργό πατέρα μας,τόν Κοσμικό Λόγο.

Αὐτήν ὅμως τήν πίστη μας δέν τή δημιούργησεν ὁ φτωχός μας νοῦς,ἀλλά κάτι ἀνώτερο καί βαθύτερο πού ὑπάρχει μέσα μας καί αὐτό τό κάτι εἶναι ἡ ἀκόμα πολύ λίγη ἀλλά καί πολύ θαυματουργή ἐνόρασή μας,καί γι αὐτό ἡ πίστη μας εἶναι ἀκλόνητη.

Οἱ θεοσοφικές διδασκαλίες μᾶς διδάσκουν ὅτι ἡ ἐνόραση,ἡ καρδιά μας,εἶναι δύναμη ἀντίθετη ἀπό τό λογικό,ἀπό τήν "πεπερασμένη"καί ἐπομένως περιορισμένη διανόησή μας,καί γιαυτό πρέπει νά τίς ἐξετάζουμε μέ τήν καρδιά προπάντων καί ἔπειτα μέ τό λογικό.

Καί πρῶτα πρῶτα πρέπει νά ὁμολογήσω ὅτι καμιά ἀπό τίς θεωρίες πού διατύπωσε ὁ ἀνθρώπινος νοῦς γιά τό Θεό δέν μέ ἱκανοποιεῖ,γιατί ὅλες τόν ἀπεριόριστο Θεό τόν παρουσιάζουν περιορισμένο στά στενά ὅρια τοῦ ἀνθρώπινου λογικοῦ.

Ὅπως ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός διατύπωσε τά κυριώτερα σημεῖα τῆς διδασκαλίας Του στήν Ἐπί τοῦ Ὄρους Ὁμιλία Του ἔτσι καί ὁ Κύριος ἡμῶν Βούδδας ἐξέθεσε τίς γενικές γραμμές τῆς διδασκαλίας Του στήν ὁμιλία πού ἔκαμε σ'ἕνα λόφο ἔξω ἀπό τό Μπεναρές. Κι αὐτήν τήν ὁμιλία Του τήν ἄρχισε μ' αὐτά τά λόγια:

Ὤμ! Ἀμιτάγια, τ' ἀπροσμέτρητο
μήν προσπαθᾶς μέ λόγια νά μετρήσεις,
κι οὔτε τῆς σκέψης τό σκοινί νά ρίξεις
μέσ' σέ βάθη ἄπατα.
Λαθεύει κεῖνος πού ρωτᾶ
κ' ἐκεῖνος π' ἀποκρένεται λαθεύει!
Τίποτα μή λές.

Μᾶς διδάσκουν τ' ἅγια βιβλία
πώς πρίν ἀπό καθετί
ἦταν τό σκοτάδι (1), καί ὁ Βράχμας ἐκαθόταν
σέ βαθύ συλλογισμό, μόνος μέσ' στή νύχτα.
Γιά τό Βράχμα νά μήν ψάχνεις οὔτε καί ποιά ἦταν
ἡ ἀρχή τοῦ κόσμου. Θνητά μάτια
οὔτ' αὐτόν μπορουῦν νά δοῦν, οὔτ' ἄλλο φῶς,
οὔτε ἀνθρώπου νοῦς νά ἐρευνήσει.
Θ' ἀνασηκωθοῦν τά πέπλα, τόνα ὕστερ' ἀπό τ' ἄλλο,
πρέπει ὅμως νά ὑπάρχουν πέπλα κι ἄλλα πέπλα
ὕστερ' ἀπ' τά πρῶτα!
Τ' ἄστρα τραβοῦν τό δρόμο τους καί δέ ρωτοῦν(2).

Ὥστε ἔτσι λοιπόν, δέν πρέπει νά ρωτοῦμε. Δέν πρέπει νά ζητοῦμε νά ἐξηγήσουμε μέ τό λογικό τί εἶναι Θεός.

Στό τελευταῖο αὐτό συμπέρασμα καταλήγουμε ἀναγκαστικά καί χωρίς νά εἶναι ἀνάγκη νά ἀκούσουμε τί λέει ὁ Βούδδας ἤ ὁποιοσδήποτε ἄλλος ἄνθρωπος ἤ ὑπεράνθρωπος.

Ἐμεῖς ὅλοι πιστεύουμε βέβαια ὅτι ὁ Δημιουργός πατέρας μας εἶναι ἄπειρος, γιατί ἄν δέν ἦταν ἄπειρος δέν θά ἦταν βέβαια ὁ Θεός. Πιστεύουμε ἀκόμη ὅτι ὁ νοῦς μας εἶναι "πεπερασμένος". Πῶς λοιπόν θέλουμε νά χωρέσει τό ἄπειρο μέσα στό πεπερασμένο; Ἄν ἐξετάσουμε καλά τί σημασία ἔχει ἡ ἑλληνική λέξη "ἄπειρο" θά ἰδοῦμε ὅτι δέν σημαίνει μόνο κάτι πού δέν τελειώνει, ἀλλά καί κάτι πού στέκει ἔξω ἀπό τήν πεῖρα μας. Ἄς πάψουμε λοιπόν νά ἐξετάζουμε τί εἶναι καί ἀπό τί ἀποτελεῖται ὁ Δημιουργός Λόγος.

(Συνεχίζεται)

Τ. Τ. Βρατσάνος

Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΠΟΒΛΕΠΕΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ

Ὦ λαέ τοῦ Θεοῦ, ἡ θρησκεία τοῦ Θεοῦ ἀποβλέπει εἰς τήν ἀγάπην καί τήν ἑνότητα· μή τήν κάμετε αἰτίαν ἔχθρας καί ρήξεως.

Μπαχά'ου'λλάχ. Ἀπό τή "Διαθήκη" του.

(Βλ. τό βιβλίο τοῦ Τ. Τζ. Ἔσλεμοντ "Ὁ Μπαχα'ου'λλάχ καί ἡ νέα ἐποχή". Μετάφρ. Δ. Σ. Δεβάρη).

---

(1). Σημ. μετ. Πρβλ. Γεν. α΄2.
(2). Ἐντουΐν Ἄρνολντ. Ἀπό τό "Φῶς τῆς Ἀσίας" (τραγούδι Η΄). Μετάφρ. Τ. Τ. Βρατσάνου σελ. 157.

ΞΥΛΙΝΟ ΚΕΦΑΛΙ ΒΟΥΔΔΑ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΚΑΟΥΤΑΜΑ

συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου δελτίου

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΟΥ ΓΚΑΟΥΤΑΜΑ ΒΟΥΔΔΑ

Ἡ θεμελιώδης διδασκαλία τοῦ Γκαουτάμα, ὅπως προκύπτει καθαρά ἀπό τάς ἀρχικάς πηγάς, εἶναι σαφής καί ἁπλῆ. Εἶναι ἀναμφισβητήτως ἔργον μιᾶς ἀπό τάς μεγαλυτέρας διανοίας πού ἐγνώρισε ποτέ ὁ κόσμος. Ἔχομεν τάς ἐπικεφαλίδας τῶν περιεχομένων τῆς ὁμιλίας του πρός τούς πέντε μαθητάς του, ἡ ὁποία ἐνσαρκώνει κατ'ουσίαν ὁλόκληρον τήν διδασκαλίαν του. Ὅλον τόν πόνον τῆς ζωῆς, ὅλας τάς ἀθλιότητας τάς ἀποδίδει εἰς τόν ἀκόρεστον ἐγωϊσμόν. Τό ὅτι ὑποφέρομεν ὀφείλεται εἰς τήν ἀπληστίαν μας καί τάς ἐγωϊστικάς μας ἐπιθυμίας. Ὁ ἀτομικισμός, ὁ προσωπικός ἑαυτός, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ τήν ἰδικήν του ἱκανοποίησιν, εἶναι ἡ αἰτία τοῦ πόνου. Ἐάν ὁ ἄνθρωπος δέν κατορθώσῃ νά ὑπερνικήσῃ κάθε εἶδος προσωπικῆς ἀπληστίας, ἡ ζωή του θά εἶναι πλήρης θλίψεων.

Ὑπάρχουν κυρίως τρεῖς μορφαί ὑπό τάς ὁποίας παρουσιάζεται αὐτή ἡ ἀπληστία. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ ἐπιθυμία τῆς ἱκανοποιήσεως τοῦ σαρκικοῦ πάθους, ἡ δευτέρα, ἡ ἐπιθυμία τῆς προσωπικῆς ἀθανασί-

ας(1) καί ἡ τρίτη ἡ ἐπιθυμία τοῦ πλούτου,ἡ κοσμική ματαιότης. Μόνον ὅταν αὐτά ὑπερνικηθοῦν,δηλαδή ὅταν ὁ ἄνθρωπος παύση νά ζῆ διά τόν εαυτόν του,μόνον τότε ἡ ζωή ἠμπορεῖ νά ἀποκτήσῃ τήν γαλήνην."Οταν αἱ ἐπιθυμίαι ἀληθῶς ὑπερνικηθοῦν καί δέν κυβερνοῦν πλέον τήν ζωήν τοῦ ἀνθρώπου,ὅταν τό ἐγώ ἔχει ἐξαφανισθῆ ἀπό τήν σκέψιν του,τότε αὐτός ἔχει φθάσει εἰς τήν ἀνωτέραν σοφίαν,τήν Νιρβάνα,τήν ψυχικήν γαλήνην. Διότι Νιρβάνα δέν σημαίνει,ὅπως πολλοί λανθασμένα πιστεύουν,ἐξαφανισμόν τοῦ ἀνθρώπου (2),ἀλλά τόν ἐ ξ α φ α ν ι σ μ ό ν τ ῶ ν μ α τ α ί ω ν σ κ ο π ῶ ν τ ο υ, οἱ ὁποῖοι κάμνουν τήν ζωήν ταπεινήν καί ἀξιοθρήνητον.

'Εδῶ ἔχομεν ἀσφαλῶς τήν τελειοτέραν ἀνάλυσιν τοῦ προβλήματος τῆς ψυχικῆς γαλήνης. Κάθε θρησκεία,κάθε ἀνωτέρα φιλοσοφία μᾶς προτρέπει νά θυσιάσωμεν τόν ἑαυτόν μας εἰς κάτι ἀνώτερον ἀπό ἡμᾶς.'Ο ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δέν σκέπτεται τόν ἑαυτόν του καί ἐργάζεται δι'εὐγενεστέρους σκοπούς ἐλευθερώνεται ἀπό τήν στενήν φυλακήν τοῦ ἐγώ.

'Η διδασκαλία τῆς ἱστορίας εὑρίσκεται εἰς ἀπόλυτον συμφωνίαν πρός τήν διδασκαλίαν τοῦ Βούδδα. Δέν ἠμπορεῖ νά ὑπάρξῃ οὔτε τάξις εἰς τήν κοινωνίαν οὔτε ἀσφάλεια οὔτε εἰρήνη οὔτε εὐτυχία οὔτε ἀρχηγία ἤ βασιλεία ἡ ὁποία νά στηρίζεται ἐπί τῆς δικαιοσύνης, ἐάν οἱ ἄνθρωποι δέν θυσιάζουν τόν ἑαυτόν των, διά κάτι ἀνώτερον ἀπό αὐτούς.

'Η αὐταπάρνησις πρέπει νά εἶναι τελεία. Συμφώνως πρός τήν ἄποψιν τοῦ Γκαουτάμα ὁ φόβος τοῦ θανάτου,ἡ ἀπληστία διά τήν διαιώνισιν τῆς ταπεινῆς ἀτομικῆς ζωῆς μας εἶναι πρᾶγμα τόσον θνητόν,ἄσχημον καί κακόν ὅσον τό σαρκικόν πάθος,ἡ φιλαργυρία ἤ τό μῖσος.'Η θρησκεία τοῦ Γκαουτάμα εἶναι ἀντίθετος πρός τήν ἀθανασίαν τοῦ προσωπικοῦ ἑαυτοῦ(3),ἡ δέ διδασκαλία του στρέφεται κατά τοῦ ἀσκητισμοῦ,ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ ἁπλῆν ἀπόπειραν ἐπιτεύξεως προσωπικῆς δυνάμεως διά προσωπικῶν πόνων.

---

(1).Σημ.συντ.Δηλαδή τῆς διαιωνίσεως τοῦ προσωπικοῦ "ἐγώ",τό ὁποῖον αὐτό καθ'ἑαυτό εἶναι περιορισμός.

(2).Σημ.συντ.Πρβλ.τό περί νιρβανικῆς συνειδήσεως ἀπόσπασμα τοῦ κεφ.Γ΄τῆς "'Αρχαίας Σοφίας" τῆς"Αν.Μπέζαντ(μετάφρ. Τ. Βρατσάνου)τό δημοσιευθέν εἰς τό 12ον Δελτίον(Φθινόπωρον 1961)σελ.9.

(3).Σημ.συντ.Διότι ὅταν ὁ προσωπικός ἑαυτός λυτρωθῆ ἀπό τόν περιορισμόν του,θά ἑνωθῆ μέ τήν Παγκόσμιον Θεότητα,ὅπως ἡ σταγών τῆς βροχῆς διαλύεται ἐντός τοῦ 'Ωκεανοῦ καί γίνεται ὁ'Ωκεανός.Πρβλ."Εντουϊν"Αρνολντ "Τό Φῶς τῆς'Ασίας"τραγούδι Η΄ μετάφρ.Τ.Τ.Βρατσάνου σελ. 170.

Ἡ διδασκαλία του περί τῆς Ὀ κ τ α π λ ῆ ς Ὁ δ ο ῦ δεικνύει βαθεῖαν σοφίαν.

Ἄς ἀνακεφαλαιώσωμεν μέ συντομίαν τά ὀκτώ στοιχεῖα τῆς Ἁρίας ὁδοῦ.

Πρῶτον: Ὀρθαί ἀντιλήψεις. Ὁ Γκαουτάμα ἤθελεν αὐστηράν κριτικήν τῶν ἀντιλήψεων καί ἰδεῶν. Ἡ ἐπιμονή πρός ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας νά ἀποτελῇ τήν πρώτην ἀπασχόλησιν τῶν ὀπαδῶν του. Κατεδίκασε δέ τήν ἐπικρατοῦσαν ἀντίληψιν περί μετεμψυχώσεως (1).

Δεύτερον: Ὀρθαί φιλοδοξίαι. Αἱ ταπειναί ἐπιθυμίαι πρέπει νά ἐκδιωχθοῦν καί νά ἐπιδιώξωμεν τάς ἀνωτέρας - νά ἀγαπῶμεν, νά βοηθῶμεν τούς ἄλλους, νά ἀσκῶμεν δικαιοσύνην καί τά παρόμοια.

Ὁ πρωτογενής καί γνήσιος βουδδισμός δέν ἀπέβλεπεν εἰς τήν ἐξαφάνισιν τῆς ἐπιθυμίας, ἀλλά εἰς τήν μετατροπήν της. Ἡ ἀφοσίωσις εἰς τήν ἐπιστήμην καί εἰς τήν τέχνην ἤ εἰς τήν βελτίωσιν τῶν πραγμάτων εὑρίσκεται προφανῶς εἰς ἁρμονίαν πρός τήν βουδδικήν ἀρχήν τῶν ὀρθῶν φιλοδοξιῶν, ὑπό τόν ὅρον αἱ παρόμοιαι βλέψεις νά εἶναι ἀπηλλαγμέναι ἀπό ζηλοτυπίαν ἤ ἐπιθυμίαν φήμης (2).

Ἔπειτα ἔρχονται ἡ Ὀρθή ὁμιλία, ἡ Ὀρθή συμπεριφορά καί ὁ Ὀρθός τρόπος ζωῆς.

Ἕκτον: Ἡ Ὀρθή προσπάθεια. Ὁ Γκαουτάμα δέν ἀνείχετο τάς ἀγαθάς διαθέσεις αἱ ὁποῖαι ἔμενον ἀνεφάρμοστοι. Ὁ μαθητής ὤφειλε νά ἀσκῇ αὐστηράν κριτικήν τῶν πράξεών του.

Τό ἕβδομον στοιχεῖον τῆς Ἁρίας Ὁδοῦ εἶναι ἡ Ὀρθή προσοχή, ἡ ὁποία διαρκῶς μᾶς προφυλάττει, ὥστε νά μή ἐπιζητῶμεν εὐχαρίστησιν ἤ δόξαν δι' ὅ,τι ἐκάμαμεν ἤ ἀπεφύγαμεν νά κάμωμεν.

---

(1). Σημ. συντ. Ἐπειδή μετεμψύχωσις ἠμπορεῖ νά εἶναι ἡ πρός τά ὀπίσω πορεία, δηλαδή ἡ ἐπαναφορά τοῦ ὄντος εἰς κατωτέρας καταστάσεις ζωῆς, ὅπως π.χ. ὅτι ἡ ψυχή τοῦ ἀνθρώπου δύναται νά ἐπανέλθῃ εἰς σῶμα ζώου. Ἐνῶ ἡ μετενσάρκωσις εἶναι ἡ πρός τά πρόσω πορεία, ἡ πορεία τῆς ἐξελίξεως καί ἡ ἐπαναφορά τοῦ ὄντος ἐπί τῆς γῆς ἐντός πλέον ἐξειλιγμένων μορφῶν καί ἐν γένει καταστάσεων. Ὅτι ὁ Γκαουτάμα ἐπίστευεν εἰς τήν μετενσάρκωσιν τό ἀποδεικνύει ἡ θεωρία τήν ὁποίαν ἐδίδασκε μέ τήν ὀνομασίαν Κάρμα. Κάρμα εἰς τήν σανσκριτικήν (ἀρχαίαν ἰνδικήν γλῶσσαν) σημαίνει πρᾶξις. Εἶναι ἡ θεωρία τοῦ αἰτίου καί τοῦ αἰτιατοῦ, δηλαδή τῆς αἰτίας καί τῶν ἀποτελεσμάτων. Τά γεγονότα τά ὁποῖα, μᾶς συμβαίνουν εἰς αὐτήν τήν ζωήν, εὐτυχίαι ἤ δυστυχίαι, εἶναι ἀποτελέσματα τῶν πράξεών μας εἰς προηγουμένην ζωήν. "Ὁ γάρ ἐάν σπείρῃ ἄνθρωπος τοῦτο καί θερίσει" (Γαλ. ς΄ 7).

(2). Σημ. συντ. Ἑπομένως ἡ ὀρθή φιλοδοξία δέν εἶναι ἐπιθυμία δόξης διά τόν ἑαυτόν μας, ἐπιθυμία προσωπικῆς φήμης κλπ. ἀλλά ἐπιθυμία διά τήν ἐπιτυχίαν (δόξαν) τοῦ ἔργου τό ὁποῖον ἔχομεν ἀναλάβει.

καί τέλος τό όγδοον:'Ο όρθός ένθουσιασμός.'Ο όρθός καί όχι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος διευθύνεται ἀπό τάς στείρας ἐκστάσεις τῶν φανατικῶν ἀσκητῶν.

'Ο Γκαουτάμα ἀφιέρωσε τήν ζωήν του,καθώς καί τήν ζωήν τῶν ἀμέσων αὐτοῦ ὀπαδῶν,διά νά κηρύξη καί νά διαδώση εἰς ἕνα κόσμον πυρέσσοντα τό δόγμα καί τάς μεθόδους τῆς Νιρβάνα,τῆς τελείας ψυχικῆς γαλήνης.'Ο πρωτογενής βουδδισμός διέφερεν ἀπό οἱανδήποτε ἄλλην θρησκείαν. Ἦτο πρό πάντων θρησκεία συμπεριφορᾶς καί ἠθικῆς καί ὄχι θρησκεία τηρήσεως τελετουργικῶν ἐθίμων καί θυσιῶν. Δέν εἶχε ναούς, καί ἀφοῦ δέν εἶχε θυσίαν, δέν εἶχεν οὔτε τήν καθιερωμένην τάξιν τῶν ἱερέων. 'Αλλ'οὔτε θεολογίαν εἶχεν. Οὔτε παρεδέχετο οὔτε ἠρνεῖτο τήν ὕπαρξιν τῶν ἀναριθμήτων θεῶν οἱ ὁποῖοι ἐλατρεύοντο τότε εἰς τάς 'Ινδίας. 'Απλῶς τούς ἀγνοοῦσε. (Συνεχίζεται).

Χ.Τζ.Οὐέλς(H.G.Wells). 'Από τήν "Παγκόσμιον 'Ιστορίαν".
Μετάφρ.Σ.Μητσοῦ. 'Επεξεργασία Νίτσας Ξύνδα.

ΟΥ ΦΟΝΕΥΣΕΙΣ

Ὕστερα ἀπό τό ἁμάρτημα τό προπατορικό, τῆς κόλασης οἱ φλόγες ξεθαρρέψανε καί μέ τρελλό κουράγιο ξεπετάγονταν ἀπό τά Τάρταρα ὥσμε τόν οὐρανό,ὅλη τήν πλάση σάν ἦταν μπορετό νά κατα - πιοῦνε καί φλόγα κόλασης νά τήνε κάνουνε.

Παράμερα,μές στῆς ἀβύσσου τή σιγή,πά στ'ἀχορτάριαστο στρατί τοῦ ἀτέλειωτου τοῦ χρόνου,τό αὐγό τῆς μαύρης τῆς ὀχιᾶς τοῦ φθόνου κείτονταν ἔρημο,μονάχο,ὥσπου μιά κλώσσα νά βρεθεῖ καί μέ τή ζεστασιά της πνοή, ζωή, νά τοῦ χαρίσει.Κάποια στιγμή , νιώθοντας μέσα στίς φλέβες της τῆς κόλασης τή ζεστασιά,ἀπ'τῆς ἀνυπαρξίας τόν ὕπνο ξυπνάει ἡ ὀχιά καί κολασμένη δύναμη ἀποχτώντας σπάει τό τσόφλι της τό σταχτόμαυρο.Ξεκουλουριάζεται σιγά σιγά κι ἀνάμεσα στά βράχια ἔρποντας δειλά κοιτάζει μέ τά φθονερά της μάτια - πού εἶναι φτιαγμένα νά μισοῦν κάθ'ὀμορφιά κι ὅ,τι καλό θωροῦν - νά βρεῖ μιά τρύπα σκοτεινή, μέσα της ἔρποντας νά μπεῖ,φωλιά νά στήσει καί τή γενιά τοῦ φθόνου πάνω στή γῆ νά ξασφαλίσει.

Ὄχι μακριά ἀπ'τά λημέρια τῆς χαμένης πιά παραδεισένιας εὐτυχίας, κοντά στόν πέτρινο βωμό τῆς ἀπαράδεχτης θυσίας ἀπ' τό Θεό, βλέπει τόν Κάϊν ἡ ὀχιά μονάχο νά κάθεται πάνω στό γκρίζο βράχο.Πόνον ὁ δόλιος ἀνελέητο νιώθει μές στήν καρδιά.Εἶναι τά δόντια τῆς ὀχιᾶς τά σουβλερά πού κάθε τόσο τή δαγκώνουν μ' ἀπονιά καί τήνποτίζουνε σιγά σιγά μέ τό φαρμάκι τους τό καταραμένο, τό πρασινοχολεριασμένο. Ξάφνου τό δηλητήριο τῆς ὀχιᾶς τόν πιάνει.'Η μαύρη του ἡ καρδιά ἀπό τῆς κόλασης δέρνεται τούς φλογισμένους ἀνέμους.Φαρμακωμένη συνεπαίρνεται ἀπό τό μαῦρο τό θυμό.Τό νοῦ του χάνει.Τά μάτια του φλόγες τῆς κόλασης ξερ-

νοῦνε, πάψανε πιά τόν Πλάστη καί τήν πλάση νά θωροῦνε. Ἦρθε ἡ καταραμένη ἀλοίμονο στιγμή ἀπ'τό βιβλίο τῶν ζωντανῶν τοῦ Ἄβελ τ'ὄνομα νά σβήσει.

Ἡ γῆς μέ φρίκη ἀντίκρυσε τόν πρῶτο φόνο κι ὅλη τραντάχτηκε καί σείστηκε ἀπ'τόν ἀβάσταχτο τόν πόνο σάν κάθε μάνα. Στήν ἀγκαλιά της κείτονταν νεκρό καί ξυλιασμένο ἀνάσκελα τό πρῶτο ἀνθρώπινο κουφάρι, τό σπλάχνο της καί τό καμάρι της, κι ἤτανε καταματωμένο. Εἶχε τά μάτια ὀρθάνοιχτα καί παραπονεμένα καί μοιάζαν νά ρωτοῦν τόν οὐρανό ἀπορημένα: "Γιατί, γιατί ξάφνου σκοτείνιασες; " Ὁ δόλιος Ἄβελ ἤτανε τό πρῶτο θύμα. Γι' αὐτόν ἀνοίχτηκε στή γῆ τό πρῶτο μνῆμα. Τότε ὁ Χάροντας δοκίμασε γιά πρώτη του φορά τοῦ δρεπανιοῦ του τόν ἀθέρα, τήν κοψιά. Καί μ' ἀπονιά στά χείλη του τ'ἀρρωστιάρικα χαμόγελο αὐταρέσκειας, σχηματίστηκε σκληρό. Ὅπλο γερό γροικοῦσε πώς κρατοῦσε στ'ἄσαρκα χέρια του τά κοκκαλιάρικα. Ἡ γῆς τόν πρῶτο θάνατο ἀντικρύζοντας γνώρισε τήν πρώτη χειμωνιά. Καί κείνη τή νυχτιά οἱ ρίζες τῶν δεντριῶν στείλανε στή διψασμένη τους φυλλωσιά χυμούς καί γάλα ἀπ'τούς μαστούς τῆς γῆς πού πίκριζε. Τότες τά πράσινα τά φύλλα κιτρινίσανε κι ἀπάνω τους ἁπλώθηκε τοῦ Χάροντα ἡ χλωμάδα. Τά ὡς τότε ἀμάραντα τῆς γῆς λουλούδια μαραθήκανε καί μές στοῦ τρόμου τους τή ζαλάδα στά βιαστικά γιά πρώτη τους φορά κάνανε σπόρους, τή ζωή μέσα στά φυλλοκάρδια τους νά κρύψουν μέ στοργή. Ὁ γαλανός ὁ οὐρανός συγνέφιασε καί τά πουλιά ὀσμίζοντας τοῦ Χάροντα τή μουχλιασμένη ἀνάσα ἀπ' τήν τρομάρα τους χάσανε τή λαλιά καί φτερουγίσαν μακριά γιά νά μή δοῦν τήν πρώτη νεκροκάσα. Καί τότε ἀκούστηκε στήν πλάση μας τό πρῶτο "Οὐ φονεύσεις". Σ'ὅλη τή γῆ συχνά κι ὅλες τίς ἐποχές, πάνω στό θόλο τ'οὐρανοῦ ἀκούγονται βροντές. Προσέξτε τες. Ὁ Πλάστης εἶναι πού μιλεῖ καί μᾶς βροντολαλεῖ:

Οὐ φονεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ φονεύσεις.

"Οὐ φονεύσεις". Πόσες τόχουμε ἀκούσει φορές ἀπό τότες πού χτίστηκε ἡ πλάση. Στήν κορφή τοῦ Σινά πού τή λένε Χωρήβ στό Μωυσή κουβεντιάζει ὁ Θεός. Τό βουνό τοῦ Ἰαβέ τούς θωρεῖ καί συθέμελα τρέμει. Κάθε τόσο ἀστραπές αὐλακώνουν γοργά τόν οὐράνιο τό θόλο καί φωτιές, κεραυνοί, πέφτουν πάνω στά βράχια. Στά ριζά τοῦ βουνοῦ οἱ φυλές τῶν Ἑβραίων, μπουλούκια μπουλούκια, τίς νεφέλες θωροῦν. Στίς καρδιές τους ὁ τρόμος φωλιάζει. Ξάφνου φτάνει στ'ἀφτιά τους "ἡ φωνή τῶν σαλπίγγων" σάν ἀχός τῆς φωνῆς τοῦ Θεοῦ. Κι ἀντηχεῖ πά στή γῆ σά βροντή τρομερή ἡ ἐντολή "Οὐ φονεύσεις". Κι ὁ λαός τρομαγμένος, μέ τά μάτια κλειστά ἀκουμπᾶ τό κεφάλι στή γῆ γονατίζοντας. Φῶς καί φλόγες ὁλοῦθε, πά στά σύννεφα, στίς κορφές τοῦ βουνοῦ καί στούς βάτους. Ὅλα λάμπουν καί φλέγονται ἀπ'τό φῶς τῆς παγκόσμιας καρδιᾶς, ἀπ'τό "πῦρ τοῦ Θεοῦ", πού μονάχα φωτίζει, δέν καίει. Κι ἀπαντοῦνε μονάχα τά βράχια, τά δεντριά καί τῶν βάτων τ'ἀγκάθια, σάν ἀχός μακρινός:

Οὐ φονεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ φονεύσεις.

Κι ἀπό τότες κάθε χώρα"διά νόμου",ὅπως λένε,ἀπαγόρεφε τό φόνο.Κι εἶπαν ἔγκλημα πώς ἦταν γιά τόν κάθε τόν πολίτη νά σκοτώνει συνανθρώπους.Μά οἱ περ σότερες οἱ χῶρες μές στούς νόμους τους δέν βάλαν ἀπαγόρεψη καμιά γιά τήν ἴδια πολιτεία.Κι ἔτσι δώσανε στό κράτος σ'ὁρισμένες περιπτώσες τό δικαίωμα τοῦ φόνου.Οἱ σοφοί τους νομοθέτες λένε ἔτσι πρέπει νά 'ναι γιά παράδειγμα.Γιά προσέξτε,γιά παράδειγμα στούς ἄλλους ὁ φονιάς θά τιμωριέται ἀπ'τήν πολιτεία μέ φόνο.Τί εἰρωνεία καί τί θάρρος ἀσυγχώρητης ἀντίφασης.Συμμαχήσανε οἱ χῶρες μέ τό Χάροντα καί δῶσαν εἰς τόν ἴδιο ἑαυτό τους τό δικαίωμα νά σκοτώνουν.Πῶς τολμήσανε νά πάρουν μόνες τό δικαίωμα τοῦτο πού ὁ Θεός νά πάρει ἀρνήθη γιά τόν ἴδιο ἑαυτό του."Οταν ὁ φονιάς ὁ πρῶτος ὁ ἀδερφοκτόνος Κάϊν,ἐξεστόμισε τή σκέψη:"Θάνατος σέ μένα ἀξίζει", ὁ Θεός τοῦ λέει""Οχι"κι ἀπαγόρεφε μέ φόνο νά τιμωρηθεῖ ὁΚάϊν.

Κι ὅπως οἱ γραφές μᾶς λένε,τοῦ 'πε τότες ὁ Θεός."Κάϊν,Κάϊν. Πά στά χώματα τοῦ δρόμου τό αἷμα τό ἅλικο θωρῶ τοῦ ἀδερφοῦ σου σκορπισμένο νά φωνάζει καί νά κράζει γιά συμπόνια,λίγη ἀγάπη."Ακαρδα σύ πῆρες,Κάϊν,τοῦ ἀδερφοῦ σου τή ζωή καί τή χώρισες γιά πάντα ἀπ'τοῦ"Αβελ τή μορφή,δίχως δύναμη σύ νάχεις νά τήν ξαναδώσεις πάλι.Εἶσαι τῆς ζωῆς προδότης μέ τήν πράξη σου αὐτή.Κι εἶσαι ἀνάξιος τούς σπόρους πιά νά σπέρνεις μές στό χῶμα κι ἀπ'αὐτό μορφές καινούργιες ζωντανές νά ξεπετιοῦνται.Μέσα στή σκληρή καρδιά σου ἔδωσες φιλοξενία εἰς τοῦ φθόνου τήν ὀχιά κι ἄφησες φωλιά νά χτίσει.Σύ τοῦ τρόμου τά σκοτάδια θά 'χεις τώρα γιά παρέα.Μές σ'αὐτά τώρα θά ζεῖς κι ἀπ' τά βάθια τῆς καρδιᾶς σου μιά φωνή θ'ἀκοῦς νά κράζει,πάντοτε νά σοῦ θυμίζει πώς ἀδερφοκτόνος εἶσαι.'Η φωνή αὐτή θέ νά 'ναι τῆς συνείδησης τό κλάμα.Κάποτες μά ὄχι τώρα,τό μεγάλο σου τό κρίμα δίκια θά τό ξεπληρώσεις.Στή δικιά μου πολιτεία νόμος εἶναι τό:

Οὐ φονεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ φονεύσεις.

'Από κανένα ποτές κανένα φονικό.Τῆς πλάσης μας ὁ πρῶτος ἀπ'τούς βασικούς τούς νόμους.Νόμος σοφά φτιαγμένος ἀπ'τόν πατέρα μας καί βασιλιά τῆς Χτίσης ὅλης,γιά νά μπορέσουν τοῦ βασίλειου του τά πλάσματα νά γίνουν σάν τόν Πλάστη.Ναί, σάν τό Μεγάλο Χτίστη ὁλόχαρα κι ὁλόφωτα κι ἀθάνατα συνειδητά.'Η κάθε μιά ζωή,σ'ὅποιο κορμί κι ἄν ζεῖ ζώου ἤ ἀνθρώπου,εἶναι καθάριο φῶς καί μιά μικρή ἡλιαχτίδα τοῦ Ἥλιου τοῦ Παγκόσμιου, ναί,τοῦ ἄγνωστου"Ηλιου,πού μοναχά μάτια ψυχῆς ἀγνῆς γίνεται μπορετό νά τό θωροῦν δίχως νά κλείνουν τά ματόφυλλα στ'ἀστραποβολημά του,δίχως νά καίγονται σάν τή Σεμελη.

'Η κάθε μιά ζωή εἶναι οὐράνιο φῶς χαρᾶς γλυκιᾶς πού πρέπει νά δονιέται πάντοτε χαρούμενα σ'ὅλης τῆς φύσης τά πεδία κι ἁρμονικά νά παίζει μέσα στό Σύμπαν,ὅπου μπορεῖ κάθε φορά πάνω στή γῆ ἤ σ'ἄλλους κόσμους καί νά χαρίζει σπάταλα τήν ὀ-

μορφιά καί τή ζωντάνια στίς μύριες τίς μορφές τῆς Πλάσης. Ἡ κάθε μιά ζωή είν' ἕνα φῶς πού μέ τή ζεστασιά του βοηθάει τίς ἄλλες τίς καρδιές νά πάλλονται, νά ζοῦν, νά συμπονοῦν στή λύπη του τό διπλανό, νά χαίρονται γιά τή χαρά του. Φῶς είναι μεγαλόπρεπο Ἥλιου μεσουράνου τρανοῦ ἡ κάθε μιά ζωή πού σάν νογήσει τήν πραγματική γενιά της καί φέρνεται πρεπούμενα κι ἀντάξια μ' αὐτή, Φῶς κι' Ἥλιος ἔγινε τοῦ Κόσμου. Ἀπό κανένα ποτές κανένα φονικό γιά ὅποια αἰτία εἶναι τό θέλημα τοῦ Πλάστη μας. Εἶναι ἡ ἐντολή Του, εἶναι ἡ διαθήκη Του. Καί τά παιδιά Του φόνο ποτές δέν κάνουνε καί δέ στεροῦνε τή ζωή ἀπό καμμιά μορφή, γιατί ἔχουν νιώσει, ξέρουν καλά πώς εἶναι λεύτερα παιδιά τῆς Μιᾶς Ζωῆς, κι ὄχι τοῦ Θάνατου σκλάβοι, ὄργανα, δήμιοι καί θύματα στερνά του. Μονάχα μέ τή γνώση τῆς τρανῆς γενιᾶς τους, μονάχα μέ τό λυτρωμό πού τούς χαρίζει αὐτή ἡ γνώση γίνεται μπορετό ὁ Θάνατος νά πατηθεῖ μέ θάνατο. Τό φῶς εἶναι ἀνακόλουθο τή σκοτεινιά νά φέρνει, τό μαῦρο Χάροντα νά ὑπηρετεῖ, τόν ἀδερφό του νά σκοτώνει, τή φλόγα τῆς ζωῆς νά σβήνει. Σάν πράξη γιά ὅποια αἰτία εἶναι ἀπαράδεχτη. Δέ στέκεται καί δέ νογιέται ἀπ' τό Θεό. Κύπελλο κι ἅγιο δισκοπότηρο τῆς θεϊκιᾶς ἐκδήλωσης εἶναι ἡ κάθε μιά μορφή τῆς πλάσης. Ἡ Ἅγια προσφορά, τό ζωντανό καί τ' ἄλικο κρασί τῆς Ζωῆς, πρεπούμενο δέν εἶναι πάνω στά χώματα νά ἀδειάζεται. Μέσα καί πάνω στίς μορφές τίς ζωντανές τά μάτια τά δικά μας μποροῦν νά δοῦνε τό Δημιουργό μονάχα. Κάνουν ἁμάρτημα θανάσιμο σάν βλέπουν τίς μορφές ἀλλοιώτικα κι ὄχι σάν σπίτι κι ἐκκλησιά τοῦ Πλάστη μας. Πρέπει ὅλοι μας ν' ἀρνιόμαστε νά συμμαχοῦμε μέ τό Χάροντα, πού μή μπορώντας νά σκοτώσει τή Ζωή, ἀπ' τίς μορφές τίς δόλιες τή χωρίζει.

Μέ τίς βροντές ὁ Πλάστης μας βροντολαλεῖ ὅλες τίς ἐποχές τήν ἐντολή του.

Οὐ φονεύσεις, Οὐ φονεύσεις. Οὐ φονεύσεις.

Δημήτρης Θεοδωρίδης

ΚΟΙΝΑΙ ΑΡΧΑΙ ΘΕΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

Ἡ σχέσις τῆς Θεοσοφίας πρός τόν Πνευματισμόν εἶναι οἵα ἡ σχέσις μητρός πρός ἕν ἐκ τῶν πολλῶν τέκνων της, πρός τό ἔχον μάλιστα περισσοτέραν ὁμοιότητα πρός αὐτήν. Ἀλλ' ὅπως ἐμφιλοχωροῦν ἐνίοτε παρεξηγήσεις μεταξύ γονέων καί παιδιῶν, ὑπάρχει καί μεταξύ Πνευματιστῶν καί Θεοσόφων μία δυσπιστία ἐντελῶς ἀδικαιολόγητος, ἐφ' ὅσον αἱ ἀρχαί ἀμφοτέρων στηρίζονται ἐπί τῶν αὐτῶν βάσεων... Αἱ διαφοραί των δέν παρακωλύουν εἰς τίποτε τόν εὐγενῆ ἀγῶνα ἀμφοτέρων πρός ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας καί πρός ἀνακούφισιν καί βελτίωσιν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὕπαρξις μιᾶς Παντοδυνάμου, Ἀθανάτου, Ἀναλλοιώτου Συνει

δήσεως, Δημιουργοῦ καί Συντηρητοῦ τῶν Πάντων, καί συνέχισις τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως καί πέραν τοῦ τάφου εἶναι αἱ θεμελιώδεις ἀρχαί τόσον τῆς Θεοσοφίας ὅσον καί τοῦ Πνευματισμοῦ. Τά πάντα ἐξελίσσονται εἰς τό Σύμπαν καί τείνουν πρός βελτίωσιν. Ἡ γηΐνη ζωή εἶναι σχολεῖον, μέσον ἐκπαιδεύσεως καί βελτιώσεως διά τῆς ἐργασίας, τῆς μελέτης καί τοῦ πόνου. Ἡ εὐτυχία ἤ ἡ δυστυχία μας προκύπτει ἐκ τῆς καλῆς ἤ κακῆς χρήσεως τῆς ἐλευθέρας ἡμῶν θελήσεως καί τῶν ἱκανοτήτων τάς ὁποίας ἀνεπτύξαμεν. Ἡ ψυχή ἔχουσα ἀπόλυτον ἐλευθερίαν δράσεως φέρει τήν εὐθύνην τῶν πεπρωμένων της καί συνάζει τούς καρπούς τῶν ἔργων της. "Ὃ γάρ ἐάν σπείρῃ ἄνθρωπος τοῦτο καί θερίσει", λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, εἰς τήν πρός Γαλάτας ἐπιστολήν του.

Πάντες οἱ ἄνθρωποι ὡς τέκνα τοῦ αὐτοῦ Οὐρανίου Πατρός εἶναι ἀδελφοί καί ὀφείλουν πρός ἀλλήλους ἀγάπην καί ὑποστήριξιν. Μία συνεχής ἐπικοινωνία συνδέει τούς νεκρούς μετά τῶν ζώντων. Καί παρ' ὅλην τήν φαινομενικήν ἀδικίαν ἡ Δικαιοσύνη βασιλεύει εἰς ὅλους τούς Κόσμους. Τά κατώτερα πνεύματα περιβαλλόμενα ἀπό πυκνήν ἀτμόσφαιραν ἕλκονται πρός τούς κατωτέρους κόσμους καί ἐνσαρκοῦνται εἰς αὐτούς διά νά ἐξαγνισθοῦν. Τά ἁγνά καί τελειοποιημένα Πνεύματα περιβαλλόμενα ἀπό σῶμα λεπτόν καί αἰθέριον ἀνέρχονται πρός τούς ἀνωτέρους κόσμους, ὅπου βασιλεύει ἡ ἁρμονία καί ἡ χαρά. Εἰς τήν ἀνωτέραν καί τελείαν αὐτήν ζωήν συνεργάζονται μετά τοῦ Θεοῦ, λαμβάνουν μέρος εἰς τήν Δημιουργίαν τῶν Κόσμων καί διευθύνουν τήν ἐξέλιξιν τῆς Ἀνθρωπότητος.

Ὑπέρτατος Νόμος τοῦ Σύμπαντος καί σκοπός τῆς ἐξελίξεως τῶν Ὄντων εἶναι τό Καλόν. Τό Κακόν δέν ἔχει πραγματικήν ὑπόστασιν εἶναι παροδικόν, διαλυόμενον βαθμηδόν καθ' ὅσον ἡ ψυχή βελτιοῦται. Σκοπός τῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀνάπτυξις καί τελειοποίησις τῆς ψυχῆς καί κατορθοῦται μόνον ἐάν προσπαθῶμεν νά περιορίζωμεν τάς χονδροειδεῖς καί ὑλικάς ὀρέξεις μας, ἀντικαθιστῶντες αὐτάς δι' ὑψηλοτέρων καί εὐγενεστέρων ἰδανικῶν καί ἄν ἀφιερώνωμεν ὁλόκληρον τήν ζωήν μας εἰς τήν ἐξυπηρέτησιν καί βελτίωσιν τῶν συνανθρώπων μας, ἔχοντες ὡς μόνον σύμβουλον καί ὁδηγόν τήν Ἀγάπην.

Ἰδού ὁ δρόμος τόν ὁποῖον τόσον ἡ Θεοσοφία ὅσον καί ὁ Πνευματισμός μᾶς συμβουλεύουν νά ἀκολουθήσωμεν, διά νά φθάσωμεν τό ταχύτερον εἰς τό τέρμα τοῦ προορισμοῦ μας, εἰς τήν ποθητήν Πατρίδα εἰς τήν ὁποίαν βασιλεύει ἡ ἀδιατάρακτος Γαλήνη καί ἡ Εὐτυχία καί ἡ Χαρά.

Καλ. Κουτσογιάννη. Ἀπό τήν διάλεξιν "Πνευματισμός καί Θεοσοφία" τήν δοθεῖσαν εἰς τήν Ἑταιρίαν Μεταφυχικῶν Σπουδῶν καί περιλαμβανομένην εἰς τό Β' τεῦχος τῶν "Θεοσοφικῶν ὁμιλιῶν".

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

Τό γῆρας εἶναι ὁ πρόλογος τοῦ θανάτου. Εἶναι ἐκεῖνο πού τόν καθιστᾶ ἅγιον ὅπως ἡ ἐπίσημος ἀγρυπνία τήν ὁποίαν ἔκαμναν οἱ μύσται πρότοῦ νά σηκώσουν τόν πέπλον ὁ ὁποῖος ἐκάλυπτε τά μυστήρια. Ὁ θάνατος λοιπόν εἶναι μία μύησις.

Ὅλαι αἱ θρησκεῖαι, ὅλαι αἱ φιλοσοφίαι ἀπεπειράθησαν νά ἐξηγήσουν τόν θάνατον, ὀλίγαι τοῦ διεφύλαξαν τόν ἀληθῆ του χαρακτῆρα. Ὁ χριστιανισμός τόν ἀπεθέωσεν, οἱ ἅγιοί του τόν ἀντιμετώπισαν μέ γενναιοψυχίαν. Οἱ ποιηταί του τόν ἐξύμνησαν ὡς ἀπολύτρωσιν. Ἐν τούτοις οἱ ἅγιοι τοῦ καθολικισμοῦ τό μόνον τό ὁποῖον εἶδον ἐν αὐτῷ εἶναι ἡ ἀπαλλαγή ἐκ τῶν δεσμεύσεων τῆς σαρκός, τά λύτρα τοῦ ἁμαρτήματος καί ὡς ἐκ τούτου αἱ νεκρώσιμοι ἀκολουθίαι τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἁπλώνουν ἕνα εἶδος φρίκης εἰς τόν τόσον φυσικόν αὐτόν ἐπίλογον τῆς ἐπιγείου ὑπάρξεως.

Ὁ θάνατος εἶναι ἁπλῶς μία δευτέρα γέννησις. Ὁ ἄνθρωπος ἐγκαταλείπει τόν κόσμον τοῦτον μέ τόν ἴδιον τρόπον μέ τόν ὁποῖον εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν, κατά τήν τάξιν τοῦ αὐτοῦ νόμου.

Ὀλίγον πρό τοῦ θανάτου σιωπηλή ἐργασία συντελεῖται. Ἡ ἐξαΰλωσις ἔχει ἤδη ἀρχίσει. Ἀπό τινα σημεῖα θά ἠδύνατο νά διαπιστωθῆ, ἐάν ἡ προσοχή ἐκείνων πού περιστοιχίζουν ἀποθνήσκοντα δέν ἀπεσπᾶτο ἀπό τά ἐξωτερικά πράγματα. Ἡ ἀσθένεια ἐκτελεῖ ἐδῶ σπουδαῖον ἔργον. Τελειώνει σέ μερικούς μῆνας, σέ μερικάς ἑβδομάδας, σέ μερικάς ἡμέρας ἴσως, ἐκεῖνο πού ἡ βραδεῖα ἐργασία τῆς ἡλικίας εἶχε προπαρασκευάσει. Αὐτό εἶναι τό ἔργον τῆς "διαλύσεως", περί τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Ἡ λέξις διάλυσις ἔχει μεγάλην σημασίαν, δεικνύει ἀκριβῶς ὅτι ὁ ὀργανισμός διαλύεται καί ὅτι τό περίπνευμα ἀποχωρίζεται ἀπό τό ὑπόλοιπον τῆς σαρκός τήν ὁποίαν περιέβαλλε.

Τί συμβαίνει κατά τήν ὑπερτάτην αὐτήν στιγμήν, τήν ὁποίαν ὅλαι αἱ γλῶσσαι καλοῦν "ἀγωνίαν", δηλαδή κατά τήν τελευταίαν μάχην; Τό προαισθάνονται, τό μαντεύουν. Ἕνας μεγάλος ποιητής ἀποθνήσκων ἀπέδωσε τήν ἐπίσημον αὐτήν στιγμήν διά τοῦ στίχου "Ἐδῶ εἶναι ἡ μάχη τῆς ἡμέρας μέ τήν νύκτα". Τῷ ὄντι ἡ ψυχή ἔχει εἰσέλθει εἰς μίαν κατάστασιν λυκαυγοῦς. Εὑρίσκεται εἰς τό τελευταῖον ὅριον, εἰς τά σύνορα τῶν δύο κόσμων, καί τήν ἐπισκέπτονται τά ἀρχικά ὁράματα ἐκείνου εἰς τόν ὁποῖον μέλλει νά εἰσέλθη. Ὁ κόσμος τόν ὁποῖον ἐγκαταλείπει τῆς στέλλει τά φαντάσματα τῆς ἀναμνήσεως καί ὁλόκληρος συνοδεία πνευμάτων ἔρχεται πρός αὐτήν ἀπό τό μέρος τῆς αὐγῆς. Οὐδέποτε ἀποθνήσκει τις μόνος, ὅπως οὐδέποτε γεννᾶται τις μόνος. Οἱ ἀόρατοι οἱ ὁποῖοι τόν ἐγνώρισαν τόν ἠγάπησαν, τοῦ παρεστάθηκαν ἐδῶ κάτω, ἔρχονται νά βοηθήσουν τόν θνήσκοντα νά ἀπαλλαγῆ τῶν τελευταίων δεσμῶν τῆς ἐπιγείου αἰχμαλωσίας.

Κατά τήν επίσημον αυτήν ώραν αί ψυχικαί ικανότητες μεγαλώνουν,ή ψυχή κατά τό ήμισυ έλευθερωμένη διευρύνεται, άρχίζει νά εισέρχεται είς τήν φυσικήν της ατμόσφαιραν καί νά έπανακτά τάς κανονικάς δονήσεις τῆς ὑπάρξεώς της καί δι'αὐτό κατά τήν στιγμήν έκείνην μερικοί παρουσιάζουν περίεργα φαινόμενα διαμεσότητος.'Η Βίβλος είναι γεμάτη άπό τοιαύτας ανωτάτας άποκαλύψεις.
'Ο θάνατος τοῦ πατριάρχου 'Ιακώβ είναι ό τέλειος τύπος τῆς ἐξαΰλώσεως καί τῶν νόμων της.Οί δώδεκα υιοί του είναι συγκεντρωμένοι γύρω άπό τήν κλίνην του ώς ζῶν έπικήδειος στέφανος.'Ο γέρων συγκεντρώνεται καί ἀφοῦ ἀνεκεφαλαίωσε τό παρελθόν τουκαί τάς άναμνήσεις του,προφητεύει είς έκαστον έξ αὐτῶν τό μέλλον τῆς οικογενείας του καί τῆς φυλῆς του. Τό βλέμμα του έκτείνεται μακρύτερα ακόμη.Διακρίνει είς τό τέλος τῶν χρόνων έκεῖνον ὅστις μίαν ημέραν θά άνακεφαλαιώση ὅλην τήν μακραίωνα διαμεσότητα τοῦ άρχαίου'Ισραήλ, τόν Μεσσίαν,καί τόν δεικνύει ώς τόν τελευταῖον βλαστόν τῆς φυλῆς του,ὡς έκεῖνον ὁ ὁποῖος θά συνοψίση ὅλην τήν δόξαν τῶν απογόνων τοῦ 'Ιακώβ.Ουδείς Φαραώ έν τῇ άλαζονεία του εἶχε τόσον μεγαλειώδη θάνατον ὅσον ὁ γέρων έκεῖνος ὁ άφανής καί άγνωστος,ὁ ὁποῖος έξέπνεεν είς μίαν γωνίαν τῆς χώρας Γεσσέν.
Ἄς έπανέλθωμεν είς αυτήν καθ'έαυτήν τήν πρᾶξιν τοῦ θανάτου. 'Η ἐξαΰλωσις έχει συντελεσθῆ, τό περίπνευμα άποβάλλει τό σαρκικόν περίβλημα, τό όποῖον ζῆ άκόμη μερικάς ώρας, μερικάς ίσως ημέρας,ζωήν καθαρῶς φυτικήν. Ἔτσι αί διαδοχικαί καταστάσεις τῆς ανθρωπίνης προσωπικότητος έκτυλίσσονται κατά τάξιν αντίστροφον έκείνης ή όποία άκολουθεῖται κατά τήν γέννησιν. 'Η φυτική ζωή, ή όποία είχεν άρχίσει έντός τῶν μητρικῶν κόλπων, σβύνει τελευταία. 'Η διανοητική ζωή καί ή αισθησιακή άναχωροῦσι πρῶται. Τί συμβαίνει τότε; Τό πνεῦμα, δηλαδή ή ψυχή, καί τό ρευστόν της περίβλημα, καί κατά συνέπειαν τό 'Εγώ, άποκομίζει τήν τελευταίαν ήθικήν καί ύλικήν έντύπωσιν τήν όποίαν έσχημάτισεν έπί τῆς γῆς,τήν διατηρεῖ έπί έν χρονικόν διάστημα κατά τό μᾶλλον ή ἧττον μακρόν άναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς έξελίξεώς του.Διά τόν λόγον αυτόν πρέπει νά περιβάλλουν τήν άγωνίαν τῶν θνησκόντων λόγοι γλυκεῖς,άγιοι,σκέψεις άνώτεραι,διότι αυτοί οί τελευταῖοι θόρυβοι,αὐταί αί τελευταῖαι χειρονομίαι,αί ὕσταται αὐταί είκόνες άποτυποῦνται είς τά φύλλα τοῦ ὑψίστου βιβλίου τῆς συνειδήσεως,είναι ή τελευταία γραμμή τήν όποίαν θά άναγνώση ό θνήσκων άμέσως μετά τήν είσοδόν του είς τό'Υπερπέραν ή μᾶλλον ἀφ'ἧς στιγμῆς θά έχη συνείδησιν τῆς νέας του ὑπάρξεως.
'Ο θάνατος εἶναι λοιπόν έν τῇ πραγματικότητι μία δίοδος,εἶναι μία μετάβασις καί μία μετατόπισις.'Εάν θέλωμεν νά δανεισθῶμεν είκόνα άπό τήν σύγχρονον ζωήν,δυνάμεθα νά παραβάλωμεν αὐτόν πρός σήραγγα.Πράγματι ή ψυχή προχωρεῖ είς τήν στενωπόν τοῦ θανάτου κατά τό μᾶλλον ή ἧττον βραδέως,άναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς έξαϋλώσεως καί τῆς πνευματικότητος.

Αἱ ἀνώτεραι ψυχαί, αἱ ὁποῖαι πάντοτε ἔζησαν εἰς τάς ὑψηλάς σφαίρας τῆς σκέψεως καί τῆς ἀρετῆς,περνοῦν αὐτό τό σκότος μέ τήν γοργότητα τῆς ταχείας ἁμαξοστοιχίας ἡ ὁποία ἐντός μιᾶς στιγμῆς ἐκβάλλει εἰς τό πλῆρες φῶς τῆς κοιλάδος.Ἀλλ'αὐτό εἶναι τό προνόμιον μικροῦ ἀριθμοῦ πνευμάτων,αὐτοί εἶναι οἱ ἐκλεκτοί καί οἱ σοφοί....

Ἡ ψυχή εἰσῆλθεν εἰς τόν σκοτεινόν διάδρομον.Ἐκεῖ διαμένει εἰς τό σκότος ἤ μᾶλλον εἰς ἕν ἡμίφως πλησιάζον τό φῶς. Εἶναι τό λυκαυγές τοῦ Ὑπερπέραν.Οἱ ποιηταί πολύ ἐπιτυχῶς ἔχουν ἀποδώσει τήν κατάστασιν αὐτήν καί ἔχουν περιγράψει αὐτό τό ἡμίφως,αὐτό τό σκιόφως τοῦ ὑπεργηΐνου κόσμου.

Ἐδῶ αἱ ἀναλογίαι μεταξύ τῆς γεννήσεως καί τοῦ θανάτου εἶναι κτυπηταί.Τό παιδί χρειάζεται πολλάς ἑβδομάδας διά νά δυνηθῆ νά ἀντικρύση τό φῶς καί νά λάβη συνείδησιν ἐκείνου τό ὁποῖον τό περιστοιχίζει.Τά μάτια του δέν ἔχουν φωτισθῆ, δέν ἔχουν ἀκόμη ξεκαθαρίσει,οὔτε ἡ ἀκτινοβολία τῆς σκέψεώς του. Ἔτσι καί ὁ νεογέννητος εἰς τόν ἀόρατον κόσμον χρειάζεται χρόνον τινά διά νά λάβη συνείδησιν τοῦ τρόπου τοῦ εἶναι του καί τοῦ πεπρωμένου του.Ἀκούει ταυτοχρόνως καί τῶν δύο κόσμων τούς μακρινούς ἤ ἐγγύς ψιθύρους,διαβλέπει κινήσεις καί σχήματα τά ὁποῖα δέν εἶναι εἰς θέσιν νά καθορίση καί νά διευκρινίση . Εἰσελθών κατά τό ἥμισυ εἰς τήν τετάρτην διάστασιν χάνει τήν ἀκριβῆ ἔννοιαν τῆς τρίτης,εἰς τήν ὁποίαν εἶχεν ἕως τότε πάντοτε ἐξελιχθῆ.Δέν ἀντιλαμβάνεται πλέον οὔτε τήν ποσότητα οὔτε τόν ἀριθμόν οὔτε τόν χῶρον οὔτε τόν χρόνον,διότι αἱ αἰσθήσεις του,αἱ ὁποῖαι ὡς ὀπτικά ὄργανα τό ἐβοήθουν νά ὑπολογίζη νά μετρᾶ καί νά ζυγίζη,ἐπανεκλείσθησαν αἰφνιδίως ὡς πόρτα διά παντός ἀχρηστευθεῖσα καί φραχθεῖσα.

Πόσον περίεργος ἡ κατάστασις αὐτῆς τῆς ψυχῆς,ἥτις ψηλαφεῖ ὅπως ὁ τυφλός τόν δρόμον τοῦ Ὑπερπέραν,καί ἐν τούτοις αὐτή ἡ κατάστασις εἶναι πραγματική.

Κατά τήν στιγμήν αὐτήν αἱ μαγνητικαί ἐπιρροαί τῆς προσευχῆς,τῆς ἀναμνήσεως,τῆς ἀγάπης,δύνανται νά ἐπιτελέσωσιν ἔργον σημαντικόν καί νά ἐπισπεύσωσι τήν ἔλευσιν τῶν ἀποκαλυπτικῶν λάμψεων πού θά φωτίσουν αὐτήν τήν συνείδησιν τήν ἀκόμη κοιμισμένην,αὐτήν τήν ψυχήν τήν ἀγωνιῶσαν διά τήν τύχην της.Ἡ προσευχή εἰς τήν περίπτωσιν αὐτήν εἶναι ἀληθής ἐπίκλησις. Εἶναι ἡ φωνή τῆς κλήσεως ἥτις ἀπευθύνεται πρός τήν ψυχήν τήν ἀναποφάσιστον καί κυμαινομένην.Ἰδού διατί ἡ λήθη τῶν νεκρῶν, ἡ παραμέλησις τῆς λατρείας των,εἶναι ἔνοχος.Καί μᾶς ἀξίζει ἀργότερον ἡ αὐτή λήθη.

Ἐν τούτοις ἡ περίοδος αὐτή τῆς διαβάσεως,αὐτός ὁ σταθμός ἐντός τῆς σήραγγος τοῦ θανάτου,εἶναι κάτι τό ἀπολύτως ἀναγκαῖον διά τήν προπαρασκευήν εἰς τήν θέαν φωτός τό ὁποῖον θά διαδεχθῆ τό σκότος.Πρέπει αἱ ψυχικαί αἰσθήσεις νά προσαρμόζωνται βαθμιαίως εἰς τήν νέαν ἑστίαν ἡ ὁποία θά τάς φωτίση. Αἰφνιδία δίοδος,χωρίς ἐνδιάμεσον σταθμόν,ἀπό τήν παροῦσαν ζωήν εἰς τήν ἄλλην θά ἦτο ἐκθάμβωσις,ἡ ὁποία θά παρῆγε ταραχήν

παρατεταμένην. Ἡ φύσις δέν κάμνει ἅλματα, εἶπεν ὁ μέγας Λινναῖος. Ὁ νόμος αὐτός διέπει ὁμοίως τούς διαδοχικούς σταθμούς τῆς πνευματικῆς ἀπελευθερώσεως.

Πρέπει τό ὅραμα τῆς ψυχῆς νά μεγαλώνῃ βαθμηδόν, τό πουλί τῆς νυκτός, τό ὁποῖον δέν δύναται νά ἀτενίσῃ τήν αὐγήν, νά διατηρῇ σταθερῶς διεσταλμένην τήν κόρην τοῦ ὀφθαλμοῦ του καί νά δυνηθῇ, ὅπως ὁ ἀετός, νά κυττάξῃ κατ' εὐθεῖαν τόν ἥλιον μέ μάτι ἀτρόμητον. Ἡ προπαρασκευαστική αὕτη ἐργασία συμπληροῦται προοδευτικῶς κατά τήν διάρκειαν τοῦ σταθμοῦ εἰς τήν σήραγγα, τοῦ κατά τό μᾶλλον ἤ ἧττον παρατεταμένου, ὅστις προηγεῖται τῆς κυρίως λεγομένης περιπλανητικῆς ζωῆς. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον τό φῶς ἔρχεται. Κατ' ἀρχάς εἶναι πολύ ψυχρόν, ὅπως ἡ πρώτη χαραυγή, ἡ ὁποία ἀνατέλλει εἰς τήν κορυφήν τῶν ὀρέων. Ἔπειτα τήν χαραυγήν διαδέχεται ἡ αὐγή. Αὐτήν τήν φοράν ἡ ψυχή διαβλέπει τόν νέον κόσμον, τόν ὁποῖον κατοικεῖ, διαβλέπει καί κατανοεῖ τόν ἑαυτόν της χάριν εἰς ἕν διεισδυτικόν φῶς τό ὁποῖον τήν διαπερνᾶ εἰς ὅλην της τήν οὐσίαν.

Βαθμιαίως ὅλον της τό πεπρωμένον μετά τῶν προηγουμένων ζωῶν καί πρό παντός μετά τῆς ἐνσυνειδήτου γνώσεως, εἰς τήν ὁποίαν ἀντανακλᾶται ἡ ἀμέσως προηγουμένη ζωή, θά ἀποκαλυφθῇ ὡς εἰς κινηματογραφικήν ταινίαν δονουμένην καί ζωογονουμένην. Τό πνεῦμα τότε ἐννοεῖ τί εἶναι, ποῦ εἶναι καί τί ἀξίζει.

Αἱ ψυχαί δυνάμει ἀλανθάστου ἐνστίκτου, πηγαίνουν εἰς τήν σφαῖραν τήν ἀνάλογον πρός τόν βαθμόν τῆς ἐξελίξεώς των, πρός τήν ἱκανότητά των νά φωτισθοῦν καί νά τελειοποιηθοῦν. Ὡς ἡ αὔρα ἡ ἁπαλή, ἀλλ' ἐπιτακτική ὠθεῖ τό ἀκάτιον, οὕτω καί ἡ ἕλξις τῶν συγγενῶν ρευστῶν ὁδηγεῖ τάς ψυχάς πρός ἄλλας ψυχάς παρομοίας, μετά τῶν ὁποίων θά ἑνωθοῦν εἰς ἕν εἶδος φιλίας, μαγνητικῆς συγγενείας, καί οὕτως ἡ ζωή, ζωή ἀληθῶς κοινωνική, ἀλλά βαθμοῦ ἀνωτέρου, ἀποκαθίσταται ἐκ νέου ἀπολύτως, ὅπως ἄλλοτε ἐδῶ κάτω, διότι ἡ ἀνθρωπίνη ψυχή δέν δύναται νά ἀπαρνηθῇ τήν φύσιν της. Ἡ ἰδιαιτέρα σύνθεσίς της, ἡ ἱκανότης της πρός ἀκτινοβολίαν τῆς ἐπιβάλλουσι τήν κοινωνίαν τήν ὁποίαν ἀξίζει.

Εἰς τό Ὑπερπέραν ἀνασχηματίζονται αἱ οἰκογένειαι, οἱ ὅμιλοι τῶν ψυχῶν, οἱ κύκλοι τῶν πνευμάτων, κατά τούς νόμους τῆς συγγενείας καί τῆς συμπαθείας.

Τό καθαρτήριον ἐπισκέπτονται ἄγγελοι, λέγουσιν οἱ μυστικισταί θεολόγοι. Τόν πλάνητα κόσμον ἐπισκέπτονται, θά ἐλέγομεν, διευθύνουν καί ἐναρμονίζουν τά ἀνώτερα πνεύματα.

Ἐδῶ κάτω μεταξύ τῶν ἐκλεκτῶν τῆς μεγαλοφυΐας, τῆς ἁγιότητος καί τῆς δόξης ὑπῆρξαν καί θά ὑπάρχουν πάντοτε μυσταγωγοί. Εἶναι οἱ προωρισμένοι, οἱ ἀπεσταλμένοι, οἵτινες ἀνέλαβον τό ἔργον νά συντελέσουν εἰς τήν πρόοδον τοῦ κόσμου, νά βοηθήσουν τόν κόσμον νά προοδεύσῃ εἰς τήν ἀλήθειαν, εἰς τήν δικαιοσύνην χάρις εἰς τάς προσπαθείας των, χάρις εἰς τά δάκρυά των καί ἐνίοτε χάρις εἰς τό αἷμα των.

Αἱ ὑψηλαί ἀποστολαί τῆς ψυχῆς οὐδέποτε παύουν. Τά ὑπέροχα πνεύματα τά ὁποῖα ἐδίδαξαν καί ἐβελτίωσαν τούς συνανθρώπους των ἐπί τῆς γῆς συνεχίζουν εἰς κόσμον ἀνώτερον, ἐντός εὐρυτέρου πλαισίου, τό ἀποστολικόν των ἔργον, ἔργον λυτρωτικόν, ἔργον ἀγάπης.

Οὕτω ἡ ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται ἐπ'ἄπειρον καί ἀποβαίνει ἐπί μᾶλλον καί μᾶλλον παγκόσμιος.'Ο κυκλικός νόμος, ὁ διέπων τήν αἰωνίαν πρόοδον τῶν καταστάσεων καί τῶν κόσμων,ἐκτυλίσσεται ἀεννάως εἰς ὁλονέν εὐρυτέρας σφαίρας καί τροχιάς.Τά πάντα ἐπαναρχίζουν ἄνω, δυνάμει τοῦ αὐτοῦ νόμου ὅστις διευθύνει τήν ἐξέλιξιν κάτω.'Εκεῖ εὑρίσκεται ὅλον τό μυστήριον τῆς ἐξελίξεως.

Λεόν Ντενί(Léon Denis).'Από τό βιβλίον του **"Τό μέγα αἴνιγμα"** (**"La grande énigme"**) Μετ. 'Ελένης Κ. Γεωργαντᾶ.

NANOYPIΣMA

'Εγώ 'μαι τώρα φίλε μου
ἡ πιό στερνή σου ἀγάπη.

Θά 'τανε κρίμα τούτη τή νυχτιά
τή σκοτεινή καί κρύα
τά λόγια πού τραγούδαγες
τίς φωτεινές τίς μέρες
νά πάψεις τώρα νά τά λές.

Μή σταματήσεις παλληκάρι μου
τά ξέγνοιαστα τραγούδια σου
κι ἄς μή μποροῦν τά λόγια τους
στά ξυλιασμένα χείλια σου νά φτάσουν.

'Αχνά ψιθύριζέ τα μέσα σου,
ἐγώ κοντά θά βρίσκομαι
κι ὅλα θά τ'ἀγροικάω.

'Απόψε μήν κοιτᾶς νά δεῖς
τ'ἀστέρια, τό χλωμό φεγγάρι.
Παραστρατήσαν καί χαθήκανε
μέσα στή μαύρη καταχνιά.

Μήν ψάχνεις μόνος νά διαβεῖς
τό μυριοπατημένο μονοπάτι.
Τά μάτια σου ξεμάθανε
νά βλέπουν στό σκοτάδι.
'Απόψε θά 'σαι τό μωρό μου.
Στήν ἀγκαλιά μου θά σέ πάρω.
Στό στῆθος μου τό κρύο
ἀκούμπα τό κεφάλι σου ἀπαλά.

Μέσα στό μαῦρο σάλι μου
θά σέ τυλίξω στοργικά.
Κλεῖσε τά μάτια σου
κι ὄνειρα κάνε φωτεινά
σάν τότε πού κοιμόσουνα
στῆς μάνας σου τήν ἀγκαλιά.
Ἐγώ σιγά σιγά θά περπατῶ στό μονοπάτι
καί δέν θ'ἀκοῦς τίς δρασκελιές μου.

Μονάχα τῶν κυπαρισιῶν
οἱ στεναγμοί θ'ἀκούγονται
στή σιγαλιά τῆς νύχτας.

Κοντά σου θά 'μαι
ὡς τά χαράματα
ὁπόταν θά χωρίσουμε
γιατί στό δίστρατο
θά 'χουμε φτάσει.

Τή χαραυγή μονάχος σου θά δεῖς
καί τῶν πουλιῶν τά τιτιβίσματα
πάλι μονάχος θά τ'ἀκούσεις.
Μά τότες σύ δέν θά μέ συλλογιέσαι
κι ἄς εἶμαι πάντα ἐγώ
ὁ φίλος σου ὁ καρδιακός,
ὁ Χάροντας ὁ λυτρωτής.

Δημήτρης Θεοδωρίδης

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

Ὁ θάνατος δέν εἶναι ἐχθρός, μά μιά ἀναπόφευκτη περιπέτεια.

Ὄλιβερ Λότζ (Oliver Lodge), σύγχρονός μας φυσικός καί πνευματιστής.

Μέ χίλιους τρόπους ὁ θάνατος ξαναδίνει τή ζωή.

Φ. Μάσιντζερ (Ph. Massinger, 1583-1640), ἄγγλος δραματικός ποιητής τῆς ἐλισαβετιανῆς ἐποχῆς.

Ἄν εἶσαι Χάρος χαλαστής, εἶσαι καί Χάρος πλάστης.

Ἀριστ. Βαλαωρίτης

Εἶν' ὄμορφος κι ὁ θάνατος ἀπ'ὅ,τι μέσα του ἔχει
ἀξήγητο κι ἀπέραντο κι ἀθάνατο καί μέγα.

Κ. Παλαμᾶς

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΛΗΣΕΩΣ

συνέχεια άπό τό προηγούμενο τεῦχος

Τήν έλευθερίαν τῆς θελήσεως άρνοῦνται οἱ ἀποδεχόμενοι τό πεπρωμένον, τό ὁποῖον ἀποτελεῖ τήν βάσιν τῶν θρησκειῶν τῆς ἀρχαιότητος. Οὐδείς ἀγνοεῖ ποίαν σημασίαν εἶχεν εἰς τήν 'Ελληνικήν Μυθολογίαν τό δόγμα τοῦ πεπρωμένου, δυνάμεως τυφλῆς ἥτις ἐδέσμευε τάς πράξεις Θεῶν καί ἀνθρώπων ὑπό τόν ζυγόν ἀκάμπτου καί τυφλῆς ἀνάγκης.

Οἱ Στωϊκοί μετέβαλον κάπως τό δόγμα τοῦτο καί ἀπέδωκαν εἰς τό πεπρωμένον ἰδιότητας προσεγγιζούσας εἰς τήν Πρόνοιαν, ὁ δέ Χριστιανισμός ἐξώρισε μέν ἐκ τῆς θρησκείας τάς παχυλάς ἐκείνας εἰκόνας διά τῶν ὁποίων ὁ ἐθνισμός κατέπνιξεν οὕτως εἰπεῖν τό θεῖον, ἀλλά τά δόγματα αὐτοῦ παρερμηνευθέντα ἔδωκαν ἀφορμήν εἰς νέας πλάνας. 'Από τοῦ Αὐγουστίνου καί ἐντεῦθεν διημφισβητήθη πολλάκις ἡ ἐλευθερία τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως, διά τῶν ἀρχηγῶν δέ τῆς Μεταρρυθμίσεως Λουθήρου καί Καλβίνου ἡ ἄρνησις τῆς ἐλευθερίας τῆς θελήσεως ἀνυψώθη εἰς δόγμα, τό ὁποῖον ἀναπτύσσεται εἰς τό γνωστόν ἔργον τοῦ Λουθήρου (De servo arbitrio καί εἰς τό τοῦ Καλβίνου (Institution Chrétienne(1).

'Επίσης καί ἡ φιλοσοφία ἀριθμεῖ πολλά συστήματα στηριζόμενα ἐπί τοῦ πεπρωμένου.

'Ο κατ'ἐξοχήν διατυπώσας τήν διδασκαλίαν τοῦ πεπρωμένου, εἰς τήν φιλοσοφίαν εἶναι ὁ Σπινόζας. Κατά τόν Σπινόζαν πᾶσα αἰτία ἐνεργεῖ κατ'ἀνάγκην· ἡ πρώτη αἰτία, ὁ Θεός, δι' ἀνάγκης ἐμφύτου εἰς αὐτόν· αἱ δεύτεραι αἰτίαι, καί ἡ ψυχή ἰδία, διά τῆς ἀνάγκης τῆς θείας φύσεως. Τόν Σπινόζαν ἠκολούθησαν μέ παραλλαγάς τινας καί πολλοί ἄλλοι φιλόσοφοι.

Διακρίνουσι διάφορα εἴδη πεπρωμένου, ἐκ τῶν ὁποίων τά κυριώτερα εἶναι τό Μωαμεθανικόν λεγόμενον πεπρωμένον, τό Θεολογικόν ἤ ὁ ἀπόλυτος προορισμός καί τό φιλοσοφικόν ἤ Σπινόζειον πεπρωμένον.

---

(1) 'Αντίθετος πρός τήν θεωρίαν τοῦ Αὐγουστίνου εἶναι ἡ θεωρία τοῦ Πελαγίου, Βρεττανοῦ μοναχοῦ τοῦ Ε'αἰῶνος μ.Χ., ἑρμηνευτοῦ τῶν 'Επιστολῶν τοῦ 'Αποστόλου Παύλου. 'Ο Πελάγιος, συμφωνῶν πρός τήν 'Αρχαίαν 'Ελληνικήν Φιλοσοφίαν, παρεδέχετο τήν ἐλευθερίαν τῆς θελήσεως. 'Ο πελαγιανισμός κατεδικάσθη ὑπό τῆς 'Εκκλησίας ὡς κλονίζων τήν πίστιν εἰς τό προπατορικόν ἁμάρτημα, ἀλλ' ἡ ἄκρως ἀντίθετος διδασκαλία τοῦ Αὐγουστίνου δέν ἐπεκράτησε πλήρως ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ. 'Εκτός τῶν ἀρχηγῶν τῆς Μεταρρυθμίσεως ἠρνήθη τήν ἐλευθερίαν τῆς θελήσεως καί ὁ ἔνθερμος ὀπαδός τοῦ Αὐγουστίνου 'Ολλανδός θεολόγος καί κληρικός Cornelius Jansen (Jansenius , 1585-1628), ὁ ἱδρυτής τοῦ ἐξ αὐτοῦ ὀνομασθέντος γιανσενισμοῦ, αἱρέσεως ἥτις εὐρύτατα διεδόθη εἰς τήν Γαλλίαν κατά τόν ΙΖ'αἰῶνα καί ἀντετάχθη εἰς τόν ἡμιπελαγιανισμόν τῶν 'Ιησουϊτῶν. Γιανσενιστής ὑπῆρξε καί ὁ Πασκάλ.

Κατά τό μωαμεθανικόν πεπρωμένον τά πάντα εἶναι προωρισμένα καί συμβαίνουν κατ'ἀνάγκην τυφλήν.Κατά τόν Leibnitz, τό πεπρωμένον τοῦτο ὑπενθυμίζει ἐκεῖνο τό ὁποῖον ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι λ ό γ ο ν ἀ ρ γ ό ν, καταλήγοντα εἰς τό μηδέν πράττειν. Διότι ἔλεγον ὅτι,ἐάν ἐκεῖνο τό ὁποῖον ἐπιθυμῶ μέλλῃ νά συμβῇ, θά συμβῇ καί ἐάν δέν πράξω τίποτε, ἄν πάλιν δέν μέλλῃ νά συμβῇ, οὐδέποτε θά συμβῇ, οἱουσδήποτε κόπους καί ἄν ὑποστῶ. 'Επ'αὐτοῦ φαίνεται τοῦ ἐπιχειρήματος στηριζόμενοι οἱ Τοῦρκοι δέν ἀποφεύγουν τούς τόπους ὅπου ὑπάρχει λοιμός.

Τό Θεολογικόν πεπρωμένον ἤ ὁ ἀπόλυτος προορισμός συνίσταται εἰς τό ἑξῆς:ὅτι ὁ Θεός προορίζει ἐκ τῶν προτέρων τούς ἐκλεκτούς καί τούς ἀποβλήτους,τούς εὐσεβεῖς καί τούς ἀσεβεῖς,ἐκείνους μέν ἐκλέγων ἐξ εὐνοίας,τούτους δέ καταλείπων εἰς τήν αἰωνίαν καταδίκην.'Η διδασκαλία αὕτη,ἡ ἀρνουμένη ἀπολύτως τήν ἐλευθερίαν, περιπίπτει εἰς τά αὐτά μέ τήν προηγουμένην ἄτοπα. Τῷ ὄντι, ἄν ἡ τύχη μου ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς ἐκλογῆς καί τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ,τί δύναμαι νά πράξω διά νά τήν μεταβάλω; Ἄν εἶμαι ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν,θά σωθῶ πάντως·ἄν ἐκ τῶν ἀποβλήτων,δέν θά μέ σώσῃ τίποτε·ὀφείλω ἄρα νά περιμένω τά ἀποτελέσματα τῆς θείας ἀποφάσεως ἐν ἀπολύτῳ ἀδιαφορίᾳ.Εἰς τήν διδασκαλίαν ταύτην ὁ Θεός παριστάνεται ὡς τύραννος ἐνεργῶν αὐθαιρέτως καί ἀντικαθιστῶν τήν δικαιοσύνην διά τῆς δυνάμεως.

Κατά τό φιλοσοφικόν ἤ σπινόζειον πεπρωμένον πάντα τά φαινόμενα τοῦ σύμπαντος,ἑπομένως καί αἱ πράξεις τοῦ ἀνθρώπου,πηγάζουσιν ἐκ τῆς οὐσίας τῶν ὄντων μετά τῆς αὐτῆς ἀνάγκης μεθ'ἧς ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ τριγώνου ἕπεται ἡ ἰσότης τριῶν γωνιῶν πρός δύο ὀρθάς.'Η βούλησις ἄρα δέν δύναται νά κληθῇ ἐλευθέρα ἀλλ' ἀναγκαία.

'Η ἐλευθερία τῆς θελήσεως εἶναι ἐπίσης ἀσυμβίβαστος πρός τάς ἀρχάς τοῦ συστήματος ἐκείνου·τό ὁποῖον ἀρνεῖται εἰς τόν ἄνθρωπον πᾶσαν πνευματικήν ἐνέργειαν.Οἱ ὑλισταί,περισσότερον παντός ἄλλου,ἀρνοῦνται τήν ἐλευθερίαν τῆς θελήσεως,χαρακτηρίζοντες τήν θέλησιν ὡς ἀναπόφευκτον προϊόν διαφόρων φυσικῶν αἰτίων,ὡς ἀναγκαίαν ἔκφρασιν τῆς καταστάσεως τοῦ ἐγκεφάλου.

'Εξ ἄλλου οἱ λεγόμενοι déterministes παραδέχονται ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε πράττει ἄνευ αἰτίας·ὅτι ἐκ πολλῶν αἰτίων ὑπερνικᾷ πάντοτε τό ἰσχυρότερον·ὅτι ἄρα αἱ πράξεις μας δέν εἶναι προϊόν ἐλευθέρας θελήσεως καί ἀποφάσεως,ἀλλ'αἰτίων ξένων.

(Συνεχίζεται)

Καλλιόπη Κουτσογιάννη. 'Από τήν διάλεξιν "Τῶν πράξεων ἡμῶν κύριοί ἐσμεν" τήν περιλαμβανομένην εἰς τό β΄τεῦχος τῶν " Θεοσοφικῶν ὁμιλιῶν".

ΜΗΝΥΜΑ

'Από ποιάν ἀδυσώπητη Μοῖρα σπρωγμένοι
στό στενό αὐτό δρομίσκο προχωροῦμε σκυφτοί;
Στά δεσμά τ'ἀκατάλυτα πάντα δεμένοι,
ἀπό χέρι πού ἀνήλεα καί σκληρά μᾶς κρατεῖ,
μές στά ἐφήμερα, μέσα σ'ἀνάξια πάθη,
ὡς σέ ποιά θά κυλήσουμε ἀπύθμενα βάθη,
ἀπ'τά μάτια μας χάνοντας τήν ὕστατη ἀκτή,
σάν ἀνίδεοι στόν ἴλιγγο αὐτόν ποντισμένοι;

Μές στή νύχτα πού ἐρέβη βαραίνουν οἱ πόθοι,
κ'ἡ καρδιά μου σάν νἄταν καλαμιά στήν ὀχτιά,
ἀπ'τίς μπόρες λυγοῦσε, τή δέρναν ἀνέμοι,
ἕνα ρῖγος ν'ἀπλώνεται γύρω της νιώθει,
ἕνα ρῖγος πού γίνεται παλμός στή νυχτιά,
κ'εἶναι κάτι πού πέρα ἀπ'τά σκότη ἀργοτρέμει
κ'εἶναι κάτι πού δέν τὄχουν φέρει οὔτε οἱ ἀνέμοι
κ'εἶναι κάτι σάν μήνυμα πού μίλαε βαθειά
κ'ἡ ψυχή μου, πού χρόνια καρτεράει,τοῦ ἐδόθη.

Σάν πυρίνη σομφαία πού χτυπᾶ στά σκοτάδια,
σάν ἀπρόσμενος ἦχος πού ἀντηχεῖ στή σιγή,
σάν μιά φλόγα πού ξάφνου στούς πάγους ἀνάβει,
κάτι ἀπ'τ'ἄγνωστο φτάνει στή ζωή μου τήν ἄδεια
καί μηνάει μιά γαλήνια μακρινή χαραυγή.
Κ'ἡ καρδιά μου σ'ἐρώτημα πιά δέν σκοντάβει,
δέν θαρρεῖ δίχως νόημα τό δρόμο πού ἐδιάβη,
κι οὔτε βλέπει νά ὑψώνεται ἐμπρός της φραγή.
Ἕνα ἀνέσπερο φῶς πλημμυράει τά σκοτάδια.

1939. Γ. Τσουκαλᾶς

ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΑ

Ἡ καταφρόνια γιά τά μεταφυσικά εἶναι τό πιό σίγουρο σύμπτωμα ἀνελεύθερου,στενοῦ καί θεμελιακά ἀνόητου μυαλοῦ ὅσο γερό κι ἄν εἶναι σέ πολλές πρακτικές δραστηριότητες.

Τζ. Μπέρναρ Σῶ(G.Bernard Shaw).'Από τόν πρόλογο τῆς νουβέλλας του "Μιά μαύρη κοπελίτσα ψάχνει νά βρεῖ τό Θεό ". (A Little Black Girl in Search for God")

Μετάφρ. Δημ. Θεοδωρίδη.

Η ΠΙΟ ΟΜΟΡΦΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

'Η πιό ὄμορφη καί ἡ πιό βαθειά συγκίνηση πού εἶναι μπορετό νά ἔχουμε σάν ἐμπειρία εἶναι τό νιώσιμο τοῦ μυστικισμοῦ.

Εἶναι ἡ δύναμη τῆς ἀληθινῆς ἐπιστήμης...

Νά ξέρεις πώς αὐτό πού εἶναι σέ μᾶς ἀπρόσιτο ὑπάρχει πραγματικά καί ἐκδηλώνεται σάν ἡ πιό ἀχτιδοβόλα ὀμορφιά καί πού τά δικά μας ἀκόνιστα αἰσθητήρια τή γροικοῦν μονάχα στίς πιό χοντρές μορφές.

Αὐτή ἡ γνώση, αὐτό τό νιώσιμο βρίσκεται στό κέντρο τῆς ἀληθινῆς θρησκευτικότητας.

Α. 'Αϊνστάϊν (Albert Einstein): 'Από τό "Πῶς βλέπω τόν κόσμο". Μετάφρ. Δημ. Θεοδωρίδη.

Στό προηγούμενο Δελτίο (16, Φθινόπωρο 1962), στό ἄρθρο: 'Ο ἅγιος Σεραφείμ τοῦ Σαρόβ καί τά ζῶα" σελ. 5 στίχ. 9-10, κατά λάθος γράφτηκε: μέ τούς ἁγίους Πέτρο τῆς Ρώμης καί Κλήμη τῆς 'Αλεξάντρειας. Τό σωστό εἶναι: μέ τούς ἁγίους Πέτρο τῆς 'Αλεξάντρειας καί Κλήμη τῆς Ρώμης.

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ

Χαρ. Τρικούπη 26

Είναι πνευματικό σωματείο ἀνεγνωρισμένο μὲ ἀπόφαση τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν ἀρ. 18684/1959 καὶ καταχωρημένο στὸ βιβλίο ἀνεγνωρισμένων σωματείων στὶς 2.1.60 μὲ αὔξοντα ἀριθμὸ 3054.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΗΣ

. . . .

Ἄρθρον 4ον Τὸ ἐν γένει πνεῦμα καὶ τὰς ἐργασίας τῆς Θ. Ἑν. κανονίζει ἡ ἀκόλουθος διακήρυξις :

«Ἡ Θ. Ἕν. εἶναι ἀφοσιωμένη εἰς τὰς Θεοσοφικὰς ἀρχὰς χωρὶς νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ καμμίαν θεοσοφικὴν ὀργάνωσιν.

Ἀκολουθεῖ τὰς θεοσοφικὰς διδασκαλίας τὰς διατυπωθείσας ὑπὸ τῆς ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς θεοσοφικῆς κινήσεως εἰς τὸν κόσμον, μεγάλης Διδασκαλίσσης τῶν θεοσοφικῶν ἀρχῶν Ἕλενας Πετρόβνας Μπλαβάτσκυ καὶ τῶν διαδόχων αὐτῆς συγγραφέων θεοσόφων, ἐκπαιδευτῶν παγκοσμίου φήμης, δὲν ἀσχολεῖται ὅμως οὔτε μὲ τὰς ἀτομικὰς διχογνωμίας οὔτε μὲ τὰς μεταξὺ ὁμάδων διαστάσεις.

Ἡ ἐργασία τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ καὶ οἱ σκοποὶ τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει εἶναι τόσον ὑψηλοὶ καὶ τόσον ἐργώδεις ὥστε οὔτε χρόνος διαθέσιμος οὔτε καὶ πόθος ὑπάρχει διὰ νὰ ἀσχοληθῇ αὐτὴ μὲ οἱασδήποτε διχογνωμίας ἢ θεοσοφικὰς αἱρέσεις.

Ἡ ἐργασία καὶ οἱ σκοποὶ τῆς Θ. Ἑν. ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς θεοσοφίας, προπάντων δὲ ἀποβλέπει αὐτὴ εἰς τὸ νὰ τίθενται εἰς πρακτικὴν ἐφαρμογὴν αἱ θεοσοφικαὶ διδασκαλίαι, ὥστε νὰ καταστῇ κατορθωτὴ ἡ συνταύτισις μὲ τὸ ΕΑΥΤΟ, ἡ ὁποία μόνον δύναται νὰ δώσῃ την βαθυτάτην πεποίθησιν ἐπὶ τὴν παγκόσμιον ἀδελφότητα.

Ἡ Θ Ἕν. διακηρύσσει ὅτι ἀσάλευτον θεμέλιον τῆς ἑνότητος ὅλων τῶν θεοσόφων ἀνεξαρτήτως τούτου διαμονῆς καὶ ἰδιαιτέρως ἐν γένει καταστάσεως ἑκάστου, εἶναι ἡ ταυτότης τοῦ σκοποῦ, τῶν τάσεων καὶ τῶν διδασκαλιῶν καὶ ὅτι ἡ βάσις αὐτὴ τοὺς συνδέει μεταξύ των ἀδιασπάστως

Ἡ Θ Ἕν. θεωρεῖ πραγματικοὺς θεοσόφους ὅλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔχουσι ἀφιερώσει τὴν ζωήν των εἰς τὴν πραγματικὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπότητος, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν παραδέχεται διακρίσεις πίστεως, φυλῆς, φύλου, τάξεως, χρώματος, ἠθικῆς ἀξίας ἢ συμμετοχῆς εἰς οἱονδήποτε ὀργάνωσιν

Ἡ Θ. Ἕν. δέχεται εἰς τοὺς κόλπους της ὅλους τοὺς συμφωνοῦντας μὲ τοὺς ὅρους τῆς παρούσης διακηρύξεως καὶ ἐπιθυμοῦντας εἰλικρινῶς ὅπως διὰ τῆς μελέτης καὶ παντὸς ἄλλου μέσου καταστῶσιν ἱκανότεροι νὰ βοηθοῦν καὶ νὰ διδάσκουν τοὺς ἄλλους. Ἡ Θ. Ἕν. θεωρεῖ πραγματικοὺς θεοσόφους, ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι προσκεκολλημένοι εἰς καμμίαν λατρείαν καὶ εἰς καμμίαν αἵρεσιν, καὶ ὅμως ἀνήκουν εἰς ἑκάστην ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς πάσας.

Ἄρθρον 7ον.— Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ γίνωσι μέλη τῆς Θ. Ἑν ὑπογράφουσι τὴν ἀκόλουθον δήλωσιν :

Συμφωνῶν μὲ τοὺς σκοποὺς τῆς Θ. Ἑν. ὅπως διατυποῦνται οὗτοι εἰς τὴν διακήρυξιν αὐτῆς, ἐπιθυμῶ νὰ γίνω μέλος τῆς Στοᾶς . . . (ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τῆς Στοᾶς) μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ ἐγγραφή μου δὲν συνεπάγεται δι' ἐμὲ ἄλλην ὑποχρέωσιν ἐκτὸς ἐκείνης τὴν ὁποίαν ὁρίζω κατωτέρω».

Γιὰ περισσότερες πληροφορίες ἀπευθυνθῆτε : Χαρ Τρικούπη 26, ἰσόγειον, κάθε Τρίτη καὶ Παρασκευὴ ὥρα 7 30'-9 μ.μ.

Ὁδὸς ἄνω κάτω μία

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ